

**PARCUL NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI – CIOCLOVINA**

PLAN DE MANAGEMENT

CUPRINS

<u>CAPITOLUL 1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT</u>	8
1.1. SCURTA DESCRIERE A PLANULUI DE MANAGEMENT	8
1.2. SCOPUL ȘI ÎNCADRAREA GENERALĂ	10
1.3. ALTE CATEGORII DE ARII PROTEJATE DIN CUPRINSUL PARCULUI	10
1.4. BAZELE LEGALE	15
1.4.1 Baza legală a planului de management	15
1.4.2 Constituire și funcționare	16
1.5. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI DE MANAGEMENT	19
1.5.1 Elaborarea planului de management	19
1.5.2 Aprobare și revizuire	20
1.6. PROCEDURI DE MODIFICARE A PLANULUI DE MANAGEMENT	20
1.7. PROCEDURI DE IMPLEMENTARE A PLANULUI DE MANAGEMENT	21
<u>CAPITOLUL 2. DESCRIERE</u>	21
2.1. DESCRIERE GENERALĂ	21
2.1.1. Localizare și acces	21
2.1.2. Dreptul de proprietate, folosință și administrare a terenurilor forestiere din parc	22
2.1.3. Resurse de management și infrastructură	23
2.1.4. Acoperirea cu hărți	26
2.1.5. Acoperirea aerofotografică	26
2.1.6. Limitele, suprafața și zonarea internă	26
2.1.6.1. Limitele Parcului Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina	27
2.1.6.2. Zonarea internă a Parcului Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina	29
2.2. DESCRIEREA CADRULUI FIZICO-GEOGRAFIC	43
2.2.1. Geologie	43
2.2.2. Geomorfologie	45

2.2.3. Clima	47
2.2.4. Hidrologia	48
2.2.5. Soluri	54
2.3. DESCRIEREA MEDIULUI BIOLOGIC	55
2.3.1. Flora și comunitățile de plante	55
2.3.1.1. Flora	55
2.3.1.2. Vegetația	56
2.3.2. Ciupercile	61
2.3.3. Fauna	61
2.4. ACȚIUNI ȘI MĂSURI NATURA 2000	65
2.4.1. DESCRIEREA	65
2.4.2. MĂSURI DE MANAGEMENT PENTRU HABITATE	68
2.4.3. MĂSURI DE MANAGEMENT PENTRU SPECII	69
2.5. ASPECTE CULTURALE, SOCIO-ECONOMICE. FOLOSINȚA TERENULUI ÎN TRECUT ȘI PREZENT	73
2.5.1. Prezența mărturiilor arheologice și istorice	73
2.5.2. Folosința și administrarea terenurilor în trecut	74
2.5.3. Comunități locale	77
2.5.4. Factori interesați	80
2.5.5. Folosința actuală a terenurilor	81
2.5.6. Starea actuală de conservare	82
2.5.7 Aspecte culturale și etnografice	83
2.5.8. Turism și facilități de recreere	85
2.5.9. Educație și facilități pentru educație	87
2.5.10. Cercetare și facilități pentru cercetare	89
<u>CAPITOLUL 3. SCOPUL ȘI PRINCIPALELE OBIECTIVE DE MANAGEMENT ALE PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI – CIOCLOVINA</u>	90
3.1. SCOPUL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI-CIOCLOVINA	90
3.2. OBIECTIVELE MANAGEMENTULUI	90
<u>CAPITOLUL 4. EVALUARE</u>	92

4.1. EVALUARE PENTRU PEISAJ ȘI MEDIUL FIZIC	92
4.2. EVALUARE PENTRU BIODIVERSITATE	93
4.3. EVALUARE PENTRU MONUMENTE ISTORICE	94
4.4. UTILIZAREA RESURSELOR SI DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR LOCALE	95
4.5. EVALUARE PENTRU TURISM	99
4.6. EVALUARE PENTRU EDUCAȚIE ȘI CONȘTIENTIZARE	103
4.7. EVALUARE PENTRU MANAGEMENT ȘI ADMINISTRARE	104
4.8. EVALUAREA ALTOR FACTORI DE INFLUENȚĂ / LIMITATIVI	106
<u>CAPITOLUL 5. PLANUL DE ACȚIUNI</u>	108
5.1. A. PEISAJ ȘI MEDIUL FIZIC	109
5.2. B. CONSERVAREA BIODIVERSITĂȚII	110
5.3. C. MONUMENTE ISTORICE ȘI SITURI ARHEOLOGICE	113
5.4. D. UTILIZAREA RESURSELOR NATURALE ȘI DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILE LOCALE	114
5.5. E. TURISM	117
5.6. F. EDUCAȚIE ȘI CONȘTIENTIZARE	119
5.7. G. MANAGEMENT ȘI ADMINISTRARE	121
<u>CAPITOLUL 6. BUGET PLAN DE MANAGEMENT</u>	125
<u>CAPITOLUL 7. PROGRAMUL DE MONITORIZARE PENTRU IMPLEMENTAREA PLANULUI DE MANAGEMENT</u>	128
<u>BIBLIOGRAFIE</u>	136
<u>ANEXE la PLAN</u>	141
Anexa nr. 1. Prezentarea tipurilor de habitate forestiere întâlnite în PNGM-C și a corespondențelor relevante.	142
Anexa nr. 2. Lista speciilor de plante și animale identificate până în prezent	148
Anexa nr. 2.1. Lista speciilor de plante	148
Anexa nr. 2.2. Lista speciilor de funghi semnalate în pădurile naturale Tâmpu și Sarmizegetusa Regia	160
Anexa nr. 2.3. Lista specii lepidoptere	162

Anexa nr. 2.4. Lista specii ortoptere	165
Anexa nr. 2.5. Lista specii herpetofaună	166
Anexa nr. 2.6. Lista specii chiroptere	167
Anexa nr. 3. Lista monumentelor istorice și siturilor arheologice	168
Anexa nr. 3.1. Principalele monumente istorice și situri arheologice	168
Anexa nr. 3.2. Alte monumente istorice și situri cu patrimoniu reperat	170
Anexa nr. 4. Hărți	176
Anexa nr. 4.1. Limitele PNGM – C și zonarea internă	176
Anexa nr. 4.2. Hidrografia	177
Anexa nr. 4.3. Vegetația	178
Anexa nr. 4.4. SCI	179
Anexa nr. 4.5. SPA	180
Anexa nr. 4.6. Turistică	181
Anexa nr. 5. Lista persoanelor și instituțiilor implicate în elaborarea planului de management	182

Acronime

AD	Anno Domine
AGVPS	Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din România
AJVPS	Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi
APM	Agenția pentru Protecția Mediului
APNGM-C	Administrația Parcului Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina
APNR	Administrația Parcului Național Retezat
AVPS	Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi
BVC	Bugetul de Venituri și Cheltuieli
CAPS	Casa Autonomă a Pădurilor Statului
CCA	Consiliul Consultativ de Administrare
CJ	Consiliul Județean
CPS	Comisia Patrimoniului Speologic
CORSA	Corpul Român Salvaspeo
CȘ	Consiliul Științific
DADR	Direcția Pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
DF	Drum Forestier
DJCCPCN	Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național
DJST	Direcția Județeană pentru Sport și Tineret
DJ	Drum Județean
DN	Drum Național
EEC	European Economic Community (Comunitatea Economică Europeană)
FV	Fond Vânătoare
GEVFP	Groupe d'Etude des Vieilles Forêts Pyrénéennes
GIS	Geographic Information System
HCM	Hotărârea Consiliului de Miniștri
HG	Hotărâre de Guvern
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Uniunea

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

	Internațională pentru Conservarea Naturii).
ISER	Institutul de Speologie “Emil Racoviță”
ITRSV	Inspectoratul Teritorial de Regim Silvic și Vânătoare
LMI	Lista Monumentelor Istorice
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MCDR	Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva
MC	Ministerul Culturii
MMGA	Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor
MO	Monitorul Oficial
MUFB	Mare Unitate Forestieră Bazin
OG	Ordonanța de Guvern
OM	Ordin de Ministru
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
OS	Ocol Silvic
OUG	Ordonanță de Urgență
PIN-MATRA	Programul Internațional de Management Natural al Ministerului Olandez de Agricultură și Afaceri Externe
PNGM-C	Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina
RNP	Regia Națională a Pădurilor
SCI	Site of Community Importance (Sit de Importanță Comunitară)
SPA	Special Protection Area (Sit de Importanță Avifaunistică)
TSA	Tehnica Speologiei Alpine
UA	Unitate Amenajistică
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură)
UP	Unitate de Producție
UBB	Universitatea “Babeș – Bolyai”

CAPITOLUL 1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

1.1. Scurtă descriere a planului de management

Parcul Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina, denumit în continuare PNGM-C, reprezintă o arie naturală protejată cu statut de parc natural, al cărui scop este protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic sau pedologic. Parcul este destinat gospodăririi durabile a resurselor naturale, conservării peisajului și tradițiilor locale, precum și încurajării turismului bazat pe aceste valori. Parcul a fost înființat la nivel județean în anul 1979 prin Decizia nr. 452 a Comitetului executiv al Consiliului Popular al județului Hunedoara și reconfirmat în 1997 prin Hotărârea Consiliului Județean nr. 13. În anul 2000, odată cu apariția Legii nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate, PNGM-C a fost declarat arie naturală protejată de interes național, fiind încadrat, conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, în categoria **parcurilor naturale**, corespunzătoare categoriei V IUCN.

Zona respectivă include o paletă largă de valori naturale, culturale și istorice; în consecință, obiectivele administrației parcului sunt complexe și diferite, fiind determinate de specificul local și în acord cu principiile general valabile ale managementului ariilor protejate. Existența tuturor acestor valori și importanța unei integrări armonioase a rezultatelor activităților umane cu componentele mediului înconjurător, necesită elaborarea și implementarea unui plan de management specific. În acest mod, se poate urmări îndeplinirea obiectivului major al parcului, respectiv conservarea habitatelor și a peisajelor prin menținerea unei interacțiuni armonioase a omului cu natura. Prin urmare,

este necesară adoptarea unor strategii adecvate, care să cuprindă o serie de măsuri cu caracter integrat, bazate pe cunoașterea cât mai detaliată a situației existente și stabilirea unor obiective realiste.

În conformitate cu principiile moderne ale conservării naturii, planul de management trebuie să integreze interesele de conservare a biodiversității cu cele de dezvoltare socio-economică durabilă ale comunităților locale din raza de acțiune a parcului, ținând cont totodată de trăsăturile tradiționale, culturale și spirituale specifice zonei. În consecință, elaborarea planului de management al parcului, se desfășoară în cadrul unui larg proces consultativ, prin implicarea activă a tuturor factorilor interesați. Existența unor obiective comune și a consensului privind modalitățile de atingere ale acestora, reprezintă condiția fundamentală pentru obținerea suportului necesar derulării activităților din parc.

Totodată, trebuie luat în calcul impactul negativ al activităților umane asupra habitatelor și peisajului parcului, îndeosebi cel produs de activitățile economice, exploatarea forestieră, miniere, amenajări hidrotehnice, și altele asemenea, ca și cel pe care un turism necorespunzător îl poate avea asupra biodiversității. În schimb, ecoturismul organizat poate aduce comunităților locale o serie de avantaje. În această direcție, existența unei strategii coerente referitoare la turism, va permite obținerea avantajelor pe care această activitate le poate genera, asigurând totodată protejarea și conservarea valorilor naturale și arheologice din zonă.

Prima parte a planului de management conține informații referitoare la suprafața parcului și la zonele adiacente, structurate pe domenii de interes, urmate de o scurtă evaluare a fiecărui domeniu. În partea a doua, sunt definite planurile operaționale, care detaliază acțiunile, termenele și responsabilitățile necesare, în vederea îndeplinirii obiectivelor propuse, iar în final este prezentată activitatea de monitorizare a planului de management.

Planul de management va sta la baza activității Administrației Parcului Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina, denumită în continuare APNGM-C, și se constituie ca document de referință pentru planificarea și organizarea tuturor acțiunilor ulterioare, pe o perioadă de cinci ani.

1.2. Scopul și încadrarea generală

Conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, cu modificările și completările ulterioare, PNGM-C face parte din categoria parcurilor naturale, având drept scop protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică.

Prin urmare, managementul parcului urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura, prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale referitoare la obiectivele patrimoniului natural, cultural, arheologic și speologic ale zonei.

PNGM-C corespunde categoriei V IUCN – *„Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere”*.

1.3. Alte categorii de arii protejate din cuprinsul parcului

Parcul Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina include o serie de zone protejate prin Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – zone protejate, specificate în anexele

acesteia, alte categorii de arii naturale menționate în Anexele Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și alte valori de patrimoniu cultural și istoric, de valoare excepțională. Din prima categorie, a zonelor protejate în baza Legii 5/2000, fac parte zonele naturale sau construite, delimitate geografic și/sau topografic, care cuprind valori de patrimoniu natural și/sau cultural, fiind declarate ca atare pentru atingerea obiectivelor specifice de conservare a valorilor de patrimoniu.

În acest sens, în cuprinsul PNGM-C se întâlnesc:

- a) Rezervații naturale și monumente ale naturii;
- b) Valori de patrimoniu cultural de interes național și mondial, monumente istorice de valoare națională excepțională.
- c) Situl de interes comunitar Grădiștea Muncelului-Cioclovina, ROSCI0087.
- d) Aria de protecție specială avifaunistică Grădiștea Muncelului-Cioclovina, ROSPA0045.

Rezervațiile și monumentele naturii din parc, în număr de 6, sunt prezentate în tabelul nr. 1.

Valorile de patrimoniu cultural de interes național din cuprinsul PNGM-C sunt reprezentate de monumentele istorice și etnografice, complexele paleolitice și de sistemul de fortificații dacice din Munții Orăștiei. Prezentarea acestor valori de patrimoniu se face în anexele 3. Demn de menționat este faptul că, încă din anul 1999, cetățile dacice Sarmizegetusa Regia – Grădiștea de Munte, Costești – Cetățuia, Costești – Blidaru, Lunca – Piatra Roșie și Bănița au fost incluse, alături de alte monumente românești, de către UNESCO în Lista Patrimoniului Mondial, tabelul nr. 2.

Situl de interes comunitar și aria de protecție specială avifaunistică sunt descrise la punctul 2.4.

Tabelul nr. 1. REZERVAȚII ȘI MONUMENTE ALE NATURII

Codul L5/2000 poziția	Denumire	Categoria și tipul (1)	Localizare	Scurtă caracterizare
2497	Complexul carstic Ponorici – Cioclovina, clasa A și B	IV – s, m	Comuna Boșorod, satul Cioclovina	Altitudinea 500-1147 m, în total 68 cavități naturale printre care: Ponorici-Cioclovina cu Apă, Peștera Cioclovina Uscată, clasa A, peștera din Valea Călianului. Sistem de galerii subterane de 7890 m și o denivelare de 174 m. Peștera Ponorici – Cioclovina cu Apă are două intrări: prin Cioclovina, Sala Tezaurului în care au fost descoperite mărgele de chihlimbar, Sala Mare, Galeria Lacurilor și Galeria Baldachinelor, iar din sens opus prin Ponorici, Marea Confluență, Galeria Marilor Gururi și Planșee. Diversitate: <i>speologică, paleontologică</i> - depozite de guano-fosfați, resturi scheletice de mamifere cuaternare, <i>faunistică și floristică</i> . Deasupra, făgete pe calcare, stâncării cu vegetație mezofilă și mezotermofilă, pajiști xerotermofile colinar-montane, pajiști mezofile și tufărișuri. În peștera Cioclovina Uscată s-a descoperit o calotă craniană de om Cro-Magnon. Depozitul de guano-fosfați a fost exploatat industrial în secolul trecut. Suprafața de 1,5 ha prevăzută în Legea 5/2000, se consideră cu totul insuficientă pentru protejarea acestui sistem complex.

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

	Peștera din V. Călianului, <i>clasa A</i>	III - s	Comuna Boșorod, satul Cioclovina	Face parte din complexul carstic Ponorici-Cioclovina. În lungime de 1500 m și cu o denivelare 165 m. Descoperită în 1983, are 2 sectoare cu formațiuni de aragonit stalagmitice, perle de peșteră, forme de coroziune și eroziune. Cuprinde: Sala cu aragonit, Sala Balconului, Sala Marelui Horn, Sala cu helictite, stilobite, lumânări, baldachine, gururi, perle de cavernă, Lacul suspendat și Galeria Nouă.
2499	Peștera Șura Mare, <i>clasa A și B</i>	IV – s, m	Comuna Pui, satul Ohaba	Cavitate naturală de referință pentru Munții Sebeșului. Cuprinde galerii largi, extrem de înalte pe râul Ohaba, cu cascade și lacuri. În loc de stalagmite avenacee întâlnim baldachine specifice și gururi, Sala Mare. Canionul Ohabei Ponorului are lungimea de 4 km. Peștera găzduiește printre cele mai mari colonii de lilieci, <i>Pipistrellus pipistrellus</i> , în hibernare din Europa.
2500	Peștera Tecuri, <i>clasa B</i>	IV - s	Comuna Baru, satul Petros	Lungimea este de 485 m, iar denivelarea de 49 m. Formațiuni stalagmitice, coraliforme și monocristale. Cuprinde o stalagmită spectaculoasă cu înălțimea de 7 m, de culoare albă cu reflexe roze. Mai cuprinde stalactite, stalagmite, gururi, cristalicite, helictite. A fost prădută. Declarată monument al naturii în 1954. Găzduiește coleopterul endemic <i>Sophrocheta dacica</i> . Reprezintă punct de staționare trecătoare a liliacului mare cu potcoavă, <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> .
2513	Punctul fosilifer Ohaba Ponor	IV - p	Comuna Pui, satele Ohaba și Ponor	Rezervație paleontologică ce adăpostește moluște fosile, bivalve, gastropode și amoniți, de vârstă Cretacică.
2522	Cheile Crivadiei	IV - m	Comuna Bănița, satul Crivadia	Rezervația naturală este amplasată lângă monumentul feudal Turnul Crivadiei. Are o deosebită valoare peisagistică și floristică, constituind o enclavă de

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

				specii termofile și elemente dacice și daco-balcanice, inclusiv 4 specii endemice: <i>Thymus comosus</i> , <i>Hepatica transsilvanica</i> , <i>Symphytum cordatum</i> și <i>Sorbus borbasii</i> și 2 specii rare: <i>Dianthus petraeus</i> și <i>Sesleria rigida</i> . Se întâlnesc și exemplare de liliac sălbatic, <i>Syringa vulgaris</i> , mojdrean, <i>Fraxinus ornus</i> și sorb, <i>Sorbus borbasii</i> . Aici este prezentă și vipera cu corn, <i>Vipera ammodytes</i> .
2523	Dealul și Peștera Bolii, <i>clasa B</i>	IV - m	Comuna Bănița satul Bănița	Ansamblu floristic, peisagistic și speologic. Dealul Bolii adăpostește specii termofile, liliac sălbatic - <i>Syringa vulgaris</i> , mojdrean - <i>Fraxinus ornus</i> , precum și endemitele <i>Hepatica transsilvanica</i> și <i>Sorbus borbasii</i> . Peștera Bolii este lungă de 455 m și străbătută de apele pârâului Jupânesei. Aici s-au descoperit și vestigiile unei așezări eneolitice, precum și fragmente ale unei faune pleistocene.

Categoriile de arii protejate III – Monument al naturii; IV – Rezervație naturală

Tipul ariei protejate: b – botanică; z – zoologică; g – geologică; s – speologică; p – paleontologică; f – forestieră; m – mixtă; u – zonă umedă; pj – peisagistică.

Note: Alte fenomene carstice în teritoriul PNGM-C, peșteri, avene, doline, și altele asemenea, cu statut de ocrotire parțial clarificat: Peștera din Pasul Leorda, P. lui Cocolbea, P. din Bordu Mare, P. Gaura Oanei, P. Mică Șipoteni, P. de la Izvoare, P. din Fața Comarnicelor, P. Ulciurului - valea Bănița, P. din Capu Stâncii - valea Bolii, P. de sub Cetate, P. Pălăriei și altele, sunt menționate de **Trufaș** în **1986**. Același autor menționează existența în zonă a 10 avene, fenomene carstice de adâncime, dintre care prezintă interes avenele Bătan, Fundătura Hobenilor și Dosul Lăcșorului - unul dintre cele mai adânci din țară. Dolinele, forme carstice de suprafață, denumite local „tecane” sau „cățane”, cu diametre de sub 200 m și adâncimi cuprinse între 3 și 25 m, sunt dispuse în lanț și formează văi dolinare, cum sunt Căprioara – Preluci, Piatra Tinului-Blidaru, Albii, ș.a.. Alteori sunt dispuse alveolar, Comarnice, și generează depresiuni de tipul uvalilor, la sud de dealul Arsului, **Trufaș, 1986**.

Unele din aceste obiective au fost localizate și menținute în cadrul zonelor de conservare prezentate în acest plan de management.

Altele vor fi localizate și descrise în urma acțiunilor viitoare de monitorizare și inventariere.

Tabelul nr. 2. Monumentele istorice înscrise în Lista Patrimoniului Mondial - UNESCO

Cod LMI	Monument Istoric	Unitatea administrativă	Comentarii descriere, starea de conservare
Directiva Monumente Istorice și Situri Arheologice			
HD-I-s-A-03156	Cetatea dacică de la Bănița	Sat Bănița, Com. Bănița	„Dealul Bolii”, sec II a. Chr. - epoca medievală timpurie;
HD-I-s-A-03181	Fortificația dacică de la Costești, punct „Blidaru”	Sat Ocolîșu Mic, Com. Orăștioara de Sus	„Blidaru”, sec. I a. Chr. – sec. II p. Chr.
HD-I-s-A-03178	Cetatea dacică de la Costești, punct “Cetățuia Înaltă”	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	„Cetățuia Înaltă”, sec. I a. Chr. – sec II p. Chr.
HD-I-s-A-03190	Situl arheologic Sarmizegetusa, punct “Dealul Grădiștii”	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus	„Dealul Grădiștii”, epoca dacică – epoca romană
HD-I-s-A-03200	Fortificație	Sat Luncani (Alun), Com. Boșorod	Dealul „Piatra Roșie” la S de satul Boșorod, între Valea Luncanilor, Valea Roșie și Valea Stângului; sec. I a. Chr. – sec. I p. Chr., epoca geto-dacică, cultura dacică

1.4. Bazele legale

1.4.1. Baza legală a planului de management

Elaborarea și aprobarea Planului de Management se face în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

1.4.2. Constituire și funcționare

Parcul Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina a fost înființat la nivel județean în anul 1979 prin Decizia nr. 452 a Comitetului executiv al Consiliului Popular al județului Hunedoara și reconfirmat în 1997 prin Hotărârea Consiliului Județean nr. 13. În anul 2000 odată cu apariția Legii nr. 5/2000, PNGM–C este declarat arie naturală protejată de interes național, fiind încadrat, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, în categoria parcurilor naturale, corespunzătoare categoriei V IUCN.

Limitele parcului au fost stabilite prin Hotărârea de Guvern nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și naturale și constituirea administrațiilor acestora, și sunt prezentate în capitolul 2. Zonarea internă a parcului s-a realizat în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, corelată cu Ordinul Ministrului 552/2003 privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice, și a fost definitivată prin Planul de Management al parcului.

Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina funcționează în baza următoarelor acte normative și legislative:

A. Legislație cu privire la protecția mediului:

- a) Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2007, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare;
- b) Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 – privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare;

- c) Hotărâre de Guvern 230/04.03.2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora;
- d) Legea apelor nr. 107/1996 cu completările și modificările ulterioare;
- e) Legea 5/06.03.2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a - Zone Protejate;
- f) OM nr. 552 din 26 august 2003 privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale, din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice;
- g) Directiva 79/409 EEC privind conservarea păsărilor sălbatice adoptată la 02.04.1979;
- h) Directiva 92/43 EEC privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatice;
- i) Constituția României, republicată, Art. 136, (2), (3);

B. Legislația privind fondul forestier, cinegetic și piscicol:

- a) Legea nr. 46/2008 – Codul Silvic, cu modificările și completările ulterioare;
- b) OUG nr. 139/2005 privind administrarea pădurilor din România, cu modificările și completările ulterioare;
- c) Ordin nr. 1540/2011 pentru aprobarea instrucțiunilor privind termenele, modalitățile și perioadele de colectare, scoatere și transport al materialului lemnos;
- d) Legea nr. 171/2010 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice, cu modificările și completările ulterioare;
- e) OUG 23/2008 privind pescuitul și acvacultura, cu modificările și completările ulterioare;

- f) HG nr. 996/2008 pentru aprobarea Normelor referitoare la proveniența, circulația și comercializarea materialelor lemnoase, la regimul spațiilor de depozitare a materialelor lemnoase și al instalațiilor de prelucrat lemn rotund;
- g) Legea nr. 407/2006 vânătorii și protecției fondului cinegetic, cu modificările și completările ulterioare;

C. Legislație privind monumentele istorice și siturile arheologice

- a) H.G. 493/2004, privind aprobarea Metodologiei privind monitorizarea monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial și a metodologiei privind elaborarea și conținutul –cadru al planurilor de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în lista patrimoniului mondial, cu modificările și completările ulterioare;
- b) H.G. 1268/2010 privind Programul de protecție și gestiune a monumentelor istorice înscrise în Lista patrimoniului mondial UNESCO, cu modificările și completările ulterioare;
- c) Ordonanța de Guvern nr. 43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zonă de interes național, cu modificările și completările ulterioare;
- d) OG 47/2000 privind stabilirea unor măsuri de protecție a monumentelor istorice care fac parte din Lista patrimoniului mondial, cu modificările și completările ulterioare;
- e) Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

1.5. Procesul de elaborare a planului de management

1.5.1. Elaborarea planului de management

Constituirea relativ recentă a PNGM-C și activitățile ce urmează a se desfășura de către administrația acestei arii protejate necesită elaborarea unui plan de management adaptat situației locale. Finalizarea acestui plan reprezintă o cerință de importanță majoră și condiția esențială pentru dezvoltarea unui sistem adecvat de gospodărire a parcului.

Elaborarea planului de management este un proces complex, care presupune participarea tuturor factorilor interesați și implicați în activitățile din parc. Pentru a se asigura o largă participare a acestora, s-au desfășurat o serie întreagă de activități atât în faza de pregătire cât și pe parcursul lucrărilor de elaborare a planului și anume:

- a) informarea publicului, prin intermediul mass-media, asupra demarării procesului de elaborare a planului;
- b) invitarea grupurilor de interese, a reprezentanților din cadrul Consiliului Științific și ai Consiliului Consultativ și implicarea acestora în procesul de elaborare a planului în toate fazele, prin ateliere și sesiuni de lucru;
- c) asigurarea cadrului adecvat pentru exprimarea opiniilor și sugestiilor tuturor participanților în cadrul grupurilor de lucru;
- d) difuzarea spre consultare, către toți cei interesați, a rezultatelor obținute de către grupul de lucru pentru elaborarea planului.

Lista instituțiilor și a persoanelor implicate în elaborarea planului de management este prezentată în Anexa nr. 5.

1.5.2. Aprobare și revizuire

Aprobarea și revizuirea planului de management se face în conformitate cu procedura prevăzută în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Planul de management se supune consultării Consiliului Consultativ, avizării Consiliului Științific al parcului și se aprobă prin hotărâre a Guvernului la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului.

Revizuirea planului de management se va face la 5 ani de la data intrării lui în vigoare, dar în cazuri excepționale, planul de management poate fi revizuit.

1.6. Proceduri de modificare a planului de management

Elaborarea unui plan de management *eficient și adaptabil*, presupune o anumită flexibilitate în procesul de luare a deciziilor, precum și posibilitatea de modificare a acestuia în funcție de necesitățile de conservare a biodiversității, ca și de nevoile de trai ale comunităților din zonă, care pot influența schimbarea măsurilor de conservare, ca și fenomenele naturale imprevizibile: secete, inundații, zăpezi abundente, schimbări climatice și altele asemenea.

În cazul în care se impun modificări ale planului de management, înainte de expirarea celor 5 ani pentru care acesta a fost conceput, modalitățile prin care acestea se pot realiza, sunt următoarele:

- a) Întocmirea documentației care să justifice natura și necesitatea intervenției /modificării;
- b) Consultarea Consiliului Consultativ al PNGM-C;
- c) Avizul Consiliului Științific al PNGM-C;
- d) Avizul autorității publice centrale pentru protecția mediului
- e) Aprobarea modificărilor prin hotărâre de Guvern

1.7. Proceduri de implementare a planului de management

După elaborarea, cu participarea tuturor factorilor interesați, a planului de management și aprobarea acestuia de către forurile competente, se trece la implementarea planului de către administrația parcului și colaboratorii acestuia, în funcție de situație.

CAPITOLUL 2. DESCRIERE

2.1. DESCRIERE GENERALĂ

2.1.1. Localizare și acces

Zona inclusă în limitele stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora, pentru Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina este situată în masivul Munții Șureanu, cu subdiviziunile Munții Orăștiei și ai Sebeșului, fiind mărginită de depresiunile Hațegului la vest și Orăștiei la nord. Ea cuprinde întinse suprafețe de păduri, precum și alte folosințe ale terenurilor - pășuni, fânețe, arabil, zone carstice, cursuri de ape, monumente istorice, situri arheologice și așezări umane - intravilan.

O serie de vârfuri muntoase și drumuri constituie puncte de reper în delimitarea perimetrului parcului, după cum urmează:

Nord: Prisaca - 1219 m., Brusturelu - 1229 m., Groape - 1283,5 m., Godeanu - 1656,2 m., Poarta Scârnei -1554,0 m.;

Est: Steaua Mică - 1674,0 m., Steaua Mare - 1730,2 m., Jigorul Mare - 1498,7 m., La Zapoje - 1223,5 m;

Sud: D.N. 66 Simeria - Petroșani între Peștera Bolii și Baru, prin pasul Merișor - 752 m.;

Vest: Muncelu Mare - 944,2 m., Șipoteni, Măgura - 803,6 m., Lăuțu - 910 m., Rotundeii, Secuiului - 948,0 m., Vărgău - 781,2 m. și Chicera - 775,1 m..

Accesul în parc se poate face prin stațiile C.F.R.: Orăștie, Călan, Pui, Baru Mare și Bănița, precum și de pe drumul național 66 din localitățile Călan spre Boșorod și Lunca, Pui spre Ohaba Ponor, Baru și Bănița. De pe drumul european 68, prin Orăștie-Costești și drumul județean, se poate ajunge la Sarmizegetusa – Regia. Între diferitele puncte de interes turistic există drumuri comunale, forestiere, precum și numeroase trasee / poteci turistice descrise sau nedescrise, marcate sau nemarcate.

2.1.2. Dreptul de proprietate, folosință și administrare a terenurilor forestiere din PNGM-C

Pădurile de stat sunt administrate de Ocoalele Silvice Grădiște, Petroșani, Pui și Retezat, iar cele retrocedate prin ocoalele silvice de stat și Ocoalele silvice private Valea Orăștiei și Carpatina.

Administrarea fondului forestier se face în baza amenajamentelor silvice. Administrația Parcului Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina s-a constituit începând cu anul 2003, în baza Hotărârii de Guvern nr. 230/2003. În conformitate cu Contractul de Administrare nr. 740/22.05.04, încheiat între Ministerul Mediului și Gospodării Apelor și Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, PNGM-C a fost atribuit spre administrare Regiei Naționale a Pădurilor - Romsilva, Direcția Silvică Deva. Începând cu anul 2009, APNGM-C devine unitate a RNP – Romsilva cu personalitate juridică, prin H.G. nr. 229/04.03.09.

Tabelul 2. Suprafețe deținute în fond forestier

Statul Român	21.000,4
Composesorat Măgura Pui	798
Composesorat Merișor	264,2
Composesorat Petros	1.629,5
Composesorat Costești	180
Composesorat Crivadia	224,1
Composesorat Boșorod	371,3
Parohia Federi	17,4
Parohia Merișor	8,6
Parohia Ocoliș	0,8
Primăria Boșorod	2,1
Primăria Orăștioara	328,4
Primăria Pui	21,4
Primăria Baru	662
Școala Federi	28
Școala Merișor	9,5
Școala Ocoliș	14,9
Persoane fizice	811
TOTAL	26.371,6

Până la această dată nu se posedă o situație definitivă a suprafețelor cuprinse în teritoriul PNGM-C pe alte categorii de folosință - fânețe, pășuni, intravilan, zone de carst, cursuri de apă, teren arabil, drumuri și proprietari - statul român, particulari, comunități.

2.1.3. Resurse de management și infrastructură

Sediul APNGM-C se află în clădirea fostului Ocol Silvic Deva din municipiul Deva, str. Aleea Parcului, nr. 21, fiind constituit din cinci birouri, 2

săli de întâlnire, caserie, magazie și garaj. În teren, Administrația beneficiază parțial de cantonul silvic de la Costești.

APNGM-C funcționează ca subunitate a Regiei Naționale a Pădurilor și are relații de colaborare cu Direcția Silvică Hunedoara și cele 4 ocoale silvice pe raza cărora se suprapune parcul, respectiv Ocolul Silvic Grădiște, Retezat, Pui și Petroșani.

Personalul parcului PNGM-C, în conformitate cu HG nr. 230/2003, este compus din:

- a) Director parc;
- b) Economist;
- c) Biolog;
- d) Responsabil relații cu comunitățile și educație ecologică;
- e) Șef pază;
- f) Specialist în tehnologia informației;
- g) 8 agenți de teren.

În ceea ce privesc *dotările*, APNGM-C dispune de următoarele:

- a) Un autoturism de teren 4X4, Dacia Pick-up, achiziționat din Proiectul de Dezvoltare Forestieră din cadrul MADR ;
- b) Patru computere;
- c) Laptop;
- d) Video-proiector;
- e) Flipchart;
- f) Un telefon/fax;
- g) Două imprimante;
- h) 11 binocluri;
- i) Aparat foto Canon;
- j) Aparat foto Nikon;
- k) Teleobiectiv Nikon;

- l) 10 corturi;
- m) 10 rucsaci;
- n) Kit analiză apă, sol;
- o) Presă pentru plante;
- p) Detector pentru lilieci;
- q) Echipamente pentru prelevarea probelor de nevertebrate acvatice
- r) Plasă pentru colectarea insectelor
- s) Scanner Cannon;
- t) Scanner cartografic;
- u) Zece sisteme GPS;
- v) Zece stații radio;
- w) Cinci birouri dotate cu mobilierul necesar desfășurării în bune condiții a activității;
- x) O magazie pentru depozitarea diverselor materiale;
- y) Garaj
- z) O bibliotecă de specialitate, aflată într-o fază inițială de dotare;

2.1.4. Acoperirea cu hărți

APNGM-C dispune de hărțile privind localizarea și limitele parcului, harta generală, zonarea internă, geologică, hidrologică, a habitatelor majore, a vegetației și harta turistică.

APNGM-C va urmări folosirea tehnologiei Sistemului Geografic Informațional, GIS pentru prelucrarea datelor geografice, elaborarea de hărți și crearea unei baze de date prin suprapunerea informațiilor culese.

2.1.5. Acoperirea aerofotografică

La ora actuală APNGM-C nu dispune de aerofotograme, acestea urmând a fi achiziționate.

2.1.6. Limitele, suprafața și zona internă

Prin H.G. nr. 230/2003 sunt date limitele geografice ale parcului, suprafața totală a PNGM-C rezultată prin planimetrare fiind de **38.184 ha**. Odată cu declararea siturilor Natura 2000, suprafața totală a zonei administrate este de **39.818 ha**. Limitele parcului sunt preluate din hotărârea de guvern, secțiunea N, fiind în continuare descrise cu corecturile ulterioare.

2.1.6.1. Limitele Parcului Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina

Limita nordică. Pornește din șaua Poarta Scârniei 1554 m și urmărește spre vest interfluviul dintre Râul Grădiște și Râul Sibișel, până în Vf. Prisaca 1216 m, trecând prin cota 1604,5 m, Culmea Godeanului 1620,4 m, Vf. Godeanu 1656,2 m, Culmea Muncelului 1563,7 m, Culmea Ulmului 1231 m, Cioaca Ulmului, Poiana Hafia, Vf. Groape 1283,5 m, Dealul Izvoarele 1233 m și Vf. Brusturelu 1229 m. Din Vf. Prisaca 1219 m, limita coboară prin Dâlma Cireșului în nordul localității Costești, la podul peste Râul Grădiște.

Limita vestică. Pornește din localitatea Costești, de la podul peste Râul Grădiște, urmărind în amonte malul stâng al râului Orăștie / Grădiștea până la confluența cu pârâul Vinții și continuă în amonte pe acesta până la confluența cu pârâul Poienii. De la confluență urmărește amonte malul stâng al pârâului Poienii, pe la est de Muchia Fetei până în Vf. Chicera / Chicioara 775,1 m, de unde intră pe interfluviul principal dintre valea Făieragului și Valea Luncanilor, trece peste Dealul Merișorului 781 m, Vf. Văgău 781,2 m, Dealul Prihodiște, până în Vf. Scaiului 948 m, din care coboară pe o culme secundară la confluența de sub obârșia pârâului Scaiului. Limita urmărește în aval pârâul Scaiului până la confluența cu Valea Luncanilor, apoi continuă în amonte pe Valea Luncanilor până la confluența cu V. Morii / Pr. Cioclovina. De la confluență în amonte, V. Luncanilor este denumită V. Vânătorului. Urmărește în amonte malul stâng al V. Vânătorului până la confluența situată la NNV de Vf. Lăuțu 910 m și urcă în acesta pe o culme secundară, în continuare limita

coboară spre SSE, pe o culme secundară, în pârâul Văratecu, pe care îl urmează în aval până la confluența cu Valea Dreptu. Urmărește în amonte Valea Dreptu circa 1,3 km până la limita pădurii și urcă în Vf. Măgura 803,6 m, trecând prin cota 616 m. Din vârful Măgura limita coboară prin Dealul Coroi 678 m în valea Ohaba, la confluența acesteia cu pârâul care iese din Peștera Șura Mare și urmărește în aval pârâul Ohaba până la confluența cu pârâul Șipotele. De la confluență limita continuă în amonte pe pârâul Șipotele circa 900 m, până în vestul cătunului Șipoteni ocolind pe la vest și sud peșterile din valea Șipotele și Cascadei, după care urcă în versantul stâng al pârâului Șipotele prin Dumbrava și cota 662 m. De aici se orientează spre S, prin Vf. Muncelu Mare 944,2 m, pe la partea superioară a abruptului, iar de la extremitatea sudică a acestuia coboară în valea Strei, în partea de N a localității Petros, pe culmea secundară între bornele silvice 4 și 5. În continuare limita traversează Streiul și urcă pe o culme secundară pe interfluviul dintre Strei și Pârâul lui Balmoș. Urmează spre S acest interfluviu și coboară în localitatea Crivadia la podul peste Pârâul lui Balmoș.

Limita sudică. O constituie drumul național DN 66 Simeria - Petroșani, din localitatea Crivadia, prin pasul Merișor-Bănița 752 m, până la intersecția cu drumul vicinal Peștera-Jupâneasa de pe partea stângă a DN 66.

Limita estică. Pornește din DN 66 și urmărește drumul vicinal Peștera-Jupâneasa până în cătunul Jupâneasa, la podul peste valea Jupâneasa, apoi urcă spre V în cumpăna de ape dintre bazinele hidrografice Jigoreasa și Jupâneasa, pe care o urmează spre N prin cota 951 m, Dealul Dâlmoș 1085 m., Vf. La Zapoje 1223,9 m, Vf. Jigoru Mare 1498,7 m, Vf. Muntelui 1451,5 m, până în Vf. Capul Muntelui 1377 m. În continuare limita coboară pe o culme secundară la confluența văii Streiului cu pr. Pravăț, urcă în amonte pe malul stâng al văii Streiului până la confluența cu Valea Scorțarului, pe care o urmează în amonte până în șaua de sub Vf. Steaua Mare 1730,2 m, își menține apoi direcția spre N, pe interfluviul principal dintre V. Strei și V. Grădiște, pe

culmea Steaua și trece prin cotele 1674 m, 1665 m, 1659 m, 1631,5 m, până în șaua Poarta Scârniei 1554 m.

2.1.6.2. Zonarea internă a Parcului Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina

Zonarea internă a PNGM-C s-a făcut în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, corelată cu Ordinul Ministrului 552/2003, prin definirea și delimitarea, după caz, a **zonei de protecție strictă**, **zonei de protecție integrală**, sup.= 8181,7 ha, **zonei de management durabil**, sup.= 29778 ha și a **zonei de dezvoltare durabilă a activităților umane**, sup.= 224,3 ha.

A. ZONA DE PROTECȚIE STRICTĂ

a) Peștera Șura Mare, zona aflată în amonte de Baldachine

Localizare: - se află situată pe teritoriul administrativ al comunei Pui, satul Ohaba Ponor.

Categorie: - rezervație științifică; în conformitate cu sistemul de clasificare al peșterilor, aceasta se încadrează în **clasa A** - Ordinul nr. 604/2005 pentru aprobarea clasificării peșterilor și a sectoarelor de peșteri – arii naturale protejate, cod 2.499.

Acces: se face din localitatea Ohaba Ponor pe Valea Ponorului.

b) Peștera din Valea Călianului / P. din Valea Stâniei

Localizare: - se află situată pe teritoriul administrativ al comunei Pui și face parte din Complexul Carstic Ponorici – Cioclovina.

Categorie: - rezervație științifică; în conformitate cu sistemul de clasificare al peșterilor, aceasta se încadrează în **clasa A** - Ord. nr. 604/2005, cod 2.497

Acces: se face din localitatea Ohaba Ponor pe drumul forestier Ponor – Ponorici; din localitatea Luncani pe drumul forestier Cioclovina.

c) Peștera Cioclovina Uscată, exceptând sectorul dintre intrarea artificială și cea naturală

Localizare: – se află situată pe teritoriul administrativ al comunei Boșorod, satul Cioclovina și face parte din Complexul Carstic Ponorici – Cioclovina.

Categorie: - rezervație științifică; în conformitate cu sistemul de clasificare al peșterilor, aceasta se încadrează în **clasa A** - Ord. nr. 604/2005, cod 2.497

Acces: se face pe drumul forestier Luncani – Cioclovina.

Orice descoperire nouă, sector de peșteră sau joncțiune, făcută într-o peșteră de clasă A, primește statutul de protecție strictă până la cercetarea și clasificarea ei conform legii.

B. ZONA DE PROTECȚIE INTEGRALĂ

1. Șura Mare-Cioclovina-Piatra Roșie

1. Limite:

Limita sudică: - de la Vf. Tăul Negru limita urmărește Culmea Blidarului înspre vest, trecând prin bornele 406, 412, 413, 414, 415, 409, 416, 434, 425, 423, coboară pe pârâul Șipoțel până la intersecția cu culmea Bordului, apoi urcă pe culme până în borna 364 - bornele se află în U.P. I Fizești, O.S. Pui

Limita vestică: - începe din borna 364, continuă pe liziera unității amenajistice 121 prin bornele 365, 363, coboară la borna 305, V. Ohaba, borna 304, după care urcă pe liziera estică a u.a. 98, se continuă prin bornele 298, 299, 282, urmează liziera u.a. 93 până în borna 281, urcă pe culme până în borna 280, după care se continuă pe liziera u.a. 90 până în borna 288. De aici urcă în borna 289 și continuă pe liziera u.a. 91 și 92 prin bornele 294, 601, 602, 293, 603, urmează liziera vestică a u.a. 84 și 83B, se continuă pe limita dintre u.a. 83A și

83B, culme, liziera nordică a u.a. 83A prin bornele 266 și 265. Din borna 265 traversează pajiștea Dl. Padeșului până la liziera u.a. 82, prin bornele 263, 264, 262, urcă în drumul de pe culmea Federului pe care îl urmează până la intersecția cu culmea Dealul Robului. Se continuă pe această culme până la liziera u.a. 61, ocolește pe liziera acesteia prin bornele 214, 213, 212, 740, 739, 215, apoi urmează culmea Dl. Robului până la intersecția cu culmea Vânătorului și în continuare se desfășoară pe această culme spre vest până la intersecția cu culmea lui Neag, bornele și u.a-rile enumerate până aici fac parte din U.P.I Fizești, O.S. Pui. De aici limita se desfășoară în O.S. Retezat, U.P. I Luncani, pe culmea lui Neag prin bornele 280, 457, 282, până în borna 281. În continuare, limita urcă pe pârâul Cioclovina până la confluența cu pârâul care coboară din u.a. 93, urmează liziera u.a. 93 prin bornele 612, 262, 261, 260, 259, 258, 257, se continuă pe culmea cu Vf. Țâfla până în borna 250, după care coboară pe liziera u.a. 91 prin bornele 253, 610, 611, 254, 255, 252. De aici urmează liziera u.a. 91 prin bornele 496, 495 și 194.

Limita nordică: - începe din borna 194, urcă pe culmea dintre u.a. 71 și 72 prin bornele , 193, 182 și 183, pe liziera u.a. 67 prin bornele 578, 580, 581, 583, 584, 180, pe liziera u.a. 66 și 67 prin bornele 572, 573, 574, 176, 178, 575, 576, 179, 181, 590. De aici coboară pe drumul de acces la cetate până în pr. Roșia și urcă pe acesta până în borna 197. Din această bornă urcă pe liziera u.a. 73 până la prima extremitate estică a acesteia din care traversează pajiștea până în borna 200 - u.a. 74 și 204. Din borna 204 urmează liziera u.a. 75 prin bornele 593, 207, 598, 206, 597, 596, 205. De aici se continuă pe culme în amonte prin bornele 165, 163, 162, 217, urmează pârâul din u.a. 79 și iese în culme prin bornele 603 și 503. Limita urmează apoi culmea care separă OS Pui de OS Grădiște, prin bornele 509, 510, Vf. Chicera Izvoare, 529, 530, 536, 537, culmea Pustiosul, 539, 542, 544, 546, bornele sunt din U.P. I Fizești, O.S. Pui până în Vf. Porumbelul Mare.

Limita estică: - pleacă din Vf. Porumbelul Mare și urmărește culmea ce separă bazinele hidrografice V. Ponorului de bazinul V. Streiului, prin Vf. Porumbelul Mic, Vf. Paltina, Culmea Paltinei, Vf. Bulzului, Culmea Lolei, Vf. Tăul Negru.

2. Suprafața totală: 5217,4 ha

3. Valori de patrimoniu natural, cultural și istoric:

a. Rezervații și monumente ale naturii:

a.1. Clasificate:

- i) Complexul carstic Ponorici- Cioclovina cu cele două peșteri “Ponorâci- Cioclovina cu Apă” – clasa B și “Cioclovina Uscată” - Ord. nr. 604/2005, cod 2.497 - clasa A și B.
- ii) Peștera din Valea Călianu - Ord. nr. 604/2005 cod 2.497, care se identifică cu Peștera din V. Stâni în toponimia locală - clasa A.
- iii) Peștera Șura Mare - Ord. nr. 604/2005 cod 2.499 - clasa A și B

a.2. Neclasificate:

- i) Codrii seculari de la obârșia V. Ohabei, din UP I Fizești u.a. 109; 111B; 112; 113 din O.S. Pui în suprafață de 64,4 ha.
- ii) Codrii seculari de la obârșia V. Ponorului, din UP I Fizești, u.a. 199A, 200A; 201; 206; 209 din O.S. Pui în suprafață de 160,5 ha.
- iii) Peștera lui Cocolbea, P. Cocean-Peșterile României-1955, care în toponimia locală se identifică cu Peștera Șura Mică.

b. Monumente și situri arheologice

- i) Situl arheologic de la Ohaba Ponor, punct “Peștera Bordu Mare” - cod HD-I-s-A-03202 - O.M. nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, modificată prin Ordinul nr. 2361 din 12 iulie 2010 pentru Modificarea anexei nr. 1 la O.M. nr. 2314/2004 privind aprobarea

Listei monumentelor istorice, actualizată, și a Listei monumentelor istorice dispărute.

- ii) Fortificația dacică de la Cioclovina – cod HD-I-s-A-03175 - O.M. nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare.
- iii) Așezare din paleoliticul mijlociu de la Peștera Mare, Peștera de Apă și Troianu din satul Cioclovina - cod HD-I-s-A 03176 - O.M. nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare.
- iv) Cetatea “Piatra Roșie” cod: HD-I-s-A-03200 inclusă în lista UNESCO - O.M. nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare.

4. Așezări umane

- a) satele Alunu și Cioclovina, aparținătoare com. Boșorod.
- b) satele Federi, Fizești și Ohaba Ponor, aparținând com. Pui.

5. Căi de acces

- a) Drum public nemodernizat Boșorod - Luncani și apoi pe drumul forestier de pe V. Luncani și Pr. Cioclovina
- b) Drum public modernizat din DN 66 spre Ponor-Ohaba Ponor și apoi pe D.F. pe Ponor -Ponorici
- c) D.F. Valea lui Ion

6. Se constituie în u.a-urile 73F și 67G o zonă cu management durabil, S=3,2ha, aferentă monumentului istoric Cetatea Piatra Roșie. În această suprafață este permisă tăierea vegetației forestiere numai la solicitarea organelor de specialitate, în scopul efectuării lucrărilor de reparație, întreținere curentă, cercetare arheologică, restaurare, consolidare și conservare a monumentului istoric.

2. Cheile Crivadiei-Comărnicele-Perete

1. Limite:

Limita sudică: – începe de la borna 130, UP I Bănița, O.S. Petroșani, și urmează limita u.a. 29, prin borna 75, se continuă pe limita u.a. 21 până în borna 74, după care traversează limita dintre O.S. Petroșani și O.S. Pui prin borna 155, UP III Baru, O.S. Pui, după care se continuă pe limita u.a. 74 până în Valea Cerbului. De aici coboară pe Valea Cerbului până la intersecția cu DN 66, se continuă spre vest pe la nord de gospodăriile și livezile locuitorilor satului Merișor până la intersecția cu pârâul Cheia. De la această intersecție se continuă pe limita intravilanului localității Merișor și pârâul de la est de u.a. 37 până în borna 70, urmează liziera u.a. 37 până în dreptul Vf. Runcuri, traversează pajiștea spre vest până în acest vârf, după care coboară pe culme spre sud, pe la est de u.a. 35, până la borna 69. De aici urmează liziera sudică a u.a. 35 prin borna 68, până la intersecția cu pârâul Crivadia, apoi urmează cursul pr. Mraconi până la intersecția cu șoseaua DN 66. Limita continuă pe drumul național în direcția Petros până la intersecția cu culmea care coboară dinspre nord de pe pajiștea Crivadia, în dreptul curbei de la urcarea șoselei spre viaduct.

Limita vestică: – începe de la DN 66, pe culmea de pe pajiștea Crivadiei pe limita parcelei 12, UP III Baru, OS Pui, și împarte pășunea Fânațele Crivadiei, trecând prin bornele 19, 27 și 30, UP III Baru, OS Pui.

Limita nordică: – începe de la borna 30 și urmează culmea dintre u.a. 15 și 16, urcă pe Valea Jghiabului până în borna 47, se continuă pe limita estică a u.a. 27 până în drumul forestier și apoi merge pe acesta până în borna 50. De aici urmează limita dintre u.a. 30 și 31 până în borna 51, se continuă pe limita dintre u.a. 32 și 31 prin bornele 59 și 57, apoi prin borna 58 și limita sudică a u.a. 29, ajunge în borna 46. În continuare, urmează limita dintre u.a. 26 și 39 până în borna 41 și se continuă pe limita dintre u.a. 39 și 40 până în borna 86. De aici urmează liziera pădurii către est prin bornele 87, 98, 113 și 137, se continuă pe limita dintre u.a. 67 și 68, 73 și 74, trece prin bornele 138, 139, traversează limita dintre OS Pui și OS Petroșani, după care se continuă în OS Petroșani pe

limita dintre u.a. 21 și 22, limita dintre u.a. 27 și 22, prin bornele 76, 77, 117. Din borna 117 urmează limita dintre pășunea împădurită și pajiștea Perete până în borna 116.

Limita estică: - se situează în O.S. Petroșani, UP I Bănița și începe de la borna 115, continuă spre sud pe limita u.a. 44 și 33 prin bornele 122, 121, coboară pe pr. Purcarului până în borna 131 și apoi continuă pe liziera sudică a u.a. 30 până în borna 130.

2. Suprafața totală: este de 1009,1 ha.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric

a. Rezervații și monumente ale naturii

a.1. Clasificate:

i) Cheile Crivadiei Cod 2.522. – Legea 5/2000

a.2. Neclasificate:

i) Peștera Gaura Oanei, Peștera Țepoasa

ii) Peșterile de pe Valea Cerbului

iii) Peștera Izvoreni și Cascada de pe Valea Cheii

iv) Avenul din Tecanul Rotund

b. Monumente și situri arheologice

b.1. Clasificate:

i) Turnul Crivadia - Cod HD-II-m-A-03304

4. Așezări umane - sălașe dispersate

5. Căi de acces – D.F. V. Jghiabului care pleacă din loc. Crivadia de la intersecția cu DN66; din DN66, Dealul Băniței, pe DF Valea Purcarului, cu ramificație pe Valea Gura Teii.

3. Complexul carstic Răchițeaua – Tecuri

1. Limite:

Limita sudică: – începe de la intersecția Culmea Dealul Poienii cu Culmea Tecane, se îndreaptă spre sud-vest urmărind Culmea Dealul Poienii până la borna 360, UP I Stânga Strei, OS Pui, de unde urmărește firul Văii Bojița prin bornele 358, 357, 356, 363, 365, 354, 405 și 368, UP I Stânga Strei, OS Pui.

Limita vestică: - de la borna 369, UP I Stânga Strei, OS Pui, se îndreaptă înspre nord pe marginea fondului forestier trecând prin bornele 342, 340, 338, 336, 334, 335, UP I Stânga Strei, OS Pui, până la borna 325, UP I Stânga Strei, OS Pui.

Limita nordică: - de la borna 325, UP I Stânga Strei, OS Pui, urmărește Valea Dealul Poienii prin bornele 331, 326 și 313, UP I Stânga Strei, OS Pui, pe marginea parcelelor 172, 171, 170 și 169A, UP I Stânga Strei, OS Pui.

Limita estică: - de la borna 313, UP I Stânga Strei, OS Pui, se îndreaptă înspre sud-est urmărind în continuare bornele 292, 291, 327, 346, 288, UP I Stânga Strei, OS Pui, pe marginea parcelelor 169, 179, 180, UP I Stânga Strei, OS Pui, de unde se suprapune pe Culmea Dâlma Urzicari prin bornele 347, 349, 286 și 285, UP I Stânga Strei, OS Pui, pe limita fondului forestier cu pășunea Dealul Poienii. De aici se continuă prin bornele 284, 277, 275, 273, 271, ajungând la Culmea Dealul Poienii pe care se suprapune, continuându-se spre sud până la intersecția cu Culmea Tecane.

2. Suprafața totală : este de 535 ha, din care păduri 444 ha, pajiști 87 ha și enclave 4 ha.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric:

a. Rezervații și monumente ale naturii

a.1. Clasificate:

- i) Avenul Ponorul Răchițeaua - Ord. nr. 604/2005 cod 2500 - clasa B.
- ii) Peștera Tecuri - Ord. nr. 604/2005 cod 2.500 - clasa B.
- iii) Peștera Sifonului de la Șipot - Ord. nr. 604/2005 cod 2.500 - clasa B.

a.2. Neclasificate:

- i) Peștera Pălăriei
- ii) Avenul Răchițeaua

4. Așezări umane: nu sunt.

5. Căi de acces – D.F. V. Streiului; D.F. Valea Jgheabului.

4. Dealul și Peștera Bolii

1. Limite:

Limita sudică: - DN66 Simeria-Petroșani de la intersecția cu V. Jupâneasa se continuă spre vest pe la poalele Dl. Bolii și în amonte pe V. Jigoreasa până la cotitura bruscă a V. Jigoreasa spre nord.

Limita vestică: - pe culmea secundară din V. Jigoreasa cu orientare generală nord-estică până în borna 318, UP I Bănița, O.S. Petroșani

Limita nordică: - Limita fondului forestier, u.a. 64, prin bornele 318, 319, 320.

Limita estică: - din borna 320 în aval pe V. Jupâneasa până în DN 66.

2. Suprafața totală: este de 46,6 ha, din care păduri 7 ha și pajiști 39,6 ha.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric

a. Rezervații și monumente ale naturii

a.1. Clasificate:

i) Peștera Bolii - Ord. nr. 604/2005 cod 2.523 - clasa B

b. Monumente și situri arheologice:

i) Cetatea dacică de la Bănița - cod HD-I-s-B-03156 - OM nr. 2314/2004 cu completările și modificările ulterioare - inclusă în lista UNESCO.

4. Așezări umane: sălașe dispersate.

5. Căi de acces - din DN 66 pe D.F. V. Jupâneasa și D.F. V. Jigoreasa

5. Costești - Cetățuia - Blidaru

1. Limite:

Limita sudică: din borna 356 urcă pe Pr. Blidarului pe limita u.a. 123 prin bornele 355, 354, până în borna 366, continuă pe limita u.a.125 până în borna 365, Valea Făeragului, borna 383, borna 384 se continuă pe limita u.a. 135, bornele 386, 385, Valea Merișorului, borna 387.

Limita vestică: pleacă din borna 387 pe limita u.a.136 și 137 prin bornele 390, 393, 392, 391.

Limita nordică: de la borna 391 în aval pe Valea Poienii și Valea Vinții până la confluența cu Valea Grădiștei.

Limita estică: din Valea Vinții, pe limita perimetrului construibil al satului Costești, până la podul de pe Valea Grădiștei, se continuă în amonte pe Valea Grădiștei, până la confluența cu Valea Chiștioarei, urcă pe Valea Chiștioarei până la borna 360 și se continuă pe limita u.a. 123, până la borna 356.

2. Suprafața totală: este de 323,6 ha, din care pădure în fond forestier proprietate privată 126 ha și 197,6 ha pajiști.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric.

b. Monumente și situri arheologice

- i) Cetatea dacică de la Costești, punct “Cetățuia Înaltă” - cod HD-I-s-A-03178 - OM nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare.
- ii) Fortificație cu sanctuar pe “Vârful Cetățuia” - cod HD-I-s-A-03177 - OM nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare, inclusă în lista UNESCO
- iii) Fortificația dacică de la Costești, punct Blidaru - cod HD-I-s-A-03181 - OM nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare, inclusă în lista UNESCO

4. Așezări umane: câteva locuințe dispersate, pensiuni, tabăra școlară aparținătoare de satul Costești.

5. Căi de acces – din drumul județean de pe V. Grădiștei pe V. Făeragului.

6. Cetate Fetele Albe

1. Limite: cuprinde parcelele forestiere 9, 10A, B, 11-14 din U.P. IV Cetate, O.S. Grădiște.

2. Suprafața totală: este de 171,6 ha pădure

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric

b. Monumente și situri arheologice

- i) Situl arheologic de la Grădiștea de Munte, punct “Masivul Fetele Albe” cu sanctuar circular - cod HD-I-S-A-03196 - OM. nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare.

4. Așezări umane: nu sunt.

5. Căi de acces - D.J. De pe V. Grădiștei și D.F. VI. Albă.

7. Sarmizegetusa Regia

1. Limite: include parcelele forestiere 21-23; 26; 34-35; 37 din U.P. IV Cetate, O.S. Grădiște.

2. Suprafața totală: este de 230,8 ha fond forestier.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric

a. Rezervații și monumente ale naturii

i) Codrii seculari din u.a. 26B și 35C, în suprafață de 53,2 ha.

b. Monumente și situri arheologice

i) Situl arheologic Sarmizegetusa, punctul Dl. Grădiștii - cod HD-I-s-A-03190 – OM nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare, cu zona sacră, cetate, așezare dacică, așezare și hambare din epoca dacică, inclusă în lista UNESCO

4. Așezări umane: nu sunt.

5. Căi de acces: Drumul județean de pe V. Grădiștei.

6. Se constituie o zonă de management durabil în suprafață de 18,3 ha, care include situl arheologic Sarmizegetusa Regia înscris în lista Patrimoniului Mondial UNESCO, conform Hotărârii nr. 1237/2012 privind înscrierea unui monument istoric, cuprins în Lista patrimoniului mondial UNESCO, în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și în administrarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, precum și transmiterea acestuia din administrarea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național în administrarea Consiliului Județean Hunedoara. În această suprafață

este permisă tăierea vegetației forestiere numai la solicitarea organelor de specialitate, în scopul efectuării lucrărilor de reparație, întreținere curentă, cercetare arheologică, restaurare, consolidare și conservarea monumentului istoric.

8. Pășunea Jigoru – Vf. Muntelui

1. Limite: include pășunea de pe muntele Jigoru Mare pe limita fondului forestier prin bornele 226, 224, 223, 222, 220, 218, 216, 214, 213, 212, 197, 199, 198, 200, urcă pe culme în Vf. Muntelui și se continuă pe Culmea Jigorului spre sud până în borna 226.

2. Suprafața totală a zonei este de 231 ha pășune.

3. Valori de patrimoniu, natural, cultural și istoric

b. Monumente și situri arheologice

i) Castrul roman pe platoul “Jigorul Mare” - cod HD-I-s-A-03157 – OM nr. 2314/2004 cu modificările și completările ulterioare;

4. Așezări umane: nu sunt; există stâni

5. Căi de acces - D.F. de pe V. Galbena, D.F. de pe V. Taia, D.F. de pe V. Roșia, D.F. de pe V. Streiului.

9. Codrii seculari Tâmpu

1. Limite: zona cuprinde arboretele naturale din bazinetul Tâmpu, U.P. IV Cetate, u.a. 96A, 97A, 98, 99A în suprafață de 94,5 ha.

2. Căi de acces: DJ de pe V. Grădiștei și apoi pe D.F. de pe V. Tâmpului.

10. Codrii seculari Valea Mică

1. Limite: zona cuprinde arboretele naturale din bazinetul V. Mică, U.P. IV Cetate, u.a. 172B, 173, 174A, 175A, 175B, 175C, 180, 181, 182 în suprafață de 194,6 ha.
2. Căi de acces: din DJ de pe V. Grădiștei pe DF de pe Valea Mică.

11. Codrii seculari Porumbelu – Râgla

1. Limite: zona cuprinde arboretele naturale din U.P.I Dreapta Strei, u.a.90A, 92, 93, 95B, în suprafață de 115,7 ha.
2. Căi de acces: DF de pe V. Streiului și Pr. Răchițele

12. Punctul fosilifer Ohaba Ponor

1. Limite: se află situat pe teritoriul administrativ al comunei Pui, satul Ohaba Ponor, având o suprafață de 11,8 ha.
2. Căi de acces : accesul în această zonă se face pe drumul județean Ponor – Ohaba Ponor.

C. ZONA DE DEZVOLTARE DURABILĂ A ACTIVITĂȚILOR UMANE

este reprezentată de:

- a) intravilanul localităților de pe teritoriul parcului
- b) lunca V. Grădiștei - pe porțiunea de la limita intravilanului localității Costești până la confluența cu V. Albă, cu excepția suprafețelor ocupate de habitatele cu anin negru care urmează a fi identificate și delimitate în cadrul sitului Natura 2000.

- c) În Lunca Streiului, enclava situată pe partea dreaptă a drumului forestier, în sensul de mers spre Valea Rea, din dreptul u.a. 202 până la pâraul care separă u.a. 198 și 196; Enclava situată în vecinătatea parcelei 167, pe partea dreaptă a drumului forestier, în sensul de mers spre Valea Rea, extinzându-se și în stânga drumului forestier pe porțiunea în care lunca se lărgeste, până la pâraul din dreptul bornei 323; u.a-urile și bornele fac parte din UPII Stânga Strei.
- d) amenajarea hidrotehnică existentă de pe Valea Godeanu și Grădiște.
- e) infrastructura rutieră.

2.2. DESCRIEREA CADRULUI FIZICO-GEOGRAFIC

2.2.1. Geologie

Din punct de vedere geologic masivul Șureanu face parte din Munții Sebeșului, care formează partea nord – vestică a Carpaților Meridionali.

Formațiunile cele mai vechi din Carpații Meridionali sunt de vârstă Precambrian Superior – Paleozoic și aparțin celor două unități majore: Autohtonul Danubian și Pânza Getică.

Structura geologică a masivului Șureanu aparține în întregime Pânzei Getice, Domeniul Getic. Aceasta este alcătuită din roci metamorfice de vârstă Precambrian superior, care în partea centrală, nordică și estică a parcului este reprezentată prin șisturi cristaline și granitoide la zi, iar în partea vestică și sud-vestică prin formațiuni sedimentare de vârstă Paleozoic - Mezozoic în primul rând prin calcare și gresii.

În cadrul rocilor metamorfice se disting trei formațiuni: a plagiognaiselor, a gnaiselor cuarțo-feldspatice și a plagiognaiselor și micașisturilor.

Sedimentarul din Domeniul Getic este format din:

- a) Formațiuni paleozoice, Permian, alcătuite din gresii și conglomerate violacee, care se dezvoltă în sectorul Cioclovina – Piatra Roșie și la sud de Grădiștea de Munte.
- b) Formațiuni mezozoice, Jurassic - Cretacic, alcătuite din:
- i) conglomerate, gresii și argilo – silite, Jurassic inferior, în facies de «Gresten», care aflurează în sectorul Cioclovina – Piatra Roșie și în sudul zonei Vârtoapele - Grădiștea de Munte ; vârsta Liasică a acestui pachet este dovedită prin flora fosilă, identificată și descrisă de Laufer în 1924: *Cladophlebis labifolia*, *Cladophlebis rariborskii*, *Ctenis orovilensis*;
 - ii) gresii calcaroase, calcare bioclastice, marno-calcare și biomicrite, Aalenian - Oxfordian, ce se dezvoltă în sectorul Cioclovina;
 - iii) calcare micritice, biomicrite peloide și nodulare, calcare biolitice, Oxfordian superior – Tithonic, cu răspândire mare peste formațiunile descrise anterior;
 - iv) calcare de tip « Urgonian », Jurassic superior – Aptian inferior; această stivă de calcare ajunge pe alocuri la grosimi de 500 m, în ele determinându-se numeroase forme de *Belemnites pistiliformis*, *Aplosmilia nuda* și *Aplosmilia thurmanii*; la partea superioară a stivei de calcare aspectul litologic se schimbă trecând la calcarenite și grezo-calcare. Astăzi se admite că peste calcarele de vârstă neojurasică s-au depus calcarele recifale urgoniene; cele două entități stratigrafice nu au fost delimitate cartografic până în prezent;
 - v) complexul bauxitic, Aptian superior - Albian ce se dezvoltă ca petece pe raza sectorului Comarnic – Poieni și Pui; aceste depozite reziduale de bauxită au fost depuse în excavații, pe suprafața carstificată a calcarelor urgoniene, ele nereprezentând un nivel continuu, ci acumulări locale de grosimi reduse;

- vi) complexul grezos – conglomeratic, Cenomanian inferior - ce acoperă complexul bauxitic; spre partea superioară a pachetului, microconglomeratele trec la gresii cafenii – gălbui, în care apar nivele fosilifere bogate în gasteropode, rudiști, corali și orbitoline; speciile reprezentative sunt *Nerinea*, *Incavata bronni*, *Itruvia abbreviata*, *Praeradiolites fleuriansus*, *Eoradiolites rousseli*, *Durania connectens*, *Sphaerulites astrei*, *Medeela sp.*; pe baza acestor fosile s-a delimitat rezervația naturală paleontologică de la Ohaba Ponor;
- vii) complexul marnos, Cenomanian mediu, bogat în fosile de la Federi;
- viii) complexul grezos – argilos, Cenomanian superior, de la Merișor;
- ix) gresiile de Măgura, Coniacian;
- x) complexul marno – grezos, Sarmațian – Campanian, reprezentat prin marne și gresii de Fizești bogate în floră și faună fosilă; cele mai cunoscute forme sunt: *Mantelicerias mantelli*, *Calycoceras sp.*, *Anisocardia hermitei*, *Arca carinata*, *Siliqua petyersi*, *Unio cretaceus*, *Protocardia hillana*, *Actaeonella caucasica*.
- xi) complexul flișoid, Campanian superior –Maestrichtian inferior.

Toate aceste formațiuni aparținând Domeniului Getic se întâlnesc în partea vestică a parcului, între Bănița și Pui-Grădiștea de Munte, la contactul cu estul bazinului depresionar Hațeg, din Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegului.

2.2.2. Geomorfologia

Munții Șureanu, în care se încadrează PNGM-C, fac parte din marea unitate a Carpaților Meridionali Centrali. Teritoriul parcului ocupă partea centrală și sud-vestică a acestora.

Relieful este caracterizat prin prezența versanților foarte repezi, cu înclinări de 31-40⁰, repezi, 16-30⁰, și a coamelor montane și deluroase. Cea mai mare extindere o au suprafețele de înălțime medie, netede, acoperite de păduri de

conifere și foioase, de la 1650-1700 m, până la 1450 m. La altitudini de 1200-1300 m apare o nouă succesiune de suprafețe.

Spre margini, culmile largi – cuprinse între 950 și 1000 m pot coborî pe alocuri la 850-800 m și sunt mai fragmentate pe latura sudică decât pe cea nordică. Acestea reprezintă ultimul complex de nivelare - Gornovița, care în partea de vest se extinde mult sub numele de Platforma Luncanilor, o parte individualizată a munților Șureanu, Conea & Kandel, 1950. Platforma prezintă un grad înaintat de umanizare a peisajului, fiind una din cele trei vechi suprafețe de eroziune identificate în acești munți, deformată de mișcări tectonice și fragmentată de eroziune. Ea s-a format în Ponțian și se găsește la altitudini de 800-1100 m. Platforma de eroziune se dezvoltă pe toată latura externă a acestor munți, pătrunzând sub formă de umeri și pe marile văi, la obârșia cărora apar unele bazinete suspendate. Către Strei, aceasta se termină printr-un abrupt de circa 500 m.

Bazinul Streiului face legătura între Munții Sebeșului și Munții Retezat din Carpații Meridionali. Versantul drept al Streiului face parte din extremitatea sudică a Munților Sebeș, iar versantul stâng al Streiului se află în extremitatea estică și nord-estică a Munților Retezat.

Toată latura de vest a Munților Șureanu, mai fragmentată și mai greu accesibilă, este aproape în întregime împădurită, deosebită de partea dinspre valea Grădiștei, unde se află așezările de înălțime, înconjurată de fânețe și pășuni. Această suprafață rețază cuvertura calcaroasă de vârstă jurasică pe care s-a format un relief carstic variat. Formele exocarstice sunt reprezentate prin doline, cu diametre de la 2-3 m până la 60 m, Trufaș, 1961, concentrate în aria Ponorici, unde se află și cunoscutele depresiuni carstice Ponorici și Fundătura Ponorului și cele endocarstice: peșteri, avene și altele asemenea. Dintre peșteri, cele mai lungi sunt cele de la Ponorici – Cioclovina, 6560 m și Șura Mare, 6183 m.

Cele mai multe peșteri sunt active, străbătute de cursuri subterane. Unele sunt cunoscute pentru urmele de cultură materială, provenite încă din paleolitic. Altitudinal PNGM-C este situat în zona montană și de dealuri înalte, la altitudini cuprinse între 432 și 1702 ± 3 m.

2.2.3. Clima

Cele mai importante caracteristici climatice ale Munților Șureanu sunt date de regimul temperaturii aerului, regimul precipitațiilor și al vântului, a căror evoluție în timp și spațiu sunt determinate de factorii genetici ca suprafața activă, radiația solară și circulația generală a maselor de aer, în interdependență cu particularitățile locale de relief și expunere.

Condițiile climatice ale zonei pot fi caracterizate global printr-o temperatură medie anuală de $3 - 7^{\circ} \text{C}$, cu variații în funcție de altitudine și o cantitate medie multianuală de precipitații ce variază între 550-600 mm în părțile de nord, vest și sud ale parcului și depășesc 1000 mm în zonele cu altitudini de peste 1700 m.

Temperatura maximă absolută este de 38°C - 06.08.1946, iar minima absolută este de -34°C - 01.1963. În partea nord-vestică a parcului, datorită pătrunderii maselor de aer cald din Câmpia Banato-Crișană, temperaturile medii anuale au valorile cele mai mari, în timp ce către Depresiunea Petroșani, media anuală este mai mică datorită frecvențelor inversiuni termice, Trufaș, 1986.

Cerul se menține senin 80-100 zile pe an, iar cerul noros cca. 100 zile. Numărul de zile cu cer acoperit se ridică la 160-190 zile, dar nu în toate aceste zile se întrunesc condiții favorabile căderii precipitațiilor. Durata de strălucire a soarelui este în medie de 1700-1900 ore/an.

Referitor la regimul eolian, în partea nordică a parcului au o frecvență mai mare vânturile vestice, canalizate pe culoarul Mureșului, iar în sud-est predomină vânturile din sud și nord.

Intervalul posibil cu strat de zăpadă este cuprins între 80-200 zile. Grosimea stratului de zăpadă crește treptat, dar în mod diferențiat în funcție de altitudine, mediile decadice ale acesteia atingând valori maxime de 8 -10 cm la sfârșitul lunii ianuarie în zonele joase, în timp ce la altitudini mari această grosime depășește 60 cm. Deseori în timpul iernii au loc topiri parțiale, întrerupte de îngheț și acumulări noi de zăpadă.

Ceața se produce de obicei în perioadele reci și umede ale anului. Un rol important în procesul de condensare a vaporilor de apă și de formare a ceții îl joacă răcirile adiabatice ale aerului ascendent, dar ceața se produce și în cazul răcirilor radiative sau datorită evaporării în urma ploilor.

Consecințele schimbărilor climatice, ce se manifestă la nivel global în ultima perioadă, se fac simțite și în interiorul PNGM-C, ele manifestându-se prin: furtuni violente ce au produs doborâturi în arborete, precipitații abundente în perioade scurte de timp ce au afectat drumurile locale și o iarnă 2006-2007 neobișnuit de caldă și lipsită de zăpezi la altitudini joase și mijlocii.

2.2.4. Hidrologie

Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina constituie un uriaș castel natural de *ape subterane* și *de suprafață*. Destul de bogat ramificată, rețeaua hidrografică este colectată de *Râul Grădiște*, denumit din amonte în aval Godeanu, Beriu sau Apa Orașului, și de *Râul Strei*, la obârșie Petros, ambele cu vărsare în Mureș. Afluenții principali ai Grădiștei sunt Anineșul, Valea Mică, Valea Rea pe dreapta și văile Gerosu, Pustiosu, Petrosu și Făeragu pe stânga. Volumul de apă pe care îl transportă anual în Mureș este de 63 milioane m³, din care 22 milioane m³ revin Sibișelului.

Streiu – își are obârșia sub culmea D. Negru-Mlăcile-Șinca. Numai cursul său superior, unde poartă numele de Petros, străbate zona montană. În localitatea Baru părăsește munții, ocolindu-i apoi pe la sud și vest. Afluenții principali ai

Râului Strei sunt Jigoreasa, Crivadia, Ohaba, Cioclovina și Luncani, cel din urmă străbătând peștera Ponorici-Cioclovina cu Apă.

Jiul/Jiul de Est – cu afluenții săi de pe dreapta: Sterminosu, Bilele, Răscoala, Taia, Bănița al cărui curs superior, pârâul Babii, este amenințat cu captarea de pârâul Crivadia, completează rețeaua hidrografică a parcului.

Apele subterane apar atât în zona rocilor metamorfice cât și a celor calcaroase, sub forma unor izvoare cu debite importante, în primul caz și sub forma unor cursuri subterane de apă cu lungimi de sute și chiar mii de metri în zona calcarelor. Apele subterane din zonele calcaroase pot fi întâlnite și în rețelele de fisuri și goluri carstice. Ele sunt alimentate atât prin infiltrațiile rezultate din precipitații, cât și prin ponoare: Ponorici, Fundătura Ponorului, Lunca Priporului, Lola, Poiana Clenjii, Răchițeaua și altele asemenea. În interiorul masivului calcaros, drenajul poate avea zeci de km lungime și sute de metri denivelare. Apariția la zi ale acestor cursuri de apă subterane se face de regulă la baza masivului, uneori prin fenomene de resurgență: Șura Mare, Cioclovina cu Apă, Șipot, Cocolbea, Izvorenii, Gaura Frânțoanei, Plăișorului, Stanul Ciuții și altele asemenea.

Principalele cursuri de apă de suprafață din văi carstice:

Principale cursuri de apă de suprafață din văi carstice reprezintă, în cazul de față, acele văi care se dezvoltă în mare parte pe carst și/sau traversează o zonă carstică. Ele au parametri morfologici importanți. Nu sunt incluse în această descriere văi precum Ponorici sau Ponorului, care deși au dat naștere la cele mai importante peșteri din această zonă, nu se integrează în condițiile enumerate mai sus, fiind văi oarbe. Unul din elementele comune ale văilor prezentate în continuare, pe direcția vest – est, este caracterul regresiv al acestora.

Valea Văratec – este situată în partea vestică a zonei carstice a Munților Șureanu, între Dealul Arsului și Dealul Muchia. Din lungimea sa de aproximativ 4,5 km, jumătatea superioară este temporar activă, având un caracter de curgere

permanentă doar de la resurgența Peșterii Vârfațe, în jos. Este o vale formată relativ recent, partea sa superioară fiind inițial tributară sistemului Cioclovina Uscată, alături de zona Triscioare.

Valea Jgheabului – este situată în partea estică a văii Văratec, cu care prin unire formează Valea Fizești. În cea mai mare parte ea are un aspect de canion, și un caracter de curgere permanentă numai în jumătatea inferioară.

Cele două văi Văratec și a Jgheabului formează practic Bazinul 2069; restul văilor și al sistemelor de ponoare sunt tributare acestora. După confluența lor, la contactul cu gresia este poziționat cunoscutul cuib fosilifer *cretacic* de la Fizești.

Valea Cheii – este poziționată între Piatra Muntenilor și Dealul Fruntea Mare; rețeaua hidrografică ocupă aproape în întregime suprafața satului Federi. Din lungimea totală de aproape 3 km, numai treimea inferioară are un caracter permanent, deși au fost perioade când și această zonă a fost secată. Valea are aspectul unui canion, având secțiuni verticale de 5-6 m, pe care în perioadele ploioase și la topirea zăpezilor se formează puternice cascade. În partea superioară valea intră în contact cu bauxita, fapt care face ca atunci când sunt debite mari, apa să primească o colorație puternică.

Valea Ohaba – este una din cele mai importante văi, atât ca lungime și denivelare, dar mai ales datorită faptului că este tributară mai multor sisteme carstice, care traversează această zonă. Ea se dezvoltă din dreptul Bulzului și trece pe lângă Dealul Mătușanului, Comarnice și ajunge până la Ohaba Ponor, unde se unește cu valea Șipotului/Cocolbea. Valea este un alt tip de “vale seacă” spre deosebire de primele trei, având în partea superioară zone cu un caracter de curgere permanentă, în partea inferioară devenind temporară. În partea superioară se pot semna 2 sau 3 zone cu curgere permanentă, cu lungimi de zeci sau sute de metri, dar fără debite importante. Zona superioară a văii este cel mai probabil tributară Peșterii Șura Mare, formând unul din afluenții de pe stânga care apar în partea superioară a acesteia. Partea inferioară a văii are un

caracter de curgere temporară și un aspect de mini-canyon, începând de la Comarnice.

Valea Bordului - este poziționată în partea sudică a Bordului Mare, fiind practic o continuare a Văii Priporului. Ea se activează numai în perioadele de viitură, fapt datorat originii ei tectonice și existenței galeriilor sistemului Cocolbea, situat sub nivelul acesteia.

Valea Priporului – începe de la Vârful Tămașu și trece aval de resurgența Fântâna Socilor, întinzându-se până în dreptul părții superioare a Văii Bordului. Pe o porțiune de 400 m, începând de la Fântâna Socilor și până la primul ponor, valea are un caracter de curgere permanentă. La debite mari, apa este preluată de o succesiune de ponoare și prezintă pierderi difuze. Ultimul ponor se află chiar lângă drumul forestier ce urcă pe Valea lui Ion spre Fundătură. În zona acestui ultim ponor se află și vechea legătură dintre Valea Bordului și Valea Priporului; ea se prezintă sub forma unei mici trepte antitetice de maxim 2 m. Ulterior cele două văi au evoluat independent, Valea Bordului adâncindu-se foarte mult și astfel, Valea Priporului a rămas suspendată față de aceasta.

Valea lui Ion – este poziționată în partea sudică a Peșterii Cocolbea și ajunge până la nord de satul Ponor. Jumătatea superioară se dezvoltă pe calcare, având în general și un caracter de curgere temporară, iar cea inferioară are un caracter de curgere permanentă. Unul din afluenții Văii lui Ion, este Valea Plăișorului, cu o lungime de peste un km, dezvoltată pe calcare. Ea se împarte într-o zonă superioară cu curgere permanentă și una inferioară cu curgere temporară.

Valea Lola – este „suspendată” în versantul drept al Văii Petros, la aproximativ 5 km amonte de Baru Mare. Având o denivelare de 520 m, ea reprezintă una din văile cu cea mai mare denivelare din zonă, din care 300 m pe abruptul Petrosului. În cea mai mare parte valea este seacă, existând curgeri permanente numai pe câteva tronsoane din partea superioară. Apele se pierd în ponoare la

scurt timp de la apariție, traseul lor constituind o problemă care trebuie rezolvată.

Valea Pârâul Mare – se formează sub Dealul Dreptului și se unește la sud cu Streiul. Valea prezintă o diversitate morfologică pronunțată, dar este lipsită de importanță speologică, întrucât până în prezent nu au fost descoperite peșteri. Pe parcursul ei apar și mici cascade.

Valea Petros – este cea mai importantă vale din această zonă carstică, fiind singura care a reușit să traverseze bara de calcar și să ajungă la fundamentul cristalin. Formarea Văii Petros, care practic împarte carstul din Șureanu în două structuri aproximativ egale ca suprafață, a avut un efect major în reorganizarea drenajului în carst. Defileul Văii Petros este una din cele mai impresionante zone sub raport peisagistic din județul Hunedoara, el remarcându-se prin abrupturile calcaroase de aproape 300 m și numeroasele turnuri calcaroase.

Valea Tecuri – este „suspendată” în versantul stâng al Văii Petros, la aproximativ 6,5 km amonte de Bara Mare. Legătura sa hidrogeologică până în Petros este reprezentată de frumoasa vale a Șipotului. Valea Tecuri ar putea reprezenta un model elocvent pentru văile cu trepte antitetice și chiar pentru văile seci. Pe traseul său prezintă mai multe trepte antitetice, mai mult sau mai puțin dezvoltate, reprezentate de diferite pierderi, ponoare, cu caracter permanent Ponorici, Răchițeaua, Clenjii, sau temporar aval de Ponorici. Cea mai mare parte a văii este seacă, pierderile de apă situându-se în partea superioară; în partea inferioară se formează pe porțiuni scurte cursuri temporare de apă, numai în cazul precipitațiilor abundente sau la topirea zăpezilor.

Valea Munceilor – este situată la sud de Valea Tecuri, fiind perpendiculară pe aceasta. Ea se varsă în Crivadia, în localitatea cu același nume. Inițial Valea Munceilor s-a format la contactul dintre calcare și cristalin. Odată cu adâncirea ei, jumătatea superioară și-a păstrat cursul, calcarele rămânând suspendate pe versantul stâng; în jumătatea inferioară au avut loc modificări ale cursului de apă

în zonele calcaroase. La intrarea în aceste zone, apa a dat naștere la o vale cu numeroase ponoare și peșteri, transformată ulterior în Jgheabului, situat în aval de Peștera Gaura Oanei și prezintă numeroase cascade.

Valea Crivadia – este considerată porțiunea cuprinsă între confluența Valea Cerbului – Valea Feții și confluența V. Crivadia cu V. Munceilor / Jgheabului. Ea constituie zona marginală sudică a calcarelor, acolo unde blocul Șureanu se întâlnește cu blocul Retezat. În partea inferioară a văii s-a format o porțiune de chei foarte spectaculoase, Cheile Crivadiei, cu o lățime de 3-4 m la bază și o înălțime a pereților de 60-70 m.

Valea Șipot, Valea Cheia, Valea Feții – reprezintă principalele drenaje ale apelor din platoul Comarnice; izvoarele acestora se află la baza abruptului ce mărginește la sud acest platou dolinar. Văile se caracterizează prin pante mari și prin porțiuni de canion care apar pe parcursul lor.

Valea Cerbului – este valea care întrunește cele mai importante aspecte carstice ale zonei, cu cea mai lungă vale carstică, de aproape 8 km, exceptând V. Petros, cea mai mare denivelare, peste 700 m, și izvoare aflate la cea mai mare altitudine, 1370 m. Totodată, V. Cerbului este cea mai estică vale a Bazinului Strei. Pe parcursul ei există mai multe pierderi și apariții ale apei, existând posibilitatea ca o parte a debitului să fie drenată de la / spre o vale vecină, pierderea apelor unui râu de pasaj.

Valea Babei – este valea cea mai vestică ce drenează apele spre Jiu. Are în general pe tot parcursul ei un regim permanent, existând numai în partea inferioară o pierdere difuză care are legătură cu Izvorul Morii.

Valea Purcarului – constituie perechea văii Babei, cu care se unește în spatele cătunului Jitoni.

Valea Dâlja, Valea Costești – traversează calcarele numai pe o porțiune mediană a acestora, dând naștere la porțiuni de chei, uneori cu aspect de canion.

În versanții lor s-au format peșteri de mici dimensiuni. Ambele au un regim hidrologic permanent.

2.2.5. Soluri

Solurile de pe teritoriul parcului sunt în strânsă legătură cu materialul parental, condițiile climatice, precum și cu vegetația, fiind reprezentate de rendzine, tipice sau litice, predominante în sectorul calcaros vestic și sud-vestic, și de tipul brun-eumezobazic spre nord și est, în zona pădurilor de foioase și de amestec. Sub molidișuri se mai întâlnesc soluri brune acide, mai mult sau mai puțin podzolite, iar în luncile râurilor, soluri argilo-iluviale și aluviale.

Solurile brune acide au la suprafață o litieră de câțiva cm grosime, care, sub acțiunea microorganismelor suferă o descompunere lentă, dar incompletă. Când se întâlnesc pe suprafețe netede sau slab înclinate, ele prezintă o podzolire humico-feriiluvială incipientă.

Solurile brune eu-mezobazice sunt bine reprezentate pe conglomerate, gresii cu ciment calcaros, sub pădurea de foioase și de amestec, într-un climat umed. Ele au un conținut mare de material scheletic, din care se eliberează cationi bazici ce mențin solul nepodzolit.

În perimetrul parcului, se mai întâlnesc soluri aluviale, hidromorfe, rendzine și soluri roșii, Terra Rossa.

Solurile aluviale apar în luncile Grădiștei, Luncanilor și Petrosului; cele hidromorfe, soluri negre de fâneță umedă, apar insular pe văile Grădiștei, Petrosului și Taiei.

Rocile carbonatice din zona Cioclovina – Ohaba Ponor – Bănița, au favorizat formarea **rendzinelor** și a **solurilor roșii**. Rendzinele s-au format pe calcare în condiții de umiditate ridicată, caracteristică solurilor de pădure și au un areal redus Dosul Vârtoapelor – Grădiște și Cioclovina. Pe ele există pășuni, fânețe și

foarte rar sunt ocupate de pădure. Solurile relicte de tipul **Terra Rossa** s-au format într-un climat mai cald și pe calcare cu un conținut bogat în oxizi de fier slab hidratați, Trufaș, 1986.

În cadrul pășunilor, predomină solurile brun acide, brune feriiluviale, rendzinele și solurile brune luvice.

2.3. DESCRIEREA MEDIULUI BIOLOGIC

2.3.1. Flora și comunitățile de plante

2.3.1.1. Flora

Condițiile fizico-chimice, precum și cele climatice, au favorizat apariția și dezvoltarea în timp a unei flore și vegetații specifice, variate. Ca urmare, flora și vegetația este etajată în funcție de condițiile de mediu, un rol hotărâtor avându-l desfășurarea reliefului pe o scară altitudinală extinsă, cca. 1270 m diferență de nivel.

PNGM-C este situat în zona nemorală, având o însemnată valoare floristică. Dintre speciile endemice întâlnite aici, menționăm: crucea-voinicului - *Hepatica transsilvanica*, cimbrisorul - *Thymus comosus*, brusturul negru - *Symphytum cordatum* și *Sorbus borbassii*.

În cuprinsul parcului se întâlnesc numeroși taxoni rari, dintre care: *Sesleria rigida* - coada iepurelui, *Anacamptis pyramidalis* - bujor, *Herminium monorchis*, *Plantago holosteum*, *Peucedanum rochelianum*, *Festuca pseudodalmatica*, *Dianthus petraeus* ssp. *petraeus*, și altele asemenea.

Speciile *Pulsatilla patens* și *Ligularia sibirica* sunt strict protejate prin Directiva 92/43/EEC. Potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, *Cephalaria radiata* se numără printre speciile de interes național care necesită o protecție strictă, iar *Galanthus nivalis* printre cele de interes comunitar.

2.3.1.2. Vegetația

Sub aspectul vegetației, în PNGM-C predomină fitocenozele lemnoase, respectiv făgetele pure montane, urmate de făgetele pure de dealuri. Se mai întâlnesc molidișuri pure, amestecuri de molid, brad și fag, făgete amestecate, gorunete și altele asemenea.

Cele mai frecvente tipuri de pădure sunt:

- a) Făget montan pe soluri scheletice cu floră de mull (m);
- b) Făget normal cu floră de mull (m);
- c) Făget pe soluri rendzinice de productivitate mijlocie (m);
- d) Făget de deal pe soluri superficiale cu substrat calcaros (i).

Majoritatea arboretelor aparțin tipului natural fundamental ceea ce indică faptul că în cele mai multe cazuri compoziția lor nu a fost modificată prin introducerea unor specii alogene. Productivitatea acestor arborete este diferită, astfel: mijlocie în proporție de peste 50% în pădurile din cuprinsul Ocoalelor Silvice Retezat și Pui, și superioară în proporție de 30-40% în partea superioară a Ocolului Grădiște. Arborete slab productive apar pe raza Ocolului Pui și în unitatea de producție VI Costești, în apropierea localităților.

Din punct de vedere al funcțiilor pădurii, se remarcă în primul rând faptul că cea mai mare parte a fondului forestier este încadrat prin amenajamentele silvice în grupa I-a funcțională, păduri cu funcții speciale de protecție, majoritare fiind cele încadrate în categoriile care presupun protecția antierozională a solului

sau hidrologică. Prezența fenomenelor carstice, atât de suprafață cât și de adâncime, este dovedită și de faptul că pădurile încadrate în categoria funcțională 1-2 k, păduri situate în zonele de carst, reprezintă cca. 18% din suprafața forestieră a parcului, iar cele din categoriile 1-4 c, păduri de interes peisagistic din jurul monumentelor istorice și siturilor arheologice și cele 1-5 j, păduri seculare de valoare deosebită, reprezintă cca. 5% din suprafața totală a pădurilor. O importanță ecologică ridicată o au arboretele din subgrupele 1-4 j și 1-5 l destinate ocrotirii faunei valoroase. Semnificația funcțională a acestor păduri devine evidentă în zona carstică a parcului unde, în pofida productivității lor reduse, arboretele rămân factorul decisiv în conservarea ecologică a fenomenelor carstice și a peisajului.

Se înțelege faptul că în cadrul noului context, determinat de instituirea și legalizarea parcului, rolul ecologic și peisagistic al vegetației forestiere va crește, el presupunând unele corecturi ale zonării funcționale, cu ocazia actualizării amenajamentelor existente, și aplicarea cu strictețe a regimului silvic, în scopul asigurării unei dezvoltări durabile.

Limita superioară a pădurii se situează în general la 1400-1500 m altitudine.

În urma defrișării pădurilor în timp, s-au instalat pajiști secundare, care ocupă o suprafață însemnată. Influența submediteraneană a determinat instalarea unor șibliacuri pe stâncăriile calcaroase de la altitudini joase. Interesante sunt și tufărișurile de liliac - *Syringa vulgaris*, mojdrean - *Fraxinus ornus* și *Sorbus borbasii*, grupate în asociația *Asplenio-Syringetum vulgaris*, întâlnită în chei, ca de exemplu Cheile Crivadiei.

Lista tipurilor de pădure pe tipuri de habitate și corespondențele lor relevante se evidențiază în Anexa nr. 1.

a. Codri seculari din cuprinsul PNGM-C și necesitatea ocrotirii lor.

În cadrul acțiunii de inventariere a pădurilor virgine și cvasivirgine, derulată la nivel național prin proiectul PINMATRA/2001/018, finalizat de ICAS cu asistență financiară și științifică internațională, în cursul anului 2002 au fost inventariate, cartografiate și evaluate sub raport ecologic, în vederea conservării lor ca păduri naturale cu structuri particulare, un număr de 6 zone: Tâmpu, Valea Mică, Sarmizegetusa Regia, Porumbelu Râgla, Valea Lunca Ohabei și Valea Ponorului.

Suprafața totală a acestor arborete este de 682,9 ha. Facem mențiunea că arboretele situate la obârșia Văii Lunca Ohabei și Văii Ponorului din O.S. Pui în suprafață totală de 224,9 ha, precum și cele de la Sarmizegetusa Regia în suprafață de 53,2 ha sunt situate în zone de protecție integrală deja constituite în cadrul PNGM-C după alte criterii, în timp ce Codrii seculari Tâmpu, Valea Mică și Porumbelu-Râgla au fost constituite ca zone de protecție integrală distincte, sub denumirea de “codrii seculari”.

Așa cum reiese din cercetările derulate în ultimul deceniu pe plan internațional cât și la noi în țară, valoarea ecologică și importanța conservării acestor ultime fragmente de păduri naturale – dispărute în majoritatea țărilor europene, dar care se mai păstrează în România, îndeosebi în parcurile naționale și naturale – este confirmată de faptul că ele reprezintă :

- a) Martori istorici –in situ– al pădurilor primare de odinioară;
- b) Sanctuare ale unei excepționale biodiversități pentru majoritatea categoriilor de viețuitoare: mamifere mari, păsări și mai ales nevertebrate legate de lemnul mort;
- c) Comori valoroase de gene, specii și ecosisteme reprezentative;
- d) Surse de informații științifice pentru managementul durabil al pădurilor cultivate;

- e) Nuclee de rezistență în fața impactului natural și antropic asupra factorilor de mediu, ele exercitând, într-o măsură sporită, multiple funcții de protecție.

Având un grad ridicat de naturalitate, aceste păduri au fost incluse în zonele de protecție integrală. În conformitate cu hotărârile Conferințelor Ministeriale privind protecția pădurilor din Europa, Viena, 2001, Viena și Geneva, 2003, și având în vedere că obiectivul principal al managementului durabil în astfel de păduri este conservarea biodiversității, statutul lor de protecție este echivalent categoriilor IUCN Ib arii destinate protecției "sălbăticiiei" și datorită acestui statut, în ele nu este permisă nici o intervenție umană activă.

b. Pajiștile

Sunt cuprinse în mai multe asociații, fiind răspândite în toate etajele de vegetație. Diversitatea pajiștilor este mare, dar pentru stabilirea cu exactitate a numărului și tipurilor acestora sunt necesare studii pe întreaga suprafață a parcului. Cu titlu preliminar, în PNGM-C se poate estima prezența unui număr de 7 tipuri de pajiști: R3401, R3407, R4111, R3501, R3609, R803, R3804 preluate din manualul *Habitatele din România, 2005*. În același sens, se consideră și existența altor tipuri de habitate, și anume tufărișuri R4415, comunități R6209, R6206, 8706, peșteri R6501.

După Cernelea, E., 2003, compoziția floristică și valoarea economică a acestor pajiști este foarte diferită, în raport direct cu altitudinea, solul, expoziția și modul de folosire.

Ele se pot grupa în următoarele tipuri:

- a) Pajiști de *Chrysopogon gryllus* - sadină și *Danthonia provincialis*, de pe dealurile înalte, pe versanții sudici, moderat înclinați, pe soluri brune și rendzine, soluri uscate, pe teritoriul satelor Fizești, Ponor, Ohaba Ponor și Federi, folosite ca fânețe de o singură coasă, pășunate primăvara și

toamna după recoltatul fânului. Valoarea lor economică este redusă datorită compoziției și valorii furajere.

- b) Pajiști de *Agrostis tenuis* - iarba vântului cu diverse specii mezofile, cu *Festuca rubra* - păiușul roșu, caracteristice zonelor superioare a pădurilor de gorun și zonei inferioare a pădurilor de fag. Sunt situate pe terenuri plane sau ușor înclinate, de tipul solurilor brune sau brune podzolite, ușor reavăne și moderat fertile, din raza satelor din Platforma Luncani. Au o productivitate mediocră și produc un fân de calitate mijlocie.
- c) Pajiști de *Festuca rubra* cu *Agrostis tenuis*, care ocupă cca. 70% din totalul pajiștilor din zona Parcului. Sunt de o bună calitate, cu o compoziție floristică bogată în specii de valoare furajeră. Sunt folosite în totalitate ca fânețe și sunt cantonate pe soluri diferite și variate, pe terenuri cu expoziție nordică, nord-estică sau nord-vestică.
- d) Pajiști de *Festuca rubra* cu *Nardus stricta*, folosite exclusiv ca pășuni. Ocupă suprafețe mici și care din cauza unui pășunat abuziv au tendința de degradare și transformare în pajiști de *Nardus stricta*.

Pe marginea apelor, precum și prin mlaștini s-a instalat o vegetație intrazonală și azonală, care ocupă adesea suprafețe relativ mici. Adesea de-a lungul malurilor râurilor montane unele specii prezintă efective considerabile, cum ar fi de exemplu *Myricaria germanica*, a cărei habitat necesită desemnarea de arii speciale de conservare, conform Anexei I a Directivei Habitate.

c. Pășunile

Acestea ocupă suprafețe mai mici, în jurul satelor și la limita superioară a parcului, cea mai mare parte fiind ocupată de fânețe, proprietate privată a locuitorilor ce au gospodăria în satele de tip risipit cum sunt: Luncani, Alun, Prihodiște, Târsa, Cioclovina, Ponorici, Ursici, Federi și satele mai mult sau mai

puțin compacte ca: Fizești, Galați, Ohaba Ponor, care dețin întinse suprafețe de fânețe în afara perimetrului localității.

Lista completă a speciilor de plante identificate până în prezent este prezentată în Anexa nr. 2.1.

2.3.2. Ciupercile

În privința macromicetelor, un studiu preliminar efectuat de o echipă de cercetători francezi a stabilit prezența unui număr de 20 specii asociate, de regulă, lemnului mort în pădurile naturale / seculare din pădurea Tâmpu și de 26 specii în făgetul din jurul sitului arheologic Sarmizegetusa Regia, GEVFP, 2006.

Lista completă a speciilor de ciuperci identificate până în prezent este prezentată în Anexa nr. 2.2.

2.3.3. Fauna

Fauna din PNGM-C este foarte puțin studiată. Până în prezent studiul faunei nevertebratelor s-a rezumat în principal la studiul lepidopterelor, coleopterelor și al ortopterelor; dintre vertebrate, reptilele, amfibienii și chiropterele sunt grupurile cele mai cunoscute.

Contribuții importante la cunoașterea faunei de **lepidoptere** a adus Burnaz, care în urma cercetărilor efectuate între anii 1990-1996 a identificat un număr de 448 specii de macrolepidoptere în zona carstică Ponorici-Cioclovina.

În urma studiilor întreprinse în anul 2004, au fost înregistrate 114 specii de lepidoptere, Anexa nr. 2.3, dintre care 29 aparțin fluturilor diurni, Rhopalocera, și 85 celor nocturni, Heterocera. Printre speciile diurne se numără unii taxoni mai puțin răspândiți pe teritoriul țării noastre, precum *Neptis hylas*, specie de interes național strict protejată în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, *Hipparchia fagi*, *Pyronia*

tithonus, *Minois dryas*, *Scolitantides orion lariana*, *Euplagia quadripunctaria*. Lepidopterele diurne identificate aparțin unor tipuri ecologice diverse: euribionte ca de exemplu *Vanessa atalanta*, mezofile și mezohigrofile tipice pentru pădure ca *Pararge aegeria tircis*, *Hipparchia fagi*, *Minois dryas* și altele asemenea, specii ce preferă habitate deschise de tipul pajiștilor mezoxerofile până la mezohigrofile ca *Lycaena virgaureae*, *Lycaena tityrus*, *Everes argiades*, *Melanargia galathea*, *Araschnia levana*, *Pyronia tithonus*, xerofile *Scolitantides orion lariana*. Prezența acestor tipuri ecologice ilustrează în linii mari particularitățile și diversitatea habitatelor prezente în perimetrul investigat. Se estimează că, în urma unor studii amănunțite, fauna de macrolepidoptere va depăși 700 specii. Luând în calcul și microlepidopterele, cifra reală se ridică probabil la peste 1000 specii.

Dintre **coleoptere**, trei specii se remarcă prin importanța lor: *Sophnochaeta dacica*, specie endemică identificată în Peștera Tecuri, *Duvalius budai*, specie rară identificată în Peștera Ponorici, și *Procerus gigas*, cel mai mare gândac din România, identificat în Grădiștea Muncelului. Un studiu efectuat de o echipă multidisciplinară de cercetători francezi, a stabilit în vara anului 2005 în pădurile naturale din zona Tâmpu și Grădiște, prezența unui număr de 45 specii de coleoptere saproxilice, aparținând la 18 familii, localizate pe lemnul mort din aceste păduri. Dintre acestea, 3 specii constituie indicatori cerți ai naturalității, continuității și maturității acestor ecosisteme. Ele sunt: *Endomychus thoracicus*, *Ceruchus chrysomelinus* și *Triphyllus bicolor*, GEVFP, 2006.

Până în prezent în perimetrul parcului a fost identificate un număr de 18 specii de **ortoptere** aparținând la 8 familii. Lista completă a acestora se află în Anexa nr. 2.4.

Fauna acvatică este reprezentată printr-un număr relativ mare de nevertebrate și pești. Din ultima categorie amintim: păstrăvul - *Salmo trutta*, lipanul -

Thymallus thymallus, cleanul - *Leuciscus leuciscus*, zglăvoaca - *Cottus gobio* și boișteanul - *Phoxinus phoxinus*.

În urma studiilor consacrate **herpetofaunei**, efectuate de cercetătorul Ghira în anul 2004, în perimetrul parcului au fost identificate 9 specii de amfibieni și 11 specii de reptile, listate în Anexa nr. 2.5.

Toate speciile de **amfibieni** identificate sunt strict protejate, 6 dintre ele fiind specii de interes comunitar, iar restul de 3 specii de interes național potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, *Triturus cristatus* - tritonul cu creastă, *Bombina variegata* - buhaiul de baltă cu burta galbenă, *Hyla arborea* – brotăcelul, *Bufo viridis* - broasca râioasă verde, precum și *Rana dalmatina* - broasca brună de pădure, sunt trecute pe lista speciilor strict protejate ale Convenției de la Berna, respectiv a Directivei 92/43/EEC. A fost identificată și subspecia *ampelensis* a tritonului comun, *Triturus vulgaris*.

Dintre **reptile**, șarpele lui Esculap - *Elaphe longissima* este trecut pe lista roșie a reptilelor din Europa, beneficiind de altfel de o protecție strictă prin intermediul ordonanței, convenției și directivei mai sus amintite. Este de menționat faptul că 9 dintre speciile de reptile identificate în parc sunt strict protejate, 7 fiind specii de interes comunitar și 2 de interes național în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare. Speciile *Natrix natrix* și *Lacerta* sin. *Zootoca vivipara* nu sunt protejate de legislația românească, în schimb sunt listate în anexa III a Convenției de la Berna.

Păsările sunt bine reprezentate prin categoria răpitoarelor de zi sau noapte: uliul porumbar - *Accipiter nisus*, acvila mică - *Hieraetus pennatus*, șorecarul comun - *Buteo buteo*, vânturelul roșu - *Falco tinnunculus*, șoimul călător - *Falco peregrinus*. Printre speciile de păsări mai mult sau mai puțin comune ecosistemelor de pădure, menționăm: ciocănitoarea mare - *Dendrocopos major*,

coțofana - *Pica pica*, gaița - *Garrulus glandarius*, presura galbenă - *Emberiza citrinella*, cucul - *Cuculus canorus*, corbul - *Corvus corax*, cucuveaua - *Athene noctua* și mierla - *Turdus merula*. S-au semnalat și specii de apă aflate în pasaj. Vânturelul roșu, corbul și cucuveaua sunt specii de interes național, strict protejate potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Mamiferele carnivore existente în parc sunt reprezentate atât prin specii de talie mare, cum ar fi ursul brun - *Ursus arctos*, lupul - *Canis lupus* și râsul - *Lynx lynx*, specii de interes comunitar strict protejate, ce necesită desemnarea de arii speciale de conservare conform Directivei Habitate și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, precum și de specii de talie mică precum vulpea - *Vulpes vulpes*, jderul - *Martes martes*, specii de importanță națională, respectiv comunitară, care necesită măsuri de management, pisica sălbatică - *Felis silvestris* strict protejată de directiva și ordonanța mai sus menționate. Speciile de **erbivore copitate** sunt reprezentate de cerbul carpatin - *Cervus elaphus* și de căprior - *Capreolus capreolus*. Efective mari prezintă și mistrețul - *Sus scrofa*. Ultimele 3 specii menționate, împreună cu bursucul - *Meles meles*, veverița - *Sciurus vulgaris*, întâlnite și ele frecvent în parc, fac obiectul măsurilor de management, fiind trecute în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare. Dihorul - *Mustela putorius*, trecut în anexa IV A a aceluiași act normativ, precum și în Anexa V a Directivei Habitate, hermelina - *Mustela erminea*, și vidra - *Lutra lutra* completează și ele lista celor mai întâlnite mamifere din zonă.

În peșterile din perimetrul parcului au fost identificate mai multe specii de **lilieci**, dintre care: liliacul mare de amurg - *Nyctalus noctula*, liliacul pitic - *Pipistrellus pipistrellus*, liliacul mare cu potcoavă - *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros*, *Myotis myotis*. Ultimele 3 specii necesită desemnarea de arii speciale de conservare, fapt impus atât de legislația

europăeană în domeniu, cât și de cea românească. Peștera Șura Mare adăpostea între anii 1960 - 1970 una din cele mai mari colonii în hibernare din Europa, însumând peste 100.000 de indivizi de *Pipistrellus pipistrellus* și *Miniopterus schreibersii*, Dumitrescu și col., 1967. Observații recente în această peșteră au pus în evidență prezența în continuare a unei mari populații de lilieci cca. 90.000 de indivizi aflați în hibernare. Speciile dominante fiind : *Pipistrellus pipistrellus* și *P. pygmaeus* cu cca. 34.000 indivizi; *Miniopterus schreibersii* 3500 indivizi; *Rhinolophus ferrumequinum* cca. 600 indivizi; *Nyctalus noctula* peste 1000 indivizi; *Myotis sp.* cca. 2000 ind ; *Myotis myotis/ M. blythii* cca. 170 ind; dar și numeroși indivizi de *Barbastella barbastellus* în fisurația stâncilor, Murariu et col. in press. Lista speciilor de chiroptere prezente în peșterile din zona parcului este prezentată în Anexa nr. 2.6.

2.4. ACȚIUNI ȘI MĂSURI NATURA 2000

2.4.1. Descriere

Rețeaua Natura 2000 include cele mai importante arii protejate pentru protecția animalelor, plantelor și habitatelor vulnerabile din Europa. Scopul acestora este de a conserva pe termen lung aceste habitate și specii și, dacă este necesar, de a le restaura pentru a atinge un stadiu de conservare favorabil.

Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina se suprapune peste 2 situri Natura 2000, cu regim provizoriu de arii speciale de conservare, conform Ordinului nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România:

- a) ROSPA0045, arie de protecție specială avifaunistică cu o suprafață de 38.060 ha, declarat prin H.G. nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice

europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare, a cărei hartă se găsește în Anexa nr. 4.5. Cele mai importante habitate ale sitului din punct de vedere ornitologic sunt pădurile întinse de fag și de amestec. În aceste păduri puțin deranjate găsim populații însemnate de păsări enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 79/409/CEE: acvila țipătoare mică - *Aquila pomarina*, șerpar - *Circaetus gallicus*, viesparul - *Pernis apivorus*, ierunca - *Bonasa bonasia*, cristel de câmp - *Crex crex*, bufnița - *Bubo bubo*, minunița - *Aegolius funereus*, ciuvica - *Glaucidium passerinum*, huhurezul mare - *Strix uralensis*, caprimulg - *Caprimulgus europaeus*, ciocănitoarea sură - *Picus canus*, ciocănitoarea cu spate alb - *Dendrocopus leucotos*, ciocănitoarea de stejar - *Dendrocopus medius*, ciocănitoarea neagră - *Dryocopus martius*, muscarul gulerat - *Ficedula albicollis*, muscarul mic - *Ficedula parva*, sfrânciocul - *Lanius collurio*, ciocârliă de pădure - *Lullula arborea*, cocoșul de munte - *Tetrao urogallus*.

- b) ROSCI0087, sit de importanță comunitară cu o suprafață de 39.818 ha declarat prin O.M. nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările și completările ulterioare, a cărei hartă se găsește în Anexa nr 4.4. Situl prezintă importanță comunitară datorită existenței a numeroase habitate de importanță comunitară dar și prioritare: 6110 *Pajiști rupicole calcifile sau bazifile cu *Alyso - Sedion albi*; 6120 Pajiști calcaroase pe nisipuri xerice; 6210 *Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros *Festuco - Brometalia*; 6230 Pășuni bogate în specii cu *Nardus*, pe substraturi silicioase în zona montană; 6410 Pajiști cu *Molinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase *Molinion caeruleae*; 6430 Comunități de lizieră cu ierburi

înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin; 6520 Fânețe de munte; 8240 Stâncării calcaroase; 8310 Peșteri în care accesul publicului este interzis; 9110 Păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*; 9130 Păduri de fag de tip *Asperulo - Fagetum*; 9150 Păduri medio-europene de fag din *Cephalanthero - Fagion*; 9180 *Păduri din *Tilio - Acerion* pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene; 91E0 *Păduri aluviale cu *Alnus glutinosa* și *Fraxinus excelsior* asociațiile *Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*; 91V0 Păduri dacice de fag *Symphyto - Fagion*; 9410 Păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană *Vaccinio - Piceetea*. Totodată, situl se remarcă prin prezența a 10 specii de mamifere: *Barbastella barbastellus* – liliac cârn, **Canis lupus* – lup, *Lutra lutra* – vidră, *Lynx lynx* – râs, *Miniopterus schreibersi* – liliac cu aripi lungi, *Myotis blythi* – liliac comun mic, *Myotis myotis* – liliac comun mare, *Rhinolophus ferrumequinum* – liliacul mare cu potcoavă, *Rhinolophus hipposideros* – liliacul mic cu potcoavă, **Ursus arctos* – urs brun; 2 specii de amfibieni: *Bombina variegata* – buhai de baltă cu burta galbenă, *Triturus vulgaris ampelensis* – triton comun transilvănean; 6 specii de nevertebrate: **Austropotamobius torrentium* – racul de ponoare, **Callimorpha quatripunctaria*, *Eriogaster catax*, *Euphydryas aurinia*, *Gortyna borellii lunata*, *Lycaena dispar*; 4 specii de pești: *Barbus meridionalis* – moioagă, *Cottus gobio* – zglăvoacă, *Eudontomyzon danfordi* – chișcar, *Sabanejewia aurata* – dunariță, și 2 specii de plante: *Campanula serrata* – clopoțel și *Dicranum viride*.

*- Habitate și specii prioritare

2.4.2. Măsuri de management pentru Habitate

Pentru protecția și conservarea habitatelor de interes comunitar se impun câteva **măsuri de management generale**, valabile pentru menținerea la un nivel de optim a tuturor acestor habitate. Acestea sunt:

- a) Cartarea, menținerea și ameliorarea habitatelor existente, precum și monitorizarea populațiilor.
- b) Interzicerea oricăror tăieri în habitatele forestiere de interes comunitar prioritare - 9180, 91E0.
- c) Interzicerea desecărilor.
- d) Interzicerea construirii de drumuri forestiere în habitatele forestiere de interes comunitar prioritare - 9180, 91E0.
- e) Promovarea regenerărilor naturale și a celor mixte folosind speciile locale.
- f) Interzicerea extracțiilor de materiale de construcție.
- g) Reglementarea recoltării plantelor, fructelor, ciupercilor în habitatele de interes comunitar prioritare.
- h) Reglementarea pășunatului și menținerea sub control a efectivelor de animale domestice.
- i) Controlul folosirii ierbicidelor, a îngrășămintelor chimice și a amendamentelor.
- j) Interzicerea arderii vegetației.

În particular, fiecare tip de habitat necesită măsuri de management speciale, pe care le vom detalia pentru fiecare tip de habitat în parte:

8310 Peșteri închise publicului, respectiv Cioclovina Uscată, Șura Mare, Călianu.

- a) Interzicerea vizitării în perioada de maternitate a liliecilor, cu excepția cercetătorilor chiropterologi.

- b) Interzicerea deteriorării sistemelor de protecție existente.
- c) Interzicerea abandonării în peșteră de: slam, gunoaie sau orice fel de materie organică.
- d) Interzicerea focului/primusului.
- e) Nu se va intra în peșteră cu salopeta sau bocancii murdăriți din altă peșteră.
- f) Deplasarea în peșteră să fie făcută în șir indian, fără a se depăși poteca existentă.

6230 Pășuni bogate în specii cu *Nardus*, pe substraturi silicioase în zona montană

- a) Continuarea unui pășunat tradițional, în asociere, care permite conservarea acestui tip de habitat.
- b) Se impune evitarea suprapășunatului care determină degradarea și o scădere a bogăției specifice a acestor pajiști, dar și a târlirii, care determină înlocuirea lor cu alte tipuri de comunități vegetale.
- c) Interzicerea aplicării de amendamente pe baza de Ca, care pot duce la eliminarea speciei *Nardus stricta*.

6520 Fânețe de munte

- a) Pentru conservarea acestor pajiști este necesară evitarea suprapășunatului temporar care poate duce la degradarea lor determinând tranziția acestora înspre nardete.
- b) De asemenea, se recomandă cosirea acestora începând cu sfârșitul lunii iulie, când majoritatea speciilor componente au fructificat.

2.4.3. Măsurile de management pentru Specii

Speciile de faună și floră prezintă o vulnerabilitate deosebită și sunt constant supuse presiunilor, în special a celor antropice. De aceea e necesar a se preciza măsurile de **management generale** pentru toate speciile de interes comunitar:

- a) Cartarea, menținerea și ameliorarea speciilor existente, precum și monitorizarea populațiilor.
- b) Evitarea perturbării liniștii pentru speciile de mamifere.
- c) Interzicerea practicării sporturilor motorizate cu ATV-uri, motociclete sau mașini de teren pe drumurile forestiere.
- d) Interzicerea scoaterii din habitat a puilor/juvenililor/plantulelor.
- e) Reglementarea vânătorii speciilor prioritare urs, lup, râs.
- f) Educarea și conștientizarea tinerei generații asupra necesității ocrotirii speciilor și a habitatelor în care viețuiesc.
- g) Combaterea braconajului.
- h) Controlul folosirii ierbicidelor, a îngrășămintelor chimice și a amendamentelor.

În particular, speciile de interes comunitar sunt deosebit de variate, de aceea trebuie precizate măsuri de management pentru fiecare în parte, după cum urmează:

Râs

- a) Identificarea și crearea unor zone favorabile speciei, în care intervențiile umane să fie reduse la minim posibil;
- b) Combaterea eficientă a braconajului;
- c) Evitarea fragmentării habitatelor;

IUCN consideră specia ca fiind pe cale de a fi amenințată într-un viitor apropiat, impunându-se măsuri de monitorizare a populațiilor, precum și măsuri de conservare specifice.

Măsurile de conservare luate până în prezent se referă la monitorizarea populației de către personalul implicat în managementul cinegetic din România și estimarea anuală a mărimii populației. Anual, în România se vânează cca. 20 -

30 de exemplare de răs, pe baza autorizațiilor individuale și a unor limite maxime stabilite în prealabil de către autoritatea de mediu.

Lup

- a) Împiedicarea braconajului.
- b) Câinii care însoțesc oierii sau personalul silvic trebuie vaccinați împotriva rabiei.
- c) Limitarea lucrărilor forestiere / altor activități umane în principalele zone favorabile lupilor pentru perioada de creștere a puilor.

Vidra

- a) Interzicerea poluării râurilor.
- b) Interzicerea drenărilor pe cursurile superioare și mijlocii ale râurilor.
- c) Interzicerea înlăturării vegetației de pe malurile râului.

Urs

- a) Limitarea activităților umane în zona bârloagelor.
- b) Reabilitarea habitatelor deteriorate în urma activităților umane.
- c) Interzicerea abandonării deșeurilor.

Fluturi

- a) Reglementarea pășunatului.

Lilieci

- a) Păstrarea arborilor scorburoși în parchetele aflate în exploatare.
- b) Limitarea accesului turiștilor în peșteri în care sunt prezente colonii de maternitate în perioada aprilie-mai.
- c) Folosirea pesticidelor și a insecticidelor în cantități raționale, nu în exces.
- d) Evitarea plantării rășinoaselor în zonele colinare.
- e) Păstrarea unor perdele de arbori și subarboret între culturi în zonele joase.
- f) Prevenirea distrugerii coloniilor de vară din adăposturile antropice .

Pești și Racul de ponoare

- a) Interzicerea depozitării deșeurilor de orice natură în apropierea cursurilor de apă.
- b) Interzicerea deversării apelor uzate în cursurile de apă.
- c) Interzicerea amenajărilor hidrotehnice și excavărilor de orice natură în albiile râurilor.
- d) Menținerea vegetației lemnoase din apropierea malurilor.
- e) Limitarea captărilor din zonele superioare ale râurilor.
- f) Limitarea lucrărilor pentru redresarea torenților.

Amfibieni

- a) Conservarea acestor specii necesită măsuri simple, limitate la menținerea habitatelor acvatice existente și crearea de noi habitate acolo unde este cazul.
- b) Asigurarea de coridoare de dispersie va permite menținerea unor populații viabile.

Păsări

- a) Reglementarea exploatărilor forestiere în scopul asigurării unor condiții optime de viață a tuturor populațiilor de păsări.
- b) Limitarea tăierii arbuștilor din marginea pădurilor sau a suprafețelor agricole.
- c) Menținerea arborilor bătrâni, uscați sau în curs de degradare în păduri.

Campanula serrata

- a) Reglementarea cositului, preferabil de la începutul lunii iulie până la sfârșitul lunii august.
- b) Menținerea nivelului apei freatice în sol.

Pulsatilla patens

- a) Înlăturarea tufărișurilor.
- b) Reglementarea cositului.

2.5. ASPECTE CULTURALE, SOCIO-ECONOMICE. FOLOSINȚA TERENURILOR ÎN TRECUT ȘI PREZENT

2.5.1. Prezența mărturiilor arheologice și istorice.

PNGM-C cuprinde numeroase monumente istorice și situri arheologice, aparținând civilizației dacice și nu numai. Ele sunt prezentate într-o listă anexă 3 a prezentului Plan de management. Dorim să precizăm că în această zonă au fost localizate 5 din cele 6 cetăți care compun sistemul de fortificații din jurul capitalei politice, culturale și religioase a Daciei – Sarmizegetusa Regia – cetatea de scaun a regilor daci.

Pe teritoriul parcului se găsesc și alte obiective deosebit de importante, datând din alte epoci istorice. Dintre ele, menționăm: nivelurile de locuire musteriană, corespunzătoare paleoliticului mijlociu, din peșteri precum cele de la Cioclovina și de la Ohaba-Ponor - Bordu Mare. Pentru evul mediu menționăm turnul Crivadia. Ele conferă parcului o excepțională valență istorică și o deosebită importanță culturală de nivel național și internațional. Complexul de așezări și fortificații, cunoscut sub denumirea de Cetățile dacice din Munții Orăștiei, este pomenit în scrierile vremii încă din secolul XVI. Importanța deosebită a culturii materiale și spirituale a populației dacice din zonă a determinat includerea în anul 1999 a Complexului, care cuprinde cetățile de la Costești-Cetățuia, Costești-Blidaru, Luncani Piatra Roșie, Sarmizegetusa – Grădiștea Muncelului și Bănița de pe teritoriul județului Hunedoara în *Lista Patrimoniului Mondial UNESCO*, pe baza următoarelor criterii:

- a) Criteriu (ii): Cetățile dacice reprezintă fuziunea tehnicilor și conceptelor de arhitectură militară din interiorul și exteriorul lumii clasice create într-un stil unic.

- b) Criteriu (iii): Regatele Geto – Dacice ale sfârșitului mileniului I î.e.n. ajunseseră la un nivel cultural excepțional și un înalt nivel socio – economic, simbolizate de grandoarea cetăților.
- c) Criteriul (iv): Fortăreața de pe deal și succesoarea ei dezvoltată, *oppidum-ul*, erau caracteristice Epocii Târzii a Fierului în Europa, Cetățile Dacice fiind exemple excepționale ale acestei poziții de apărare.

Cetățile dacice din Munții Orăștiei, construite de Regatul dacilor, în sec. I î.e.n. – I e.n. reprezintă o îmbinare foarte originală a tehnicilor și conceptelor militare, precum și a arhitecturii religioase dintre lumea clasică și Epoca Târzie a Fierului europeană. Aceste construcții de apărare, nuclee ale Regatului dacilor, au fost cucerite de romani la începutul sec. II AD.

2.5.2. Folosința și administrarea terenurilor în trecut.

Întrucât pădurile reprezintă aproximativ 70% din suprafața parcului, în cele ce urmează ne vom referi îndeosebi la această categorie, cu unele referiri și la pajiști, care au o distribuție insulară.

Pădurile aparținătoare *Ocolului Silvic Grădiște* din cadrul parcului, au aparținut în trecut mai multor proprietari succesivi, și anume:

- a) Coroanei austriece până în 1863, care le-a exploatat dezorganizat sub formă de extracții selective ale speciilor de rășinoase;
- b) Administrației instituțiilor miniere din fostul imperiu Austro-Ungar între anii 1863-1871; după această perioadă, au trecut în serviciul silvic al acestui imperiu până în 1918, continuându-se exploatările în același sistem dezorganizat, datorită lipsei instalațiilor de transport.
- c) Statului român după primul război mondial, precum și parțial fostelor colectivități urbariale, obștești, sătești sau particulare.

În anul 1948 toate pădurile au fost naționalizate, trecând în proprietatea statului român, și s-au întocmit amenajamente silvice la intervale de 10 ani.

Pădurile aparținătoare *Ocolului Silvic Pui*, au fost deținute până în anul 1852 de câțiva mari proprietari, grofi maghiari ca Andrasy și Kendeffy, iar ulterior de composesoratele urbariale, diminuându-se într-o oarecare măsură marile proprietăți. Până la primul război mondial aceste păduri au fost exploatate la scară redusă, extrăgându-se în general lemnul de valoare, brad, molid și lemnul de mină, folosindu-se ca mijloc de transport plutăritul liber. Din pădurile composesoratelor se scotea material lemnos pentru nevoile locuitorilor, fără a avea la bază un plan de exploatare. Pășunatul în aceste păduri a fost liber ca și ciolpănitul pentru frunzare.

Prin reforma agrară creată în 1921, se mențin pădurile composesorale create anterior ca și pădurile particulare de întinderi mai mici, obținute prin cumpărare de la marii proprietari. O parte a marilor proprietăți particulare se expropiază sau se răscumpară de stat.

Între 1921-1948, pădurile statului au fost administrate prin C.A.P.S.. După acest ultim an, toate pădurile au fost naționalizate, trecându-se la amenajarea lor.

Pădurile aparținătoare *Ocolului Silvic Retezat* au aparținut până în 1948 composesoratelor urbariale, bisericilor, proprietarilor particulari și statului 25%. Începând cu anul 1954 prin H.C.M. 2315/1954 o parte din fondul forestier a fost dat spre folosința consiliilor populare, proprietarul rămânând tot statul. Prin Decretul 328/1986 aceste păduri au trecut din nou în gospodărirea Ministerului Silviculturii.

Pădurile aparținătoare *Ocolului Silvic Petroșani* au aparținut în perioada dominației austro-ungare, cca. 97%, nobililor maghiari. În anul 1879, statul Austro-Ungar a elaborat legea segregăției, prin care se stabilea dreptul de proprietate a țărănimii pentru o anumită porțiune de pădure în schimbul dreptului de servitute ce o avea asupra întregii păduri, iar nobilii își rezervau

dreptul de proprietate asupra altor porțiuni de pădure. Pe această bază au luat ființă composesoratele nobiliare și urbariale, ale iobagilor. Datorită faptului că legea segregăției nu s-a aplicat imediat, țăranii liberi sau iobagi au ieșit din devălmășie și s-au creat mici proprietăți.

Deschiderea minelor de cărbuni la Petroșani, Lonea și Petrița în perioada 1878-1880, a dus la cumpărarea de la marii proprietari a unor suprafețe întinse de pădure, necesare asigurării de material lemnos pentru utilizări subterane.

Până în anul 1880, pădurea era folosită pentru pășune, refugiu și pentru nevoile de material lemnos ale populației locale. Pe măsura înmulțirii populației s-au extins și drepturile de servituți și folosință.

În anul 1898 codul silvic maghiar oprește ieșirea din devălmășie, luând ființă în mod legal composesoratele. În pădurile composesorale, și chiar în cele ale micilor proprietari, au început să se extindă defrișările, tăierile în scaun, precum și secuirile pentru lărgirea terenurilor de fâneată sau pășunat, creându-se astfel fânețele și pășunile din jurul municipiului Petroșani și a localităților Bănița, Petrița, Vulcan și Aninoasa.

Între anii 1908-1912 s-a aplicat în teren segregăția prin care s-au delimitat proprietățile nobililor, composesoratelor și a micilor proprietari. Printre proprietarii rămași în urma aplicării segregăției au fost conții maghiari Thercczkay, Nopcea, Kendeffy, Ugran, Fischer și Forhos.

După unirea Ardealului, 1918, proprietățile conților care au optat pentru cetățenia maghiară au revenit statului român; toate celelalte proprietăți au rămas fie domenii ale diferitelor societăți, fie ale particularilor.

După naționalizare, în anul 1949 s-a trecut la amenajarea întregului fond forestier în cadrul MUFB-Jiul Ardelenesc împărțit în 11 unități de producție.

2.5.3. Comunități locale

Geografic, localitățile care fac parte din PNGM-C sunt amplasate, în cea mai mare parte, între Valea Grădiștei - Costești, Grădiștea de Munte, Luncani, Federi, Fizești, Ponor, Petros și Valea Streiului. Celelalte localități Crivadia, Merișor, Bănița sunt așezate de-a lungul D.N. 66 începând de la Crivadia până la Peștera Bolii, în partea de sud-est a parcului.

Zona care a prezentat cel mai intens interes pentru specialiștii etnografi a fost și este zona „Platforma Luncanilor”, denumire care a fost folosită pentru prima dată în anul 1950 de Ion Conea și M. Kandel și care reprezintă ultimul complex de nivelare, Gornovița, o parte individualizată a Munților Șureanu din Carpații Meridionali.

Vechimea și continuitatea populării acestei zone de munte este atestată de urme ale omului paleolitic la Cioclovina, fosile umane și unelte neolitice la Țâfla, așezare aparținând neoliticului. Cele mai multe dovezi ale existenței oamenilor în zonele înalte ale platformei și în apropierea ei, aparțin perioadei preromane și romane, întreaga regiune adăpostind centrul administrativ al statului dac, respectiv al provinciei romane Dacia Felix.

Gospodăriile răspândite pe întreaga suprafață a platformei și împrejurimile acesteia sunt grupate în trei comune: Boșorod, Orăștioara de Sus și Pui. Întreaga zonă este presărată cu gospodării risipite, situate fiecare în mijlocul propriei moșii agricole sau grupate mai multe la un loc în *crânguri*, grupe de 5-6 gospodării aparținând de obicei familiilor înrudite. După locul de amplasare al satelor au fost identificate următoarele tipuri de așezări pe cuprinsul platformei:

- a) așezările de înălțime: amplasate pe porțiunile rămase întregi ale platformei și care au o structură risipită, Târșa, Ursici, Prihodiște, amplasate la o altitudine de 900-950 m;
- b) așezările pe interfluvii: Alunu, Cioclovina și cătunul de la Piatra Roșie au o structură risipită, gospodăriile înșirându-se între 500-800 m

altitudinal. Morfologia terenului, ca și expoziția au condiționat alegerea locului;

- c) așezările de vale: amplasate de-a lungul Văii Luncanilor, Luncani, și care au o structură mai puțin risipită.

Evoluția populației în aceste zone a fost fluctuantă de-a lungul timpului, astfel, dacă la începutul secolului populația comunei Boșorod se ridica la 1491 locuitori, după primul război mondial a scăzut la 1357. Odată cu creșterea nivelului de trai, cultural și sanitar populația comunei Boșorod a înregistrat cel mai mare număr – 3368 locuitori – în anul 1966. După acest maxim, populația este într-o continuă scădere. Cea mai mare reducere se produce în perioada 1966 – 1992, fiind determinată de exodul populației către orașele din apropiere. Mirajul orașului pe de o parte și dezvoltarea reședinței de comună, pe de altă parte, i-a determinat pe locuitorii satelor de înălțime să-și părăsească gospodăriile, acestea căpătând caracter temporar.

În perioada 1992 – 2000 populația a înregistrat o scădere numerică ușoară, principalul factor al acestei diminuări constituindu-l sporul natural care are valori negative ca urmare a scăderii natalității. În anul 2001 populația comunei a crescut cu aproximativ 22 persoane față de 2000 aceasta fiind rezultatul migrației urban-rurale.

Analiza structurii populației pe grupe de vârstă arată că în anul 1966 se observa o întinerire a populației, ponderea grupei de vârstă 0-19 ani fiind net superioară celei de peste 60 ani. În anul 1992 se înregistrează o îmbătrânire a populației, efect al evoluției natalității și mortalității, precum și al migrației către zona urbană.

Din punct de vedere al activității populației, pe lângă numărul salariaților, un element deosebit de important în definirea profilului economic, este tipul funcțional al așezărilor. În anul 1966 ponderea cea mai mare din totalul populației active îl deținea populația care lucra în agricultură 70,1%, urmată de

populația ocupată în industrie 18,6% și servicii 11,2%. Această ordine este păstrată și în anul 1992, însă cu reducerea numărului de persoane ocupate în agricultură, cauză a exodului rural către orașele din apropiere. Urmărind ponderea populației inactive se observă că dacă aceasta reprezenta în anul 1966 – 31,1%, în anul 1992 reprezenta – 49,2%, datorită procesului de îmbătrânire.

În ceea ce privește stilul arhitectural al construcțiilor, acesta este specific „momârlanilor”, casa fiind amplasată în mijlocul proprietății sau la limita dintre mai multe proprietăți, în cazul în care gospodăriile sunt grupate în mici crânguri. Gospodăriile cu curte închisă și întărită, cu ocol întărit, sunt întâlnite frecvent, ele devenind mici fortărețe de lemn – material oferit din abundență de pădurile din apropiere – pe alocuri cu piatră și cărămizi. Evoluția numărului de gospodării este în strânsă legătură cu dinamica populației.

Materialul folosit cel mai des în construcție este lemnul, grajdurile și așezările temporare fiind și astăzi construite în totalitate din lemn. În cazul caselor noi, cărămida a devenit materialul cel mai des folosit.

Principala ocupație a locuitorilor din zonă este creșterea animalelor. Elementele tradiționale îmbinate cu tehnici moderne introduse pentru ușurarea muncii, au rămas mărturii menite să ateste vechimea acestei îndeletniciri.

Teritoriul, în trecut aproape în exclusivitate pastoral, luncănenii fiind cunoscuți oieri, cunoaște în prezent introducerea, pe lângă activitățile de îngrijire a vitelor și pe cea a îndeletnicirilor agricole, prin cultivarea plantelor, cum ar fi porumbul, secara, cartofii și altele asemenea, și valorificarea pomilor fructiferi. Păștoritul pendulator este practicat la stânele aflate în munții din apropiere: Retezat și Șureanu. Începând cu luna mai, familiile aparținând unor grupuri de case aflate în relativă apropiere, își adună vitele și oile, trimițându-le la cea mai apropiată stână aflată la o zi sau două de mers. Aici animalele vor fi păzite de unul sau doi ciobani, de mulsul și de prepararea laptelui ocupându-se băcițele care vor locui permanent la stână, fără să coboare în sat până la sfârșitul verii.

Băcițele sunt alese din rândul femeilor de peste 50 ani, cele tinere rămânând să îngrijească de gospodărie și, din când în când, să transporte produsele gata preparate, de la stână la gospodăria din sat.

2.5.4. Factori interesați

Ministerele cu atribuții sunt Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Culturii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Economiei Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerul Transporturilor, Ministrul Fondurilor Europene, Ministrul Justiției.

Regia Națională a Pădurilor – ROMSILVA, care administrează păduri proprietate de stat prin cele patru ocoale silvice: Grădiște, Retezat, Pui, Petroșani din cadrul Direcției Silvice Hunedoara.

Ocolul Silvic Valea Orăștiei care administrează pădurile proprietate privată ale comunei Orăștioara de Sus.

Consiliile locale ale comunelor care supervizează activitatea primăriilor și **Consiliul Județean Hunedoara**.

Primăriile: Orăștioara de Sus, Boșorod, Pui, Baru, Bănița care dețin păduri, pajiști și intravilan pe teritoriul parcului care sunt interesate în gospodărirea durabilă a acestora.

Muzeul Civilizației Dacice și Romane Deva, instituție care aparține de Consiliul Județean Hunedoara.

S.C. Hidroelectrică S.A., sucursala hidrocentrale Hațeg.

Asociația Generală a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi din România, AGVPS, care gestionează fondurile de vânatoare și pescuit în ape de munte.

ONG-uri: Proteus, Clubul Sporturilor Montane Hunedoara, Cercetașii României, Kogaion-Orăștie, Dacia Revival.

Formațiile Salvamont Hunedoara și Petroșani.

Persoanele particulare care dețin terenuri în proprietate în parc.

2.5.5. Folosința actuală a terenurilor

- a) **Pădurile** din cadrul PNGM-C, aparțin din punct de vedere Administrativ Ocoalelor silvice: Grădiște - 11.208,4, Retezat - 2.647,1, Pui - 11.360,4, Petroșani - 1.155,7. Majoritatea pădurilor sunt de stat, existând și alți deținători: primării - 1.013,9, composesorate - 3.467,1, biserici - 26,8, școli - 52,4 și particulari - 811. Pădurile sunt încadrate din punct de vedere amenajistic în principal în grupa I funcțională cu rol prioritar de protecție și în mai mică măsură în grupa a II-a funcțională cu rol de producție și protecție, restul fiind terenuri cu altă destinație decât cultura silvică. Unele păduri sunt excluse de la tăieri, iar pe anumite suprafețe se efectuează numai tăieri de conservare.
- b) **Pășunile** se află în administrația celor 5 comune: Orăștioara de Sus, Boșorod, Pui, Baru și Bănița și sunt pășunate de animalele locuitorilor din comunele mai sus amintite, fără ca aceștia să le subcontracteze altor deținători de animale care nu au proprietăți în parc. Același lucru se întâmplă și cu pășunile care aparțin proprietarilor particulari.
- c) **Fânețele** sunt folosite de către populația locală în scopul obținerii de furaje pentru animale.
- d) **Micile ferme / gospodării individuale**, ocupă suprafețe reduse și sunt foarte dispersate, fiind localizate în preajma satelor din parc.

e) **Zonele conservate** reprezentate de parcelele din jurul cetăților dacice, de zonele de carst și de pădurile declarate codrii seculari, beneficiază în prezent de un anumit regim de protecție.

f) **Relațiile umane cu cadrul natural:**

i) Populația locală folosește fânețele și administrează fermele individuale.

ii) Turiștii vizitează ariile protejate și unele gospodării.

iii) Primăria închiriază pășunile locuitorilor din zonă.

iv) Pădurea furnizează lemn, alte produse precum și posibilități de lucru populației.

În general, nu toate folosințele actuale se încadrează în cerințele unei gospodării durabile a resurselor din teritoriu.

2.5.6. Starea actuală de conservare.

Pădurile: Sunt administrate conform amenajamentelor silvice. Zonarea funcțională permite conservarea parcelelor din zonele de protecție specială și cele din afara zonelor de protecție integrală. În raza parcului nu au fost înregistrate abuzuri grave privind tăierile ilegale în fondul forestier de stat sau al altor deținători.

Pășunile: Studiile preliminare realizate de către APNGM - C cu voluntarii biologi, arată că pășunatul nu a afectat starea de conservare a biodiversității în aceste suprafețe.

Fânețele: În fânețe, din care unele sunt împădurite, se desfășoară activități tradiționale, cositul și pășunatul după cosit cu un număr foarte mic de animale, de către proprietarii acestora. Se extrag mici cantități de material lemnos pentru activități gospodărești sub directă supraveghere a ocoalelor silvice. Nu se folosesc îngrășăminte chimice, iar fertilizarea se face cu îngrășăminte organice,

gunoi de grajd. Aceste fânețe prezintă, în general, o stare relativ bună de conservare și o biodiversitate relativ ridicată.

2.5.7. Aspecte culturale și etnografice

A. Călușerul

În zona PNGM-C se mai păstrează și în zilele noastre „călușul” sau „călușerul”, un obicei care face parte din Patrimoniul Mondial, întrucât această tradiție a fost proclamată de reprezentanți UNESCO drept „o capodoperă a patrimoniului oral și al comunității”, ca o recunoaștere a valorilor patrimoniului nostru cultural în peisajul mondial al culturii.

Acest obicei ancestral își are originea în antichitate și are la bază cultul Soarelui, asociat cu cel al fertilității. El se practică sub diferite nume „călușul”, „călușerii” sau „căiuții” în mai multe provincii ale țării, Oltenia, Transilvania, Moldova, în anumite perioade ale anului.

Călușerul hunedorean, specific satelor aparținând comunelor Boșorod, Orăștioara de Sus, și Baru, este practicat numai la Crăciun. Deși unitar ca forme de manifestare, el se remarcă prin diversitate de la un sat la altul, printr-o costumație populară specifică, la care se adaugă clopoței zurgălăi și măștile, dar mai ales printr-o coregrafie excepțională. Organizarea „cetei”, compusă din 7, 9, 11 dansatori tineri, cu vârste în jur de 20 de ani la care se adaugă și tineri cu alte „funcții”, cuprinde mai multe etape pregătitoare, alegerea gazdei, a vătafului, învățarea textului colindelor și a melodiilor care încep la lăsata secului și țin până în ajunul Crăciunului.

Nici-un alt obicei de iarnă din zona respectivă nu antrenează atâția participanți activi în pregătirea și desfășurarea acestui eveniment, care mobilizează de altfel întreaga obște a satului.

Alte obiceiuri de iarnă din zonă sunt: „Turca”, „Irozii” și „Cerbul”.

B. Nedeile

Se desfășoară în sat sau pe vârful muntelui și reprezintă alte sărbători specifice acestui spațiu, legate, în majoritatea cazurilor, de hramul bisericii din fiecare sat, sau de Paști la Luncani Vale și Târșa, Sfântul Ilie, la Federi Dealul Murgoiului sau de Sfântul Petru la Porumbeii Mari. Cele mai interesante au fost însă nedeile de pe înălțimi, un fel de mari sărbători și petreceri cu cântec din fluier și joc pe poienile montane, cu o participare largă din mai multe sate. ”Nedeia era sărbătoarea pe înălțimi a satelor de pe platformă și a celor mai învecinate din văi și depresiuni, a celor care nu se văzuseră de mult timp, a băcițelor și ciobanilor depărtați de sat, care își revedeau familiile, prietenii: era prilejul în care tinerii din diferite părți se puteau cunoaște în vederea căsătoriei lor”, Lucia Apolzan - „Carpații tezaur de istorie”. Cele mai cunoscute erau de pe munții Jigorul Mare, Vârful Porumbeii Mici, vârful Steaua, vârful Rotunda de la Poiana Omului, însoțite de jocuri și tradiționalul balmoș.

Aceste nedei nu mai au strălucirea de altădată sau au fost întrerupte, dar ar putea fi revitalizate, ca repere turistice de perspectivă.

C. Legat de păstorit

Un alt moment cu profunde semnificații în viața comunităților îl reprezintă obiceiul „măsuratul oilor”, adevărate sărbători locale, la care participă și turiștii. Plecarea oilor la munte și măsuratul oilor au loc între 1-8 iunie, respectiv la reîntoarcerea lor pe 29 august. Tot în legătură cu păstoritul sunt și grupele de fluerași din Grădiștea de Munte, Costești Deal, Platforma Luncanilor, Ohaba Ponor, Federi și Petros.

D. Folclorul muzical și coregrafic

Acesta e reprezentat de „învârtită”, „bătută” și „hora luncănească”.

2.5.8. Turism și facilități de recreere

PNGM - C cuprinde un complex de obiective de o deosebită importanță arheologică, antropologică, etnografică, geologică, speologică, faunistică și floristică. Aici este localizat sistemul celor 6 cetăți fortificate din jurul capitalei politice, culturale și religioase a Daciei, Sarmizegetusa Regia.

Odată cu descoperirea și amenajarea cetăților dacice și a peșterilor, zona a devenit din ce în ce mai vizitată de turiști și speologi, mai ales în timpul sezonului cald. Cu toate acestea, nu există studii privind potențialul turistic al parcului. Zona are însă o valoare turistică ridicată, iar odată cu crearea unor pensiuni, turiștii vor veni și în perioada sărbătorilor de iarnă. Tradițiile și ritualurile arhaice ca de exemplu Jocul Călușarilor întâlnite în toate anotimpurile, de la nedei, nunți și până la sărbătorile de iarnă ar putea oferi sejururi în toate localitățile din interiorul și din jurul parcului. Trebuie remarcat însă și faptul că, îndeosebi după anul 1990, în zona siturilor arheologice s-a executat o presiune antropică distructivă și ilegală, care a dus la descoperirea și înstrăinarea multor valori de patrimoniu, în condițiile unei paze insuficiente și a gestionării defectuoase a acestora de către cei în drept.

După constituirea administrației, s-au identificat următoarele tipuri de turism, existente sau posibile într-un viitor apropiat:

- a) Turism de tranzit - DN 66 Hațeg – Petroșani;
- b) Turism cultural - Sarmizegetusa Regia, Costești - Cetățuia, Blidaru, Piatra Roșie, Fețele Albe, Bănița, biserici, obiceiri, tradiții și altele asemenea;
- c) Turism pentru observarea vieții sălbatice;
- d) Turism speologic practicat cu precădere de membri ai cluburilor de speologie în peșterile vizitabile;
- e) Turism științific - de explorare: geologică și paleontologică, arheologică și altele asemenea.

- f) Agroturism foarte puțin dezvoltat în prezent, întrucât în zonă sunt numai câteva pensiuni;
- g) Ecoturism;
- h) Cicloturism;
- i) Schi de tură;
- j) Alpinism;

Facilitățile pentru activitățile de turism și recreere sunt determinate, în prezent, de următoarele dotări:

- a) Drumuri: Există un drum județean în curs de amenajare, până la Sarmizegetusa Regia; drumurile comunale și forestiere permit accesul în majoritatea zonelor parcului, dar acestea nu sunt modernizate.
- b) Trasee turistice: Accesul la principalele obiective ale parcului este facilitat de existența numeroaselor trasee. O parte din acestea au fost refăcute cu ajutorul Serviciului Public Salvamont și a altor voluntari. De asemenea, s-au identificat o serie de noi trasee, care urmează a fi omologate și materializate în teren.
- c) Spații de campare special amenajate nu există, dar sunt în curs de amenajare.
- d) Pensiuni: există numai câteva pensiuni și cabane, în special în Orăștie, zona Costești, Baru Mare, Pui și Bănița.
- e) Hoteluri: Șura și Jora din Orăștie.

Reducerea impactului negativ al turismului asupra parcului se asigură prin regulile de vizitare incluse în Regulamentul PNGM - C. Modul în care turiștii respectă aceste reguli se verifică de către agenții de teren, angajați ai parcului.

Alte obiective turistice din apropierea parcului:

- a) Moara de apă din Ludești, comuna Orăștioara de Sus;

- b) Muzeul Etnografic din Orăștie;
- c) Parcul Național Retezat;
- d) Cetatea medievală și Mănăstirea Colț, Suseni – Râu de Mori;
- e) Geoparcul Dinozaurilor – Țara Hațegului;
- f) Castelul Sântămărie Orlea, sec. al XIII-lea, amenajat ca hotel.
- g) Casa memorială Aurel Vlaicu
- h) Muzeul Civilizației Dacice și Romane – Deva
- i) Muzeul Mineritului din Petroșani
- j) Parcul Dendrologic Simeria
- k) Castelul Huniazilor de la Hunedoara
- l) Stațiunea Geoagiu-Băi cu termele romane
- m) Băile Aquae Călan
- n) Castrul Roman de la Cigmău

2.5.9. Educație și facilități pentru educație

APNGM-C colaborează cu școli și licee din localitățile cuprinse în parc, sau aflate în zona limitrofă, precum și cu cele din Deva. De asemenea, există o bună colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean, cu organizații neguvernamentale și universități, organizându-se ***acțiuni tematice privind evenimentele anuale legate de natură***, cum ar fi Ziua Pământului, Ziua Parcurilor, Luna Pădurii, Ziua Păsărilor și altele asemenea., precum și activități practice cu rol de educație și conștientizare.

Inspectoratul Școlar Județean Hunedoara - Deva, prin Direcția Județeană pentru Sport și Tineret Hunedoara, organizează ***tabere de vară*** pentru elevii din județ și din țară, la Centrul de Agrement Costești. Aceste tabere pot oferi un

cadru corespunzător pentru programe educative de conservare a naturii și a PNGM-C.

În domeniul **activităților educative** APNGM-C urmărește:

- a) realizarea de legături cu diverse unități de învățământ din zonă, acestea concretizându-se în prezentări și programe comune;
- b) organizarea, în colaborare cu serviciile Salvamont, de *tabere de vară* pentru refacerea marcajelor turistice și igienizarea teritoriului Parcului;
- c) realizarea de *programe educative* cu ajutorul voluntarilor;
- d) elaborarea și realizarea unor broșuri tematice cu privire la conservarea naturii, precum și conștientizarea publicului cu privire la importanța ariilor protejate în conservarea biodiversității.

APNGM-C dispune de o **bibliografie pe tema educației de mediu**, cu exemple practice de exerciții în natură, utilizabile în programele educative, precum și de experiența acumulată de echipa Administrației și de membrii Consiliului Științific.

Dotarea existentă, care permite realizarea de materiale folosite la prezentări cu scop educativ și de conștientizare publică, este formată din tehnică de calcul și programe grafice, cameră foto digitală, și altele asemenea. Completarea dotărilor se va continua și în perioadele următoare.

2.5.10. Cercetare și facilități pentru cercetare

Referitor la arealul parcului, au fost realizate de-a lungul timpului diverse lucrări cu privire la istoria și etnografia zonei, pornind de la articole până la teze de doctorat. Din păcate, din punct de vedere al biodiversității zonei, studiile existente sunt insuficiente, puține ca număr și limitate la anumite teritorii din parc.

Administrația Parcului, în colaborare cu Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Biologie-Geologie din Cluj-Napoca și Universitatea „Lucian Blaga”, Facultatea de Științe din Sibiu, a inițiat constituirea unei baze de date privind flora și fauna parcului. Această bază de date urmează a fi completată prin intermediul unor proiecte care să beneficieze de fonduri europene.

Pe viitor se preconizează continuarea și realizarea unor studii complete privind identificarea florei și faunei, a habitatelor și a relațiilor dintre acestea, a suprafețelor degradate antropice și recomandarea unor soluții și acțiuni de reconstrucție ecologică a acestora. Se consideră necesară și inițierea / realizarea unui studiu fizico-geografic la nivelul întregului parc. Toate aceste date vor fi incluse în baza de date a parcului, prin includerea lor în hărțile GIS - Sistemul Geografic Informațional.

Pentru realizarea acestor deziderate sunt benefice schimburile de experiență, colaborările și chiar parteneriatele cu parcuri din alte țări din cadrul U.E. și identificarea altor căi care pot permite dezvoltarea activităților de cercetare în cuprinsul parcului și finalizarea acestora prin comunicări la manifestări de profil și publicații științifice.

CAPITOLUL 3. SCOPUL ȘI PRINCIPALELE OBIECTIVE DE MANAGEMENT ALE PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

3.1. SCOPUL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI -CIOCLOVINA

PNGM - C este o arie naturală protejată al cărei scop îl constituie **protecția și conservarea** unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat zone distincte, cu o mare valoare peisagistică, culturală și biologică.

Managementul parcului natural urmărește **menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura** prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. De asemenea, oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

3.2. OBIECTIVELE MANAGEMENTULUI

Obiectivele planului de management durabil vizează :

- a) **Peisajul și mediul fizic** – menținerea și conservarea caracteristicilor geologice, geomorfologice și a frumuseții peisajului, cu prioritate a reliefului carstic.
- b) **Managementul biodiversității** – creșterea sau menținerea cel puțin la nivelul actual a populațiilor de animale și plante sălbatice din PNGM-C, menținerea habitatelor din zonele cu protecție specială în starea lor naturală sau cât mai aproape de aceasta;

- c) **Utilizarea rațională a resurselor** – reglementarea, monitorizarea și controlul activităților de utilizare a resurselor din parc, astfel încât să se permită desfășurarea de activități tradiționale existente, care nu dăunează biodiversității, peisajului sau mediului fizic al parcului;
- d) **Comunitățile locale**, sub aspectul:
 - i) încurajarea comunităților locale în dezvoltarea unor activități economice care să urmărească dezvoltarea durabilă a zonei;
 - ii) promovarea împreună cu comunitățile locale a valorilor culturale, activităților și practicilor tradiționale, pentru a crește valoarea zonei și a parcului;
- e) **Turismul ecologic**, organizat prin promovarea unui turism care să aducă venituri și care să încorporeze valorile naturale, culturale și tradiționale ale zonei, în circuitul turistic național și internațional;
- f) **Educație și conștientizare** – conștientizarea și educarea publicului, a factorilor interesați, pentru înțelegerea importanței parcului și obținerea sprijinului acestora în vederea realizării obiectivelor parcului;
- g) **Managementul și administrarea** – asigurarea unui sistem integrat de gospodărire a parcului, prin intermediul Administrației și al factorilor interesați, în vederea realizării obiectivelor pentru care a fost constituit parcul. Aceasta presupune un management participativ, eficient și adaptabil, realizat împreună cu autoritățile și comunitățile locale, prin asigurarea resurselor umane și financiare necesare.

CAPITOLUL 4. EVALUARE

4.1. Evaluarea peisajului și mediului fizic

Caracterul aparte al peisajului este dat de formațiunile geomorfologice, de numeroasele văi cu ape curate, de prezența vegetației forestiere asociată cu petece de pășune, toate acestea îmbinate armonios cu așezările omenești. Existența cetăților dacice, prezența zonelor carstice și a peisajului caracteristic, obiceiurile și activitățile tradiționale, precum și accesul relativ ușor în PNGM-C, reprezintă motivele principale pentru care zona are un mare potențial turistic.

Principalele activități care pot duce la deteriorarea semnificativă a peisajului și a mediului fizic, sunt:

- a) exploatarea necorespunzătoare a resurselor naturale de exemplu folosirea unor tehnologii de exploatare necorespunzătoare a pădurilor.
- b) activitatea de speologie și turismul necontrolat, cu acces liber în orice zonă a parcului.
- c) cercetarea științifică neautorizată care întreprinde lucrări de cercetare fără aprobările legale necesare.
- d) vânătorii sau hoții de fosile și minerale din mediul subteran și suprateran.
- e) concentrarea vizitatorilor numai în anumite zone ale parcului.
- f) accesul liber, necontrolat, în zonele cu formațiuni geomorfologice deosebite, în special în zona calcaroasă, în peșteri.
- g) realizarea de construcții noi neadaptate stilului arhitectonic local sau refacerea în stil necorespunzător a celor existente.

Măsurile de reglementare a turismului vor trebui să aibă în vedere efectele negative pe care vizitatorii le pot avea asupra peisajului, prin deprecierea valorilor de patrimoniu natural.

În zonele în care prezența umană a adus modificări semnificative peisajului natural, respectiv prin fostele prospecțiuni de uraniu, exploatări de bauxită, guano și altele asemenea, se impun măsuri de corectare a efectelor negative prin acțiuni de reconstrucție ecologică.

Investițiile care se vor face în infrastructura turistică din parc și în imediata vecinătate a acestuia vor trebui făcute în așa fel încât să se încadreze armonios în peisajul natural.

4.2. Evaluare pentru biodiversitate

Sub aspectul biodiversității, teritoriul arondat parcului cuprinde un număr mare de habitate, unele dintre ele cu o valoare conservativă deosebit de ridicată. Ne referim în acest sens îndeosebi la zonele carstice care prezintă o distribuție insulară a biodiversității cu valoare ridicată.

Habitatele cercetate într-o măsură mai mare până în prezent sunt cele de pădure și cele cavernicole.

S-au stabilit, de asemenea, un număr destul de mare de zone de conservare, atât în jurul siturilor arheologice dacice de importanță deosebită, cât și al complexelor carstice. Este de menționat faptul că în zonele calcaroase din bazinul Streiului, unde biodiversitatea este probabil mare, datorită accesibilității destul de dificile și a lipsei resurselor financiare, nu au fost făcute studii amănunțite. Cu siguranță în perimetrul parcului există mult mai multe habitate de interes științific deosebit, urmând ca în viitorul apropiat acestea să fie inventariate și evaluate.

Includerea pădurilor naturale-seculare în zonele de protecție integrală contribuie la creșterea biodiversității habitatelor din cuprinsul parcului.

De asemenea, includerea parcului în rețeaua Natura 2000 duce la aprofundarea cercetărilor privind habitatele, incluzând un management corespunzător pentru menținerea stării de conservare favorabile a acestora.

Comunitățile locale, distribuite dispersat și de dimensiuni relativ reduse pe suprafața parcului, practică un pășunat moderat, care nu afectează stabilitatea ecosistemelor respective, cât și o agricultură tradițională de subzistență. O problemă identificată, dar insuficient cercetată, o constituie amplasarea stânelor în complexele carstice, cu posibile influențe negative asupra ecosistemelor subterane.

Exploatarea necontrolată și necorespunzătoare a unor resurse naturale cum sunt plantele medicinale, ciupercile și fructele de pădure în general, ar putea avea un impact negativ asupra biodiversității.

Braconajul cinegetic și piscicol are un caracter limitat, și în consecință un impact mai mult sau mai puțin semnificativ.

Data fiind insuficiența literaturii de specialitate privind aspectele specifice acestui parc natural, se consideră strict necesară îmbogățirea bibliotecii proprii, ca și extinderea relațiilor de colaborare, parteneriat și schimburi de publicații cu alte parcuri naturale și naționale din țară și străinătate. Tot în acest sens, pentru perfecționarea profesională a personalului este necesară participarea la acțiuni de training și manifestări științifice naționale și internaționale.

4. 3. Evaluare pentru monumentele istorice

Cetățile dacice - monumente istorice înscrise în lista UNESCO - reprezintă valorile cele mai reprezentative pentru patrimoniul național și universal, aflate pe teritoriul parcului. Ele reprezintă în același timp obiective prioritare pentru cercetare și atracții turistice.

Principalele activități care pot aduce prejudicii monumentelor istorice sunt:

- a) Activitatea căutătorilor de comori;
- b) Actele de vandalism asupra monumentelor;
- c) Prezența arborilor și arbuștilor crescuți sau căzuți pe monumente;
- d) Turismul necontrolat;
- e) Alte activități economice desfășurate în aceste situri, fără supraveghere din partea factorilor responsabili.

Realizarea unui plan coerent pentru conservarea și punerea în valoare a acestor monumente precum și măsurile care trebuie adoptate în această direcție se vor stabili prin Planul de acțiuni întocmit de Ministerul Culturii. Acest plan va fi pus în aplicare de autoritățile administrației publice locale și va respecta regimul de arie naturală protejată. Nici una dintre activitățile menționate în plan nu vor fi desfășurate fără un aviz din partea Administrației Parcului.

4.4 Utilizarea resurselor și dezvoltarea comunităților locale

Principalele modalități de folosire a resurselor din arealul parcului sunt:

- a) cultivarea terenurilor adecvate din jurul gospodăriilor țărănești, pe care se practică o agricultură tradițională la scară redusă, proprietarii particulari fiind beneficiarii recoltelor obținute de pe aceste terenuri;
- b) utilizarea fânețelor, folosite pentru producerea de furaje uscate necesare hrănirii animalelor pe timpul iernii, beneficiarii fiind tot proprietarii particulari;
- c) utilizarea pășunilor care aparțin comunităților, localnicii folosindu-le pe timpul verii pentru pășunatul animalelor proprii;
- d) utilizarea pășunilor împădurite și a pădurilor particulare ce aparțin comunităților și proprietarilor privați pentru satisfacerea nevoilor locale de lemn și folosirea lor pentru pășunat;

- e) utilizarea pădurilor statului, administrate de RNP - ROMSILVA, Direcția Silvică Hunedoara, prin cele 4 ocoale silvice din raza parcului se face în concordanță cu prevederile amenajamentelor silvice și reglementările privind ariile naturale protejate;
- f) utilizarea produselor ecosistemelor naturale, altele decât lemnul ca de exemplu: fructe de pădure, plante medicinale, ciuperci și altele asemenea, se face de către comunitățile locale pentru nevoi proprii, cât și pentru comercializare.

Localnicii care trăiesc în zona PNGM-C nu au urmărit să epuizeze resursele naturale, ei practicând o **agricultură** la scară mică și folosind îngrășămintele naturale drept fertilizant al pământului.

Efectele **pășunatului** sunt cuantificate numai parțial, fapt ce împiedică fundamentarea unor măsuri corespunzătoare de management al pășunilor din zona parcului. La o primă analiză, se pare că pășunatul nu ar afecta negativ habitatele, datorită numărului restrâns de animale care aparțin deținătorilor de terenuri din parc. Pășoritul s-a realizat în strânsă legătură cu ciclurile vegetației, practicarea târlitului și transhumanța au contribuit la menținerea resurselor naturale, utilizate în principal satisfacerii nevoilor proprii. Închirierea unor pășuni altor deținători de animale din afara comunităților locale ar putea conduce la o exploatare nerațională a acestora.

În ceea ce privește **vânătoarea**, se impune precizarea faptului că toate acțiunile legate de gospodărirea vânatului se realizează de gestionarii fondurilor de vânătoare și anume: AJVPS Hunedoara pentru FV 33 Costești, FV 57 Federi, FV 61 Bănița, D.S. Hunedoara pentru FV 34 Godeanu, FV 60 Valea Streiului și AVPS Căpățâna pentru FV 50 Ursici, în baza legilor în vigoare și a ordinelor primite de la autoritatea centrală în domeniu. Fondurile de vânătoare de pe cuprinsul parcului aparțin statului și sunt gestionate de către asociații de vânătoare A.J.V.P.S., R.N.P.- Romsilva și AVPS Căpățâna. Acestea asigură

paza și liniștea vânatului, realizează evaluări anuale și stabilesc planul de recoltă. APNGM-C se va implica în colectarea datelor privind efectivele de vânat și va participa la acțiunile de evaluare a acestora, precum și la combaterea braconajului cinegetic și piscicol în colaborare cu gestionarii fondurilor de vânătoare. Aceste acțiuni vor contribui la planificarea și realizarea acțiunilor de monitoring privind speciile de interes comunitar din fauna parcului. Accesibilitatea relativ ușoară, existența numeroaselor drumuri forestiere și comunale, face ca zona să fie expusă braconajului cinegetic.

Pescuitul în apele de munte este reglementat, ocoalele silvice precum și AJVPS eliberând autorizații de pescuit, fiecare pentru fondurile de pescuit pe care le au în gestiune. Efectele secundare negative ale pescuitului, deșeuri abandonate, focuri ilegale, nu au fost încă evaluate. Aceste efecte vor fi monitorizate și combătute în colaborare cu toți factorii implicați: APNGM-C, DS Hunedoara, AJVPS.

Efectele **amenajărilor hidroenergetice**, existente pe Valea Grădiștei, asupra unor ecosisteme nu sunt suficient de bine cunoscute, neexistând studii de impact. Există pericolul amplasării de noi microhidrocentrale și pe alte văi din cuprinsul parcului, care pot afecta peisajul și biodiversitatea.

Este posibil ca în urma retrocedării pădurilor foștilor proprietari, și în cazul nerespectării regimului silvic de către aceștia, să se producă o exploatare nerațională a acestora, cu efecte negative asupra biodiversității, solului și a peisajului.

Una dintre activitățile cu impact negativ ar fi și exploatarea și colectarea de materiale de construcție disponibile în zonă, aflate în albiile văiilor și pâraielor: pietre, pietriș și nisip.

Pentru reducerea impactelor negative ale acestor activități, trebuie găsite surse alternative generatoare de venituri, care să ducă la scăderea presiunii asupra resurselor naturale. Una din aceste resurse o reprezintă ecoturismul.

Comunitățile locale joacă un rol deosebit de important în realizarea obiectivelor de management ale Parcului Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina. Strategiile și planurile de dezvoltare ale comunităților vor influența atât în mod direct, cât și indirect, strategiile și planurile elaborate pentru PNGM-C. Promovarea unor strategii și planuri care să se bazeze pe conceptul de durabilitate este în interesul atât al comunităților cât și al APNGM-C. Un factor de risc îl poate reprezenta dezvoltarea haotică a infrastructurii turistice și a zonelor de intravilan în general, care ar împiedica/încetini dezvoltarea unui turism durabil în zonă.

Comunitățile doresc să promoveze programe de dezvoltare integrată a zonei, dar experiența în planificarea și implementarea activităților în beneficiul comunității este redusă.

Tradițiile și produsele tradiționale au o pondere redusă în viața economică a comunităților, dar revigorarea și promovarea acestora ar putea sprijini eforturile de dezvoltare a zonei în deplină armonie cu obiectivul de menținere și conservare a biodiversității. Existența acestei arii protejate, care include obiective naturale, culturale și istorice de valoare națională și internațională, poate convinge autoritățile centrale și regionale în a acorda o atenție sporită investițiilor și dezvoltării economice durabile a zonei.

De asemenea, prezența parcului natural se constituie într-o oportunitate pentru promovarea zonei, pentru atragerea de finanțări pe programe de dezvoltare durabilă și pentru dezvoltarea unor activități economice legate de turism ecologic, impunând zona cu prioritate pe piața turistică națională și internațională.

4.5. Evaluare pentru turism

În cuprinsul parcului se găsesc numeroase puncte de atracție datorate valorilor deosebite existente în cadrul zonei, precum:

- a) Monumentele istorice de o deosebită valoare națională și internațională: “Inima civilizației dacice” - Sarmizegetusa Regia - cetatea de scaun a regilor daci, înconjurată de cetățile Costești, Blidaru, Fețele Albe, Vârful lui Hulpe, Piatra Roșie și Bănița;
- b) Complexele carstice cu toată gama de aspecte specifice, în special Dealul și Peștera Bolii situată pe DN 66 în apropiere de Petroșani, dar și celelalte peșteri și alte fenomene carstice, vizitabile;
- c) Tradițiile culturale și ritualurile arhaice, de exemplu Jocul Călușarilor, inclusiv aspectele etnografice ale platoului Luncanilor;
- d) Biodiversitatea floristică și faunistică ridicată.

Accesul către obiectivele importante din parc se poate face pe drumurile existente, cât și pe traseele turistice amenajate sau în curs de amenajare.

În prezent, posibilitățile de cazare sunt insuficiente și nu oferă toate facilitățile necesare.

Activitățile turistice se axează în general pe vizitarea cetăților dacice și a peșterilor. Se practică de asemenea și turismul de week-end sau cel de concediu / vacanță, cu camparea pe văile pitorești din parc, Valea Grădiștei, Valea Streiului, ocazie în care se înregistrează apariția vetrelor de foc, a resturilor menajere, deranjarea animalelor sălbatice, prin utilizarea aparatelor audio la un nivel sonor ridicat și alte forme de impact nedorit.

O analiză SWOT scoate în evidență următoarele:

Puncte tari:

- a) Existența monumentelor istorice de valoare națională și internațională, incluse în patrimoniul UNESCO: “Inima civilizației dacice”- Sarmizegetusa Regia - cetatea de scaun a regilor daci, înconjurată de cetățile Costești, Blidaru, Fețele Albe, Vârful lui Hulpe, Piatra Roșie și Bănița;
- b) Prezența unor fenomene carstice complexe, a unor peșteri cu ridicată valoare speologică din clasa A și B.
- c) Prezența unei faune bogate, reprezentată de carnivore mari, urși, lupi și râși, cerbul carpatin și căpriorul, pisică sălbatică, bursuc și de alte specii, care pot satisface cerințele observatorilor de viață sălbatică;
- d) Existența unei vegetații forestiere valoroase, a pajiștilor și pășunilor naturale, dar și a formelor de agricultură arhaică, ceea ce conferă o valoare deosebită peisajelor;
- e) Prezența unor trasee turistice marcate, care duc aproape la toate obiectivele turistice principale;
- f) Existența unei rețele de drumuri comunale și forestiere;

Puncte slabe:

- a) Reticența anumitor autorități a administrației publice locale cu privire la importanța acestei arii protejate, din toate punctele de vedere: economic, turistic, ecologic și altele asemenea;
- b) Nivelul de trai scăzut al comunităților locale și fărâmițarea exploatărilor agricole, ceea ce face ca accesarea fondurilor europene pentru agricultură să fie redusă;
- c) Infrastructura generală insuficientă: gestionarea deșeurilor, lipsa serviciilor, inclusiv a comunicațiilor;
- d) Infrastructura turistică insuficient dezvoltată;

- e) Inexistența punctelor amenajate pentru observarea vieții sălbatice;
- f) Lipsa centrelor și a punctelor de informare;
- g) Lipsa unor măsuri coerente pentru conservarea monumentelor istorice.

Oportunități:

- a) Activitățile tradiționale, cositul, pregătirea mangelului, păstoritul, pot constitui un adevărat spectacol pentru cei care vor să se îndepărteze de larma orașelor și să se întoarcă la natură; în apropierea parcului, la Ludești porumbul se macină la o moară veche de peste 200 de ani;
- b) Obținerea de venituri din ecoturism;
- c) Creșterea vânzărilor produselor naturale, caș, miere și altele asemenea, prin etichetarea lor cu Natura 2000;
- d) Valorificarea obiceiurilor, meșteșugurilor, activităților și a produselor tradiționale, care să reducă migrația tinerilor localnici spre oraș, prin crearea de locuri de muncă, pornirea propriei afaceri și altele asemenea;
- e) Amenajarea unor centre și puncte de informare, cu ajutorul autorităților și comunităților locale;
- f) Amplasarea unor puncte de observare a vieții sălbatice, numai în colaborare cu administratorii fondurilor de vânătoare;
- g) Începerea cu Parcul Național Retezat, cel mai vechi parc din România, cu Geoparcul Dinosaurilor - Țara Hațegului și cu alte situri de interes comunitar poate duce la crearea unor pachete turistice comune de o mare diversitate;
- h) Festivalul de la Costești, care are o tradiție de câteva zeci de ani în zonă;

Amenințări:

- a) Lipsa fondurilor pentru conservarea patrimoniului istoric, ceea ce poate duce rapid la degradarea monumentelor;

- b) Retrocedarea fondului forestier către populația locală, care nu este pregătită să gestioneze durabil o asemenea resursă;
- c) Tendințele de dezvoltare a unor activități economice cu impact negativ asupra mediului;
- d) Lipsa implicării autorităților competente în conservarea tradițiilor poate duce la dispariția multor obiceiuri de care își mai aduc aminte numai câțiva bătrâni;

Beneficiile directe pe care vizitatorii le pot aduce zonei:

- a) beneficii pentru comunitățile locale prin dezvoltarea ecoturismului;
- b) încurajarea unor investiții cum ar fi construirea de cabane, pensiuni și hoteluri în zona parcului;

Conflictele actuale / posibile pot apărea între:

- a) unele activități ale vizitatorilor și conservarea biodiversității, cauza principală a conflictelor fiind poluarea apelor și a mediului în general, cu deșeuri, vetre de foc, spălarea mașini și altele asemenea;
- b) braconajul cinegetic și / sau piscicol prin reducerea efectivelor faunei sălbatice, care reprezintă puncte de atracție turistică;
- c) conflictul dintre unii turiști care vin să petreacă o după amiază la un grătar, cu aparate audio al căror volum sonor este dat la maximum și cei care vin pentru recreere, liniște și admirarea peisajului;
- d) camparea ilegală pe terenurile proprietate privată a locuitorilor, pot determina posibile conflicte;

4.6. Evaluare pentru educație și conștientizare

PNGM - C oferă posibilități numeroase pentru educația/informarea publicului larg, prin prezența valoroaselor mărturii arheologice, bogăția de specii de plante și animale, precum și prin prezența unui număr ridicat de habitate și peisaje originale.

În același timp, în parc există zone neafectate sau puțin afectate de activitățile umane, păduri naturale-seculare, zona de carst și altele asemenea, dar și zone degradate/influențate de activitățile umane, exploatare nerațională a pădurilor, exploatare de zăcăminte naturale, extragerea de guano, precum și de calamitățile naturale. Cele două tipuri de zone, neafectate și afectate de prezența omului, oferă studii de caz pentru cercetători și exemple valoroase cu privire la importanța activităților de protecție și educație a anumitor grupuri țintă.

Statutul de parc natural, arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere, constituie un motiv în plus pentru elaborarea de programe educative și impune comunicarea de mesaje specifice legate de importanța conservării peisajului, de necesitatea utilizării durabile a resurselor naturale și de imperativul de a găsi echilibrul dintre activitățile umane și natură în totalitatea ei.

Existența unui început de infrastructură specială pentru programe educative în PNGM-C și în zona din imediata apropiere, cum ar fi acțiunile de voluntariat, taberele școlare și taberele organizate de ONG-uri, oferă posibilități sporite pentru educație. Acțiunile de refacere a traseelor turistice și de igienizare organizate pe bază de voluntariat, au un efect deosebit de conștientizare și educație.

Implicarea activă a copiilor, tinerilor și a vizitatorilor în activități desfășurate pe teritoriul sau în beneficiul parcului are un ecou pozitiv, participanții solicitând organizarea de noi acțiuni. Programele de educație și conștientizare planificate și realizate până în prezent se adresează unor grupuri

țintă restrânsă, în special elevilor și studenților. Eficiența acestor programe depinde de modul în care sunt concepute, prezentate și de mesajele pe care acestea le transmit.

În prezent în România educația specifică pe probleme de conservare a naturii se face la scară redusă și numai în anumite zone, iar programele atractive de învățământ pentru tineri aproape lipsesc. Majoritatea factorilor / agenților economici nu consideră problemele de mediu ca fiind importante și prioritare în România. Administratorii de terenuri și resurse urmăresc obținerea unor câștiguri imediate, fără a conștientiza pierderile majore și de multe ori ireversibile care se pot produce prin exploatarea nechibzuită a resurselor naturale.

Ca urmare, este imperativ necesară intensificarea acțiunilor de educație și conștientizare la grupuri țintă, din ce în ce mai diversificate, precum și implicarea instituțiilor și a factorilor de decizie în aceste acțiuni.

4.7. Evaluare pentru management și administrare

APNGM - C este o structură relativ nouă, care este direct coordonată de către Serviciul de Arii Protejate din cadrul Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva.

Resursele umane disponibile în momentul de față pentru activitățile de management asigură organizarea și supravegherea activităților de pe teritoriul ariei naturale protejate. Pe baza experienței acumulate și a unor analize periodice a activităților de management, structura de personal și dotarea administrației vor trebui adaptate permanent cerințelor de administrare a parcului.

Informarea și implicarea factorilor interesați în procesul de planificare și gospodărire este esențială pentru a se asigura atingerea obiectivelor de management. Prezența mai multor administratori/prorietari de terenuri în

interiorul PNGM-C ridică probleme în stabilirea modalităților și respectiv a acțiunilor prin care se vor realiza obiectivele majore ale parcului.

Aplicarea unui *sistem de management flexibil* permite adaptarea măsurilor, respectiv a deciziilor la condițiile determinate de influența activităților umane și a factorilor naturali. Deși, în cea mai mare parte, parcul cuprinde ecosisteme relativ stabile, fenomenele naturale deosebite sau variațiile anuale legate de climă pot impune schimbarea/revizuirea soluțiilor/acțiunilor de management, ceea ce nu este posibil decât dacă sistemul de management este suficient de flexibil.

Din punct de vedere al *infrastructurii* necesare desfășurării activităților de management, fondurile provenite din bugetul RNP-Romsilva permit asigurarea unui minim necesar pentru funcționarea administrației. Asigurarea necesarului de personal și de dotare pentru realizarea mandatului administrației, va depinde în bună măsură de situația economică a RNP - ROMSILVA.

Cointeresarea proprietarilor/administratorilor de terenuri în promovarea activităților de conservare trebuie să se facă prin oferirea unor posibilități alternative, de dezvoltare economică, având la bază utilizarea durabilă a resurselor naturale. Legislația actuală legată de arii protejate și conservarea biodiversității prevede acordarea de compensații proprietarilor de terenuri supuse regimului de conservare conform OUG 57/2007 cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, *promovarea imaginii* parcului la nivel național și internațional constituie una dintre componentele importante pentru activitatea APNGM-C. Stabilirea unor parteneriate cu organizații/instituții relevante din țară și străinătate capătă o importanță deosebită pentru atingerea obiectivelor parcului. Acțiunile de mediatizare ale administrației pot conduce la conștientizarea importanței PNGM-C, la nivel național și internațional, ceea ce

poate contribui la atragerea de fonduri și obținerea sprijinului în vederea conservării zonei.

Numeroase activități desfășurate în prezent se bazează pe munca **voluntarilor**. Menținerea acestei componente de voluntariat în managementul parcului va fi importantă și pe viitor, fiind necesară asigurarea unui minim de condiții/facilități/echipament pentru voluntari. De asemenea, pentru a dezvolta în mod corespunzător voluntariatul, va fi nevoie să se creeze/elaboreze o rețea de coordonatori voluntari pentru programele care se bazează în principal pe activitatea voluntarilor, dar și un program de instruire a acestora.

4.8. Evaluarea altor factori de influență negativi/ limitativi

Aplicarea necorespunzătoare a legilor, precum și **mentalitatea generală actuală**, prezentă atât la nivelul factorilor de decizie, cât și la publicul larg, referitor la faptul că obiectivele economice primează față de cele de conservare, pot impune limitări majore în acțiunile de realizare a obiectivelor parcului.

Implementarea măsurilor speciale de conservare nu se va putea realiza în mod eficient fără **acordul, participarea și implicarea factorilor interesați**. Activitatea de gospodărire a PNGM-C este influențată în mod deosebit de existența mai multor proprietari/administratori de terenuri, precum și de numărul mare de factori interesați.

Utilizarea mecanismelor participative în activitățile de management pot determina întârzieri semnificative în desfășurarea unor acțiuni, însă ele favorizează elaborarea unor soluții viabile și acceptate de către majoritatea factorilor interesați, ceea ce mărește șansa de succes a activităților de management.

Atingerea obiectivelor de conservare a valorilor parcului depinde în foarte mare măsură și de **situația economică a comunităților locale**. Lipsa posibilităților de finanțare a programelor de dezvoltare comunitară poate deveni

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

un factor limitativ major în asigurarea succesului activităților de conservare și în dezvoltarea infrastructurii necesare fundamentării unui turism corespunzător.

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

CAPITOLUL 5. PLANUL DE ACȚIUNI

În baza informațiilor și a evaluărilor din capitolele anterioare s-a elaborat planul de acțiuni necesar îndeplinirii obiectivelor de management definite în Capitolul 3.

În cele ce urmează, planul de acțiuni se prezintă în formă tabelară pentru fiecare obiectiv de management în parte.

Pentru fiecare acțiune s-au stabilit perioada de timp în care se va efectua, prioritatea și partenerii potențiali.

Planificarea în timp s-a făcut pe semestre.

Prioritățile s-au stabilit ținându-se seama atât de obiectivele majore de management, cât și de resursele disponibile. Fiecărei acțiuni i s-a asociat o prioritate din cele trei tipuri de priorități, a căror semnificație este următoarea:

- *Prioritatea 1:* acțiunea este obligatorie a fi îndeplinită pe parcursul duratei de derulare a planului. Se aplică numai la acțiuni cruciale, care, în cazul nerealizării lor, vor submina întregul plan.
- *Prioritatea 2:* acțiuni care ar trebui să fie realizate. Există un element de flexibilitate, dar trebuie să existe și un motiv temeinic pentru situațiile de nerealizare.
- *Prioritatea 3:* acțiuni ce ar putea să fie realizate dacă timpul și/sau resursele rămân disponibile, după îndeplinirea acțiunilor cu prioritatea 1 sau 2.

APNGM-C este responsabilă cu implementarea Planului de acțiuni.

Planul de Management va intra în vigoare de la data publicării sale în Monitorul Oficial.

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:		A. Peisaj și mediul fizic												
OBIECTIVE		A. Menținerea și conservarea caracteristicilor fizico-geografice și a peisajului												
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Priorități semianuale ale acțiunilor										Parteneri pentru implementare	Note
			A1		A2		A3		A4		A5			
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2		
A.1. Încheierea de protocoale de colaborare cu organizații speologice și ecologice	Protocoale de colaborare încheiate	1	■	■	■	■							ONG-uri Instituții de profil: APM,muzee, ISER, Instituții de învățământ	
A.2. Delimitarea de areale care să cuprindă siturile arheologice și monumentele istorice, zona de protecție	Areale delimitate; diversificarea managementului	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autorități publice centrale, Autoritățile administrației publice locale, ONG-uri	
A.3. Desfășurarea de acțiuni de pază	Acțiuni de patrulare	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Poliția, Structuri de specialiști-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, Administratorii fondului forestier, Gestionarii fondurilor de vânătoare și pescuit, ITRSV	

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:	A. Peisaj și mediul fizic														
OBIECTIVE	A. Menținerea și conservarea caracteristicilor fizico-geografice și a peisajului														
A.4. Analiza oportunității investițiilor în lucrări de construcții și infrastructură de pe raza parcului	Evitarea deteriorării peisajului și respectarea arhitecturii tradiționale	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autoritățile administrației publice locale, DJCCPCN	Condiția realizării este implicarea partenerilor
A.5. Armonizarea documentațiilor de amenajarea teritoriului și de urbanism cu obiectivele planului de management.	Planuri armonizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autoritățile administrației publice locale	Condiția realizării este implicarea partenerilor

DOMENIUL:	B. Conservarea biodiversității													
OBIECTIVE	B. Creșterea sau menținerea, cel puțin la nivelul lor actual, a populațiilor de animale și plante din PNGM-C, menținerea habitatelor din zonele de protecție specială în starea lor naturală sau cât mai aproape de aceasta.													
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Planificarea activităților pe jumătăți de an								Parteneri la implementare	Note		
			A1		A2		A3		A4				A5	
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2			S1	S2

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

B.1. Identificarea, delimitarea și determinarea stării de conservare a habitatelor și speciilor de interes comunitar din perimetrul siturilor ROSPA0045	Specii și habitate de interes comunitar cartate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Cercetători, voluntari, gestionari ai fondurilor de vânătoare	
B.2 Crearea de baze de date în sistem GIS cu localizarea principalelor habitate și a stării de conservare a acestora	Baze de date GIS	2			■	■	■	■	■	■	■	■			
B3. Crearea sistemului de monitoring a biodiversității prin	Plan de monitorizare a biodiversității	2					■	■	■	■	■	■	Voluntari, ONG-uri		
B.4. Identificarea și cartarea arealelor și a zonelor de refugiu ale speciilor de interes european și național	Baze de date GIS pentru areale și zone de refugiu	3					■	■	■	■	■	■	Institute de cercetare, Asociații profesionale, voluntari.		

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

B.5. Identificarea, cartarea și refacerea habitatelor degradate cuprinse în situl Natura 2000	Realizarea de reconstrucții ecologice	2			■	■	■	■	■	■	■		
B.6. Promovarea, coordonarea și sprijinirea cercetărilor aplicative, în folosul managementului parcului natural	Studii realizate	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Instituții de cercetare, voluntari specialiști , ONG-uri.
B.7. Inițierea de studii privind clasificarea sau reclassificarea peșterilor de pe raza PNGM-C.	Studii realizate, peșteri clasificate/ reclassificate	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Instituții de cercetare, voluntari speologi și ONG-uri
B.8. Inițierea unui plan de acțiune comun cu toate instituțiile cu responsabilități în domeniu pentru colectarea și evacuarea deșeurilor	Plan de acțiune; sistem de supraveghere	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	APM, Garda de Mediu, Autoritatea administrației publice locale, comunități locale

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU	C. Monumente istorice și situri arheologice													
OBIECTIVE	C : Promovarea patrimoniului cultural de pe teritoriul parcului.													
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Priorități semianuale ale acțiunilor										Parteneri implementare	Note
			A1		A2		A3		A4		A5			
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2		
C.1. Participare la identificarea pe teren și delimitarea monumentelor istorice și siturilor arheologice.	Obiective delimitate; trasee de vizitare	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	CJ, MC, Oficiul de cadastru, MCDR, DJCCPCN	Acțiuni inițiate de parteneri
C.2. Acțiuni de conștientizare a publicului în vederea cunoașterii valorii și importanței obiectivelor istorice	Materiale promoționale și informative adecvate; întâlniri cu membrii comunităților locale	1			■	■	■	■	■	■	■	■	MCDR, Specialiști ONG-uri, Voluntari	
C.3. Promovarea monumentelor prin pagina web a parcului cu actualizarea permanentă a	Pagină web actualizată	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	DJCCPCN, UBB Cluj Napoca, MCDR,	
C.4. Managementul turismului în siturile arheologice și monumentele istorice	Turism civilizat asigurat-sistem de ghidaj, trasee prestabilite, reguli de vizitare	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autoritățile administrației publice locale, MCPN, DJCCPCN, MCDR	Condiția realizării este implicarea partenerilor

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU L:		D.Utilizarea resurselor naturale și dezvoltarea comunităților locale												
OBIECTIV E		D.I.: Reglementarea, monitorizarea și controlul activităților de utilizare a resurselor din parc, astfel încât să se permită desfășurarea de activități tradiționale și/sau a celor existente, care să nu afecteze negativ biodiversitatea, peisajul sau mediul fizic al parcului. D.II.: Promovarea împreună cu comunitățile locale a valorilor culturale și tradiționale pentru creșterea atractivității zonei și a Parcului Natural.												
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Priorități semianuale ale acțiunilor										Parteneri la implementare	Note
			A1		A2		A3		A4		A5			
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2		
D.1. Avizarea activităților de utilizare a resurselor naturale regenerabile: păduri, produse nelemnoase ale pădurii, fânețe și pășuni.	Activități avizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Administratori terenuri, membrii comunităților locale, Consiliul Științific.	
D.2 Evaluarea și monitorizarea efectivelor de vânat în vederea armonizării planurilor de recoltare cu obiectivele de management ale sitului Natura 2000.	Efective stabilite	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	APM, Gestionarii fondurilor de vânătoare, ITRSV Consiliul Științific.	

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU L:	D.Utilizarea resurselor naturale și dezvoltarea comunităților locale												
OBIECTIV E	D.I.: Reglementarea, monitorizarea și controlul activităților de utilizare a resurselor din parc, astfel încât să se permită desfășurarea de activități tradiționale și/sau a celor existente, care să nu afecteze negativ biodiversitatea, peisajul sau mediul fizic al parcului. D.II.: Promovarea împreună cu comunitățile locale a valorilor culturale și tradiționale pentru creșterea atractivității zonei și a Parcului Natural.												
D.3. Desfășurarea de acțiuni de patrulare în fondurile de vânătoare și de pescuit, în vederea respectării prevederilor Regulamentului Parcului.	Cazuri de braconaj cinegetic și piscicol diminuate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Gestionarii fondurilor de vânătoare, ITRSV, Structuri de specialiști-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, Montană și Poliția, Garda de Mediu.
D.4. Încurajarea înființării de microferme care să ofere produse naturale și puncte de desfacere pentru valorificarea produselor tradiționale	Microferme, puncte de desfacere și altele asemenea autorizate și/sau certificate	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	DADR, Autorități județene și locale, ONG-uri

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU L:	D.Utilizarea resurselor naturale și dezvoltarea comunităților locale														
OBIECTIV E	D.I.: Reglementarea, monitorizarea și controlul activităților de utilizare a resurselor din parc, astfel încât să se permită desfășurarea de activități tradiționale și/sau a celor existente, care să nu afecteze negativ biodiversitatea, peisajul sau mediul fizic al parcului. D.II.: Promovarea împreună cu comunitățile locale a valorilor culturale și tradiționale pentru creșterea atractivității zonei și a Parcului Natural.														
D.5. Dezvoltarea comerțului cu produse locale etichetate, utilizarea mărcii parcului sau regiunii	Persoane/agenți economici și/sau certificați	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autoritățile administrației publice locale, meșteșugari localnici, cadre didactice.	Condiția realizării este implicarea partenerilor
D.6. Realizarea studiilor de amenajare a pășunilor în vederea determinării capacității de suport și reglementarea pășunatului	Studii realizate	2			■	■	■	■	■	■	■	■	■	Deținători, proprietari de pășuni, Instituții abilitate, ONG-uri.	
D.7. Controlul și monitorizarea utilizării resurselor neregenerabile	Resurse neregenerabile monitorizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Garda de Mediu, APM, agenți economici, autorități și comunități locale	

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU L:	D.Utilizarea resurselor naturale și dezvoltarea comunităților locale													
OBIECTIV E	D.I.: Reglementarea, monitorizarea și controlul activităților de utilizare a resurselor din parc, astfel încât să se permită desfășurarea de activități tradiționale și/sau a celor existente, care să nu afecteze negativ biodiversitatea, peisajul sau mediul fizic al parcului. D.II.: Promovarea împreună cu comunitățile locale a valorilor culturale și tradiționale pentru creșterea atractivității zonei și a Parcului Natural.													
D.8. Dezvoltarea relațiilor de colaborare cu comunitățile locale prin întâlniri și participarea administrației parcului la evenimente importante din viața acestora	Număr de evenimente	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Membrii comunităților locale, Autoritățile administrației publice locale, ONG-uri

DOMENIU	E. Turism													
OBIECTIVE	E: Promovarea unui turism care să încorporeze valorile culturale și tradiționale ale zonei și să genereze venituri													
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Priorități semianuale ale acțiunilor										Parteneri pentru implementare	Note
			A1		A2		A3		A4		A5			
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2		

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU	E. Turism													
OBIECTIVE	E: Promovarea unui turism care să încorporeze valorile culturale și tradiționale ale zonei si să genereze venituri													
E.1. Realizare de puncte de informare în zone cu afluență mare de vizitatori, permanente sau la pensiuni turistice, puncte de belvedere și altele asemenea	Puncte de informare realizate	2			■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autoritățile administrației publice locale, Proprietari de pensiuni.
E.2. Elaborarea, publicarea și valorificarea de materiale cu informații specifice pentru turiști și implementarea unui cod de conduită pentru turiști.	Materiale realizate și valorificate; hărți turistice cu informații complexe	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Specialiști Voluntari, ONG-uri
E.3. Inventarierea traseelor turistice, marcarea și omologarea lor conform particularităților parcului și reglementărilor legislative	Trasee marcate și omologate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Consiliul Județean, Salvamont, ONG-uri, voluntari.
E.4. Realizarea unui sistem eficient de informare/avertizare cu privire la regulile de vizitare a PNGM-C, campare, parcare, ș.a.	Panouri și indicatoare realizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Specialiști, Personal teren, voluntari

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU	E. Turism													
OBIECTIVE	E: Promovarea unui turism care să încorporeze valorile culturale și tradiționale ale zonei și să genereze venituri													
E.5. Refacerea/înființarea/ aprobarea locurilor de campare, a traseelor turistice și tematice.	Locuri de campare autorizate și certificate	2			■	■	■	■	■	■	■	■	■	Salvamont, Consiliul Județean, Structuri de specialiști-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, voluntari, ONG-uri.
E.6. Reglementarea accesului vizitatorilor în zona de protecție integrală și în peșterile vizitabile.	Acces reglementat	2			■	■	■	■	■	■	■	■	■	Structuri de specialiști-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, ONG-uri, voluntari
E.7. Monitorizarea turismului – culegerea de date privind numărul turiștilor, comportamentul, sugestii.	Baze de date specifice	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Jandarmeria Montană, ONG-uri, Salvamont, Voluntari

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU	E. Turism													
OBIECTIVE	E: Promovarea unui turism care să încorporeze valorile culturale și tradiționale ale zonei și să genereze venituri													
E.8. Identificarea de noi puncte de atracție, evidențierea lor pe hărțile turistice și promovarea lor în programele turistice	Puncte de belvedere evidențiate	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri, Salvamont, Voluntari

DOMENIU:	F: Educație și conștientizare													
OBIECTIVE	F. Conștientizarea și educarea publicului și a factorilor interesați pentru înțelegerea importanței parcului și pentru obținerea sprijinului în vederea realizării obiectivelor PNGM-C.													
ACȚIUNI	ȚINTA		Priorități semianuale ale acțiunilor										Parteneri pentru implementare	Note
			A1		A2		A3		A4		A5			
			S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2	S1	S2		
F.1. Identificarea grupurilor țintă și a persoanelor de contact din cadrul grupurilor pentru realizarea unei conștientizări diferențiate și eficiente	Baze de date cu grupuri țintă și persoane de contact	1	■	■	■	■								Autorități județene și locale, comunități, ONG-uri, voluntari

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIU:	F: Educație și conștientizare																
OBIECTIVE	F. Conștientizarea și educarea publicului și a factorilor interesați pentru înțelegerea importanței parcului și pentru obținerea sprijinului în vederea realizării obiectivelor PNGM-C.																
F.2. Realizarea de acțiuni - expoziții, mese rotunde, simpozioane, vizând promovarea valorilor naturale, culturale, tradiționale.	Acțiuni realizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri, Autorități și comunități locale	
F.3. Actualizarea permanentă a paginii web a PNGM-C cu informații actualizate	Pagină web actualizată	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri	
F.4. Implicarea mass-media în acțiuni de promovare a PNGM-C	Acțiuni mediatizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Mass-media locală și națională	
F.5. Încurajarea implicării școlilor, ONG-urilor, cluburilor/asociațiilor de mediu în acțiuni de educație ecologică	Acțiuni realizate	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Școli, Inspectoratul Școlar Județean, ONG-uri, DJST	
F.6. Promovarea imaginii PNGM-C prin participarea la diferite manifestări organizate în țară și străinătate	Participări	3	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri, Instituții și organizații de mediu	

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:	G. Management și Administrare													
OBIECTIVE	G. Asigurarea unui sistem integrat de gospodărire a PNGM-C în vederea realizării obiectivelor pentru care a fost constituit, printr-un management eficient și adaptabil.													
ACȚIUNI	ȚINTA	P	Priorități semianuale ale acțiunilor								Parteneri pentru implementare	Note		
			A1		A2		A3		A4				A5	
			S1	S2	S	S	S1	S	S1	S2			S1	S2
G1. Dezvoltarea infrastructurii necesare managementului eficient, realizarea și dotarea corespunzătoare a punctelor de informare și centrelor de vizitare	Puncte de informare, centre de vizitare, infrastructură specifică realizată	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	RNP, Sponsorii, Finanțatori, Instituții de specialitate	
G.2. Analiza periodică a planului de management și adaptarea acestuia la condițiile specifice noi apărute.	Management flexibil	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Consiliul Consultativ, Consiliul Științific	
G.3 Participarea la cursuri de specialitate, excursii de studii, schimburi de experiență pentru personalul APNGM-C	Număr de participări	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Instituții, organizații naționale și internaționale, ONG-uri	

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:	G. Management și Administrare													
OBIECTIVE	G. Asigurarea unui sistem integrat de gospodărire a PNGM-C în vederea realizării obiectivelor pentru care a fost constituit, printr-un management eficient și adaptabil.													
G.4. Implicarea în organizarea întâlnirilor de lucru ale Consiliului Consultativ de Administrare	Ședințe realizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Membrii Consiliului Consultativ
G.5. Organizarea ședințelor de lucru ale Consiliului Științific	Ședințe realizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Consiliul Științific
G.6. Elaborarea strategiei de implementare	Strategie elaborată	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri, Consiliul Științific
G.7. Armonizarea planurilor de gospodărire al administratorilor /proprietarilor cu obiectivele Planului de Management al PNGM-C	Planuri armonizate	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autorități județene și locale

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:	G. Management și Administrare													
OBIECTIVE	G. Asigurarea unui sistem integrat de gospodărire a PNGM-C în vederea realizării obiectivelor pentru care a fost constituit, printr-un management eficient și adaptabil.													
G.8. Încheierea de acorduri/ convenții/ protocoale cu autoritățile competente pentru reglementarea/ controlul activităților legate de parc, desfășurate de terți	Acorduri/ convenții/ protocoale încheiate	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Prefectura, Consiliul Județean, MCDR, MCPN, ONG-uri, APM, ITRSV, Poliție, Structuri de specialiști-montani din cadrul Jandarmeriei Române, competente teritorial, Direcția de Sănătate Publică, Consilii locale
G.9. Elaborarea și implementarea unor programe/proiecte comune cu ONG-uri, comunități locale pe teritoriul parcului	Colaborări realizate	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ONG-uri, Factori interesați

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

DOMENIUL:	G. Management și Administrare													
OBIECTIVE	G. Asigurarea unui sistem integrat de gospodărire a PNGM-C în vederea realizării obiectivelor pentru care a fost constituit, printr-un management eficient și adaptabil.													
G.10. Dotarea și dezvoltarea bazei materiale corespunzătoare - echipament de calitate, performant și funcțional, bibliotecă de specialitate și altele asemenea	Bază materială adecvată; asigurarea protecției muncii	2	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Autorități Publice Centrale, finanțatori.
G.11. Elaborarea planului de venituri și cheltuieli și obținerea resurselor financiare necesare desfășurării activităților AP	BVC	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	RNP ROMSILVA –
G.12. Monitorizarea implementării Planului de Management	Plan de Management monitorizat	1	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Consiliul Științific, autorități de mediu
G.13. Elaborarea unui nou plan de Management, adaptat în funcție de evaluarea celui anterior	Plan elaborat	1									■	■	■	Consiliul Științific, CCA

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

CAPITOLUL 6. BUGET PLAN DE MANAGEMENT

Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina				Sume in lei		
Programe si sub-programe	NECESAR DE FINANȚARE					
	Scenariu critic*		Scenariu optim**			
	Ore lucru	Fonduri	Ore lucru	Fonduri		
P1 Managementul biodiversitatii						
1.1. Inventariere si cartare	2.392	66.520	4.508	97.350		
1.2. Monitorizare starii de conservare	1.343	22.626	2.024	35.700		
1.3. Paza, implementare reglementari si masuri specifice de protectie	9.200	148.384	116.66	188.760		
1.4. Managementul datelor	1.472	35.397	2.208	47.200		
1.5. (Re)introducere specii (extincte)						
1.6. Reconstrucție ecologică						
Subtotal P1 costuri operationale anuale	14.407	272.927	20.406	369.010		
Investitii P1 - 5 ani (durata planului de management)		242.000		242.000		

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

P2 Turism				
2.1. Infrastructura de vizitare	747	18.282	2.521	45.990
2.2. Servicii, facilitati de vizitare si promovarea turismului	570	10.515	1.086	18.430
2.3. Managementul vizitatorilor	166	7.430	552	9.100
Subtotal P2 costuri operationale anuale	1.483	36.227	4.158	73.520
Investitii P2 - 5 ani (durata planului de management)		322.000		322.000
P3 Constientizare, conservare traditii si comunitati locale				
3.1. Traditii si comunitati	1.969	30.690	3.367	51.710
3.2. Constientizare si comunicare	1.803	37.960	3.146	59.670
3.3. Educatie ecologica	828	21.150	1.288	29.900
P3 Subtotal costuri operationale anuale	4.600	89.800	7.802	141.280
Investitii P3 - 5 ani (durata planului de management)				
P4 Management si Administrare				
4.1. Echipament si infrastructura de functionare	1.472	99.318	2.613	136.840
4.2. Personal conducere, coordonare, administrare	4.508	118.889	4.894	130.820
4.3. Documente strategice si de planificare	1.104	16.200	1.104	16.200

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

4.4. Instruire personal	368	9.116	368	9.400
P4 Subtotal costuri operationale anuale	7.452	243.523	8.979	293.260
Investitii P4 - 5 ani (durata planului de management)				
Total costuri operationale anuale	27.942	642.477	41.345	877.070
Investitii totale (5 ani)		564.000		564.000
TOTAL FINANȚARE PLAN DE MANAGEMENT (5ANI)		3.776.385		4.949.350

Costuri operationale anuale pentru sit N2000 in afara parcului:	Scenariu critic	Scenariu optim
Suprafata parc (ha)	38.184	38.184
Nr. ha sit in afara parcului (ha)	1.634	1.634
Total costuri (lei)	27.493	37.532

*Scenariu critic = Nivelul de finantare pentru misiunea critica este acela care permite atingerea cerintelor de baza pentru functionarea ariei protejate. Functiile misiunii critice sunt acele activitati care sunt obligatorii conform legii; obligatorii pentru indeplinirea unui anumit mandat; obligatorii pentru a asigura o experienta placuta si in siguranta a vizitatorilor in aria protejata; obligatorii pentru a asigura protectia resurselor naturale si culturale la un nivel de baza.

**Scenariu optim = Nivelul de finantare pentru misiunea optima este acela care permite atingerea in intregime a scopurilor si obiectivelor fiecarui program. Trebuie sa fie scopuri si obiective realiste care sa se poata atinge in conditiile in care fondurile ar fi disponibile. Ele trebuie sa reflecte starea ideala care depaseste cerintele minime impuse legal, se ridica la nivelul asteptarilor finantatorilor, imbunatatesc starea resurselor naturale si culturale in AP si ating pe deplin obiectivele arie protejate.

CAPITOLUL 7. PROGRAMUL DE MONITORIZARE PENTRU IMPLEMENTAREA PLANULUI DE MANAGEMENT

Programul de monitorizare a fost elaborat cu scopul de a se urmări modul în care se respectă prevederile Planului de management al Parcului Natural Grădiștea Muncelului – Cioclovina și modul de desfășurare a activităților cuprinse în acesta.

Programul de monitorizare conține planul de colectare a evidențelor privind implementarea acțiunilor prevăzute în Planul de management.

Planul de colectare a evidențelor este sintetizat în tabelul nr. 8, și are ca domeniu monitorizarea implementării Planului de management, obiectivul fiind reprezentat de asigurarea monitorizării sistematice a rezultatelor și a eficienței planului de management, a înregistrării și evaluării rezultatelor, precum și adaptarea corespunzătoare a planului.

În acest plan sunt evidențiate modalitățile și/sau mijloacele prin care se realizează monitorizarea Planului de management pentru fiecare acțiune care este cuprinsă în domeniile din Planul de acțiuni, în funcție de frecvența și modul de evidență a acestora.

Pe parcursul implementării Planului de Management, APNGM – C va elabora un sistem electronic de monitorizare a progreselor realizate și de evidența rapoartelor, contractelor, acordurilor și proceselor verbale elaborate pe parcursul desfășurării activităților. Acesta va sta la baza analizei eficienței echipei APNGM – C privind capacitatea de implementare a planului de management și elaborarea următorului plan.

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

Tabelul nr. 8. Programul de monitorizare privind implementarea Planului de Management

DOMENIUL	Monitorizarea implementării Planului de Management		
Obiectiv	Asigurarea monitorizării sistematice a rezultatelor și a eficienței planului de management, a înregistrării și evaluării rezultatelor, precum și adaptarea corespunzătoare a planului		
Modalitățile și/sau mijloacele de implementare a planului	Acțiunea din planurile operaționale	Frecvența R=regulat C=continuu N=dacă este nevoie	Evidența monitorizării
6.1. Monitorizarea stării resurselor naturale			
Completarea inventarului florei, faunei și habitatelor	B1, B2, B5, B6, B7, D7	R	Rapoarte de teren, hărți
Stabilirea rețelei de piețe de monitoring / localizări și proceduri asociate. Efectuarea monitoringului sistematic anual	A3, B1, B2, B3, D2, D6	R	Piețe de monitoring delimitate/marcate în teren și pe hartă, rapoarte de teren
Efectuarea supravegherii/evaluării statutului zonelor și a speciilor de interes identificate.	A1, A3, B3, B4, B5, D2, D3	R	Rapoarte
Elaborarea și implementarea unui sistem de adunare a înregistrărilor accidentale de date biologice de la voluntari și vizitatori	B1, B2, B3, F1	C	Registre cu observații la centrele de vizitare și puncte de informare, carnete de teren de la personalul de teren și voluntari
Elaborarea și actualizarea continuă a bazei de date pentru datele biologice legate de GIS ale Parcului	B1, B2, D3, D6	C	Baza de date actualizată

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

Realizarea de rapoarte anuale asupra activităților de utilizare a resurselor desfășurate de alte agenții în Parc	D2, D3, D6, D7	R	Rapoarte anuale
Realizarea de rapoarte anuale asupra rezultatelor monitoringului florei și faunei pentru prezentare și dezbateri în Consiliul Științific și Consiliul Consultativ și pentru fundamentarea activităților specifice de conservare	A3, B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7, D2, D3	R	Rapoarte anuale
6.2. Monitorizarea stării resurselor fizice			
Asigurarea inspecției traseelor turistice și a marcajelor. Efectuarea de inspecții speciale dacă este necesar, după inundații, avalanșe, doborâturi de vânt.	A3, E3, E5	R	Rapoarte verificări teren Rapoarte lucrări realizate
Efectuarea de inspecții anuale pentru stabilirea stării infrastructurii și a echipamentelor din parc.	A3, E3, G1	R	Rapoarte Măsuri pentru înlăturarea deficiențelor
Efectuarea de inspecții, împreună cu autoritățile competente, la spațiile de cazare și de servicii pentru turiști, acceptate calitativ de APNGM-C	A3, B8	R	Rapoarte Reglementare deficiențe
Elaborarea și implementarea unui sistem de colectare date accidentale de la vizitatori, personal angajat și	A3, B8, E1, E2, E3, E4, F1, G9	R	Registre cu observații la centrele de vizitare, punctele de intrare, carnete de teren de la personalul

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

de la voluntari cu privire la starea infrastructurii din Parc.			de teren
6.3. Monitorizarea activităților de conștientizare și turismului			
Colectarea de informații și documentarea comportamentului vizitatorilor din parc	A3, C1, C2, C4, E1, E2, E8, G1	C	Rapoarte de patrulare Chestionare monitorizare turism
Monitorizarea anuală a vizitatorilor pentru obținerea de informații cantitative și calitative	A3, E1, E2, E6, E7, E8, G1	C	Rapoarte de patrulare Chestionare monitorizare turism
Analiza nivelului de conștientizare și de înțelegere a problemelor legate de conservarea parcului/naturii înainte și după programele educative	A2, D4, D5, E1, E2, E3, E8, F1, F2, F5, G1	C	Chestionare / Rapoarte
Colectarea de date și de răspunsuri/reacții la evenimente și activități care implică comunitățile locale	C2, D4, D5, D6, E1, E2, E3, E8, F1, F2, F5	C	Rapoarte de patrulare Chestionare monitorizare turism
6.4. Monitorizarea realizării planurilor de lucru			
Monitorizarea realizării sarcinilor de teren de către membrii echipei	A3		
Asigurarea unei planificări și proiectări profesionale pentru construcții și instalații mari, deținute de Parc	G6, G9, G10		
Urmărirea activităților legate de infrastructura Parcului, inclusiv în	A3, G9		

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

zona limitrofă			
Analiza propunerilor de construcții / investiții, drumuri noi, infrastructură turistică, amenajări hidrotehnice ș.a., din interiorul parcului d.p.d.v. al impactelor asupra mediului și a peisajului, conform prevederilor legale	A4, A5, E3, E4, E5, E5, G1, G8, G9		
6.5. Monitorizarea realizării unui management participativ			
Organizarea ședințelor de lucru ale Consiliului Științific și ale Consiliului Consultativ de Administrare	A4, A5, D8, G2, G4, G5, G7, G8		
Organizarea de grupuri de lucru și ateliere de lucru pe teme specifice	A1, D6, D8		
Acțiuni inițiate de factori interesați	A1, A4, A5, C1, C4, D6, D8		
Sesiuni de instruire a factorilor interesați privind mecanismele participative și/sau modul de lucru pentru elaborarea de strategii și organizarea de acțiuni în beneficiul comunității	A1, D6, D8		
6.6. Monitorizarea materialelor și documentelor rezultate în urma activității echipei Administrației parcului			
Monitorizarea documentelor interne și a publicațiilor, tipărite sau în formă electronică, realizate de APNGM-C pentru Parc	C3, F3, F4		

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

6.7. Monitorizarea activității interne și externe, a documentelor oficiale și convențiilor			
Asigurarea de formate standard și a aprobărilor legale necesare pentru contracte și convenții, și a formatelor de raportare, inspecție și de monitoring.	A1, B3, B4, D1, E7	C	
Întocmirea de procese verbale la întâlniri și arhivarea lor.	A3, D1	C	
Personalul angajat care participă la evenimente, cursuri, instructaje, excursii de studii depune rapoarte și utilizează cunoștințele acumulate în activitatea curentă.	F6, G3, G10	C	Rapoarte, evaluări personal
Elaborarea unui sistem standard de raportare pentru activitățile personalului	D1, E7, G10	C	Rapoarte, evaluări personal
Realizarea unei biblioteci cu studiile și publicațiile despre Parc și arii protejate	B1, B2, G1, G10	C	Biblioteca de specialitate
Cercetătorii și cei care efectuează muncă de teren depun copii ale rapoartelor privind munca pe care au desfășurat-o în Parc.	G9	C	Rapoarte
Realizarea unei arhive a hărților importante și a altor informații referențiate spațial, realizate și actualizate prin GIS	B1, B2, G10	C	Hărți GIS, alte hărți cu informații din parc

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

Consultarea și analiza temeinică a studiilor importante realizate sau comandate de Parc	B1, B2	C	Rapoarte de analiză cu propuneri pentru management
Ținerea evidenței proiectelor și a planurilor scrise vizând obiectivele Parcului sau ale comunităților și a evidenței proiectelor acceptate	D7	C	Proiecte elaborate, aprobări proiecte
6.8. Monitorizarea planurilor și programelor parcului			
Analiza anuală, împreună cu Consiliul Științific a realizărilor, conform planului de management și adaptarea activităților la rezultatele analizelor	A4, A5, D8, G2, G4, G5, G6, G7, G8, G11	R	Rapoarte, procese verbale ale întâlnirilor
Realizarea unui plan operațional anual, cu detalierea implementării activităților planificate, probleme de personal, resurse, programare și altele asemenea.	F6, G2, G6, G7, G10, G11, G12	R	Planuri operaționale anuale
Pregătirea unei evaluări complete a modului de implementare a planului de management pe perioada celor 5 ani și elaborarea unui nou plan	G2, G6, G7, G11, G12, G13	R	Sistem de monitorizare a implementării. Rapoarte de evaluare

BIBLIOGRAFIE

- BACIU, A., BACIU, P., 1988, *Valea Grădiștei*, Ed. Sport-Turism, București.
- BADEA, A., BURNAZ, S., 2000, *Formulare standard pentru caracterizarea ariilor protejate P.N.G.M.-C., Complexul carstic Ponorici-Cioclovina, Cheile Crivadiei, Peștera Șura Mare și Peștera Tecuri*.
- BALASZ, M., 1994, *Investigații phytotaxonomice în zona peșterii Cioclovina, Sargeția*, 16, Deva.
- BELDIE, AL., 1977, 1979, *Flora României-Determinator ilustrat al plantelor vasculare I, III*, Ed. Academiei, București.
- BOȘCAIU, N., PETERFI, L., *Aspecte de vegetație din Cheile Crivadiei, Sargeția*, 10, Deva.
- BREBAN, R., ș.a. 2003, *Istoria exploatărilor de guano-fosfat și descoperirea omului fosil din Peștera Cioclovina Uscată*, Hunedoara.
- BURNAZ, S., 1987, *Contribuții la cunoașterea faunei de lepidoptere a Platformei Luncanilor, Sargeția*, 20, Deva.
- BURNAZ, S., 1993, *Considerații ecologice și zoogeografice privind fauna de macrolepidoptere a Cheilor Crivadiei*, Cluj-Napoca.
- CERNELEA, E., 2003, *Pajiștile din Parcul Natural Grădiștea Muncelului-Cioclovina, comunicare personală*, Deva.
- COMBROUX I., THIRY E., ȚOIA T. , 2007, *Caiet de habitate și specii-fișe pilot*, Ed. Balcanic, Timișoara.
- COCEAN, P., 1995, *Peșterile României*, Ed. Dacia, Cluj Napoca.

- CONEA, I., KANDEL, M., 1950, „*Platforma Luncanilor*”, *Natura*, II, 1.
- CRETZOIU, P., 1941, *Conspectul lichenilor pyrenocarpi din Romania*, *Analele Institutului de cercetări și experimentație forestieră*, Seria I, vol VII, Bucuresti, pp. 50-159.
- DAICOVICIU, C., DAICOVICIU, H., 1960, *Sarmizegetuza - Cetățile și așezările dacice din munții Orăștiei*, Ed. Meridiane, București.
- DANCIU, M., GUREAN, D., INDREICA, A., 2007, *Plante vasculare periclitare, vulnerabile și rare din pădurile României*, Ed. Silvică, București, 257 p.
- DONIȚĂ, N., POPESCU, A., PAUCĂ-COMĂNESCU, M., MIHĂILESCU, S., BIRIȘ, I.-A., 2005, *Habitatele din România*, Ed. Tehnică Silvică, București.
- DONIȚĂ, N., POPESCU, A., PAUCĂ-COMĂNESCU, M., MIHĂILESCU, S., BIRIȘ, I.-A., 2006, *Habitatele din România – Modificări la Directiva Habitate 92/43/EEC*, Ed. Tehnică și Silvică, București, 95 p.
- DUMITRESCU, M., TANASACHI J., ORGHIDAN, T., 1955, “*Contribuții la studiul biologiei chiropterelor. Dinamica și hibernația chiropterelor din Peștera Liliacilor de la Mănăstirea Bistrița*”, *Buletinul Științific, Sect. Șt. biol, agron., geol. și geogr.*, 2, VII: 317-355.
- FLOCA, O., 1957, *Regiunea Hunedoara-ghid turistic*, Deva.
- FLOCA, O., ș.a., 1974, *Parcul Natural Grădiștea Muncelului Cioclovina*, Sargetia, Deva.

- GEOGRAFIA ROMÂNIEI, III, 1987, „*Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei*”, Editura Academiei, pp: 327-331, București.
- FUHN, I., 1960, *Amphibia*, Fauna R.P.R., București, 14 (1) : 228.
- FUHN, I., VANCEA, S., 1961, *Reptilia*, Fauna R.P.R., București, Ed. Acad. R.P.R., 14 (2) : 352 p..
- GHINOIU, I., 1988, „*Obiceiuri populare de peste an*”, Dicționar, Ed. Fundației Culturale Romane, București.
- GHIRA, I., 1994 - *New records of two romanian viper species (Vipera ammodytes ammodytes L. and Vipera berus berus L.) în Hunedoara, Alba and Arad counties, "Sargetia" - Acta Musei Devensis, Series Scientia Naturae, XVI, p.154-158.*
- GHIRA, I., VENCZEL, M., COVACIU-MARCOV, S., MARA, G., GHILE, P., HARTEL, T., TOROK, Z., FARKAS, L., RACZ, T., FARKAS, Z., BRAD, T., 2002 - *Mapping of Transylvanian Herpetofauna. Nymphaea- Folia Naturae Bihariae*, Oradea, XXIX, pp: 145-201.
- GRUESCU, I., GRUMĂZESCU, C., 1970, *Județul Hunedoara*, Ed. Academiei, București.
- ILIE, I.D., 1978, „*The karst topography of the Ponorici, Fundătura Ponorului zone (Șureanu Mts)*”, RRGGG – Geogr., 23, 2.
- MURARIU, D., Gheorghiu, V., Decu, V., Nistor, V. „*An impressive bat hibernating population in the Meridional Carpathians (Șura Mare Cave - Romania)*”, *Studia Chiropterologica*”, sub tipar, Krakow.

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

- RADU, S., 1944, *Făgetele seculare de la Grădiștea Muncelului*, Prosit, nr. 2, Timișoara.
- RADU, S., 1995, *Definitivarea "Listei roșii" a speciilor de plante și animale rare, endemice și periclitare din ecosistemele forestiere*, Ref. șt. final, ICAS, București.
- RYBKA V., RYBKOVA R., POHLOVA R., „*Plants of the Natura 2000 network in the Czech Republic*”, Praga, 2005.
- TÂRZIU, D., SPÂRGHEZ, G., DINCĂ, L., 2002, *Solurile României*, Ed. Pentru Viață, Brașov.
- TRUFAȘ, V., 1986, *Munții Șureanu – ghid turistic*, Ed. Sport-Turism, București.
- TRUFAȘ, V., 1961, „*Lacurile din relieful glaciatic al Munților Șureanu*”. MHGA, VI, 1.
- CARTEA ROȘIE A VERTEBRATELOR DIN ROMÂNIA, ED. BOTNARIUC, N., TATOLE, V., 2005, București.
- COMITETUL DE STAT AL GEOLOGIEI - INSTITUTUL GEOLOGIC, 1968, HARTA GEOLOGICĂ 1:200.000-Orăștie.
- Hotărârea nr. 13/1997 a Consiliului Județean Hunedoara privind regimul de ocrotire și administrare a ariilor protejate și a monumentelor naturii, recunoscute pe plan județean, Deva.
- Legea nr. 5 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național –secțiunea a-III-a zone protejate. M.O., 152, 12 aprilie 2000.

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

H.G. 230 din 4 martie 2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora.

Legea nr. 265 din 29 iunie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.195/2005 privind protecția mediului.

OUG nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 1979.

COUNCIL DIRECTIVE 79/409/EEC of 2 April 1979 on the conservation of wild birds.

COUNCIL DIRECTIVE 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora.

G.E.V.F.P., 2006, „*Expedition naturaliste dans quelques forets protegees des Carpates roumaines*”.

MAPAM, 2003, *PARCURI NAȚIONALE, NATURALE ȘI REZERVAȚII ALE BIOSFEREI DIN ROMANIA.*

[HTTP://WWW.MMEDIU.RO/DEP_MEDIU/BIODIVERSITATE.HTM](http://www.mmmediu.ro/dep_mediu/biodiversitate.htm)

[HTTP://WWW.IUCN.ORG/](http://www.iucn.org/)

ANEXE LA PLAN

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

Anexa nr. 1

Prezentarea tipurilor de habitate forestiere întâlnite în PNGM-C și a corespondențelor relevante

Nr. Crt	Denumire	Cod	Natura 2000	Paleartic	Tipuri de păduri	Suprafață ha	Procent %
1.	Păduri sud-est carpatice de molid - <i>Picea abies</i> , fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Pulmonaria rubra</i>	R 4101	91V0 Dacian beech forest <i>Symphyto-fagion</i>	41.1 D212. Dacian <i>Pulmonario rubrae</i> fir – beech forest	1321 Amestec de rășinoase și fag cu <i>Rubus Hirtus</i> (m)	470,6	1,78
					1411 Molideto-făget normal cu <i>Oxalis acetosella</i> (s)	33,2	0,13
					1315 Amestec de molid, brad și fag pe soluri rendzinice (m)	11,6	0,04
					1413 Molideto-făget pe soluri rendzinice (m)	71,4	0,27
2.	Păduri sud-est carpatice de molid - <i>Picea abies</i> , fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Hieracium rotundatum</i>	R 4102	9110 <i>Luzulo-Fagetum</i> beech forests	42.1323. Dacian acidophile beech-fir forest	1341 Amestec de rășinoase și fag pe soluri schelete (m)	436,4	1,65
					1342 Amestec de brad, molid și fag pe stâncării cristaline (i)	278,1	1,05
3.	Păduri sud-est carpatice de	R	91V0 Dacian beech	41.1 D212.	2212 Brădeto-făget cu floră	60,7	0,23

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

	fag, <i>Fagus sylvatica</i> și brad, <i>Abies alba</i> cu <i>Pulmonaria rubra</i>	4104	forest <i>Symphyto-fagion</i>	Dacian <i>Pulmonaria rubra</i> fir – beech forest	de mull de productivitate mijlocie (m) 2321 Făget montan amestecat (m)	1495,1	5,67
4.	Păduri sud-est carpatice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Hieracium rotundatum</i>	R4106	9110 <i>Luzulo-Fagetum</i> beech forests	41.1D11 Dacian woodrush-beech forest	4241 Făget de dealuri cu floră acidofilă(i-m)	284,5	1,08
5.	Păduri sud-est carpatice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Vaccinium myrtillus</i>	R 4107	9110 <i>Luzulo-Fagetum</i> beech forests	41.1D14. Dacian bilbery – beech forest	4161 Făget montan cu <i>Vaccinium myrtillus</i> (i) 4242 Făget de dealuri cu <i>V. myrtillus</i> (i)	137,2 172,8	0,52 0,66
6.	Păduri sud-est carpatice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Symphytum cordatum</i>	R 4109	91V0 Dacian beech forest <i>Symphyto-fagion</i>	41.1D211. Dacian <i>Dentaria glandulosa</i> beech forest	4111 Făget normal cu floră de mull (s) 4112 Făget sudic de altitudine mare cu flora de mull (m) 4114 Făget montan pe soluri scheletice cu floră de mull (m) 4115 Făget de limită cu floră	2735,4 41,4 9791,4	10,37 0,16 37,13

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

					de mull (i)	66	0,25
7.	Păduri sud-est carpatice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> cu <i>Festuca drymeia</i>	R 4110	9110 <i>Luzulo-Fagetum</i> beech forests	41.D54 South Carpathian <i>Festuca drymeia</i> beech forest	4142 Făget montan cu floră de mull (m) 4151 Făget montan cu <i>Luzulla luzuloides</i> (i-m)	426,8 1320,8	1,62 5,01
8.	Păduri sud-est carpatice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Cephalanthera damassonium</i>	R4111	9150 Medio-European limestone beech forests of the <i>Cephalanthero-Fagion</i>	41.1D41 Dacian <i>Epipactis</i> beech forest	4181 Făget pe soluri rendzinice de productivitate inferioară (m) 4182 Făget pe soluri rendzinice de productivitate inferioară (i) 4213 Făget de deal pe soluri superficiale cu substrat calcaros (i)	2526,3 767,6 1226,2	9,58 2,91 4,65
9.	Păduri dacice de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și carpen - <i>Carpinus betulus</i> cu <i>Dentaria bulbifera</i>	R 4118	9130 <i>Asperulo-Fagetum</i> beech forests	41.1D224 Dacian <i>Dentaria-bulbifera</i> beech forest	4212 Făget de deal cu soluri scheletice cu flora de mull (m) 4312 Făgeto-cărpinet cu floră de mull de productivitate mijlocie (m)	534,1 78,6	2,03 0,30
10.	Păduri moldave mixte de fag - <i>Fagus sylvatica</i> și Tei	R4120	9130 <i>Asperulo-Fagetum</i> beech	41.1D222 Dacian	4331 Făget amestecat din regiunea de dealuri (m)	965,2	3,66

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

	argintiu - <i>Tilia tomentosa</i> cu <i>Carex brevicollis</i>		forests	<i>Lathyrus hallersteinii</i> beech- hornbeam forests			
11.	Păduri dacice de gorun - <i>Quercus petraea</i> , fag - <i>Fagus sylvatica</i> și carpen - <i>Carpinus betulus</i> cu <i>Carex pilosa</i>	R 4123	9170 <i>Galio- Carpinetum</i> oak- hornbeam forests	41.266 Carpathian hairy sedge oak- hornbeam forests	5211 Goruneto-făget cu floră de mull (s) 5212 Goruneto-făget cu floră de mull (m)	22,0 50,9	0,08 0,19
12.	Păduri geto-dacice de gorun - <i>Quercus petraea</i> cu <i>Dentaria bulbifera</i>	R 4128	91YO Dacian oak- hornbeam forests	41.2C1 Dacian oak- hornbeam forests	5113 Gorunet cu floră de mull (m)	32,6	0,12
13.	Păduri dacice de gorun - <i>Quercus petraea</i> și fag - <i>Fagus sylvatica</i> cu <i>Festuca drymeia</i>	R4129	-	41.7A151 Getic pre- Carpathic <i>Festuca drymeia</i> oak forest	5151 Gorunet cu <i>Luzula luzuloides</i> (i) 5241 Goruneto-făget cu <i>Luzula luzuloides</i> (m)	397,5 173,5	1,52 0,66
14.	Păduri dacice de gorun - <i>Quercus petraea</i> și fag - <i>Fagus sylvatica</i> cu	R4130	-	41.5731 Black broom- oak forest	5172 Gorunet de stâncărie (i)	158,4	0,60

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

	<i>Lembotropis nigricans</i>						
15	Păduri danubian-balcanice de cer – <i>Quercus cerris</i> – cu <i>Pulmonaria mollis</i>	R4149	91MO Paduri balcano-panonice de cer și gorun	41.7697 Getic <i>Pulmonaria mollis</i> – <i>Quercus cerris</i> forest	7112 Ceret de dealuri de productivitate mijlocie (m) 7113 Ceret de dealuri de productivitate inferioară (i)	52,2 150,4	0,20 0,57
16.	Păduri sud-est carpatice de molid - <i>Picea abies</i> cu <i>Oxalis acetosella</i>	R4205	9410 Acidophilous <i>Picea</i> forests of the montane to alpine levels <i>Vaccinio-Piceetea</i>	42.2162 Eastern Carpathian subalpine spruce forests	1111 Molidiș normal <i>Oxalis acetosella</i> (s) 1114 Molidiș cu <i>Oxalis acetosella</i> pe soluri schelete (m)	177,8 482,2	0,67 1,83
17.	Păduri sud-est carpatice de molid - <i>Picea abies</i> și brad - <i>Abies alba</i> cu <i>Hieracium rotundatum</i>	R4206	9410 Acidophilous <i>Picea</i> forests of the montane to alpine levels <i>Vaccinio-Piceetea</i>	42.21623 Carpathian high montane <i>Hieracium</i> spruce forest	1151 Molidiș cu <i>Vaccinium myrtillus</i> și <i>O.acetosella</i> (m) 1153 Molidiș cu <i>Vaccinium myrtillus</i> (i)	9,2 97,1	0,03 0,38
18.	Păduri sud-est carpatice de molid - <i>Picea abies</i> și fag - <i>Fagus sylvatica</i> cu <i>Hieracium rotundatum</i>	R4214	9410 Acidophilous <i>Picea</i> forests of the montane to alpine levels <i>Vaccinio-Piceetea</i>	42.25432 Acido-neutrophile Dacian beech-spruce forest	1422 Molideto-făget cu <i>V.myrtillus</i> (i)	259,6	0,98
19.	* Păduri daco-getice de lunci colinare cu anin negru -	R4402	91E0 Aluvial forest with <i>Alnus</i>	44.323 Pre-Carpathian	9712 Aniniș pe soluri gleizate de productivitate	1,2	0,00

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

	<i>Alnus glutinosa</i> cu <i>Stellaria nemorum</i>		<i>glutinosa</i> and <i>Fraxinus excelsior</i> <i>Alno-Padion,</i> <i>Alnion incanae,</i> <i>Salicion albae</i>	stream ash alder woods	mijlocie (m)		
					TOTAL	25996	98,58%

Nota:

În teritoriul parcului au fost identificate și următoarele tipuri de pădure care nu au corespondent în volumul „Habitatele din România”, și anume:

4191 Făget de stâncărie și eroziune excesivă(i)- 14,1 ha

4261 Făget de dealuri pe stâncărie(i)- 82,6 ha

4117 Făget montan pe soluri scheletice (i) – 278,9 ha

Anexa nr. 2

Lista speciilor de plante și animale identificate până în prezent

Anexa nr. 2.1. Lista speciilor de plante

Nr. Crt	Familia	Genul	Specia	Autorul	Frecvența
1.	<i>Lycopodiaceae</i>	Lycopodium	selago	L.	S
2.			clavatum	L.	S
3.			annotinum	L.	S
4.			complanatum	L.	S
5.			tristachyum	Pursh L., Beauv ex Schrank et C.F.P.	S
6.	<i>Selaginellaceae</i>	Selaginella	selaginoides	Mart.	F
7.			helvetica	L., Spring	F
8.	<i>Equisetaceae</i>	Equisetum	arvense	L.	F
9.			telmateia	Ehrh.	F
10.			sylvaticum	L.	F
11.			pratense	Ehrh.	S
12.			fluviatile	L.	F
13.			palustre	L.	F
14.			hyemale	L.	F
15.	<i>Ophioglossaceae</i>	Ophioglossum	vulgatum	L.	S
16.		Botrychium	lunaria	L., Swartz S.G. Gmelin,	F
17.			multifidum	Rupr.	
18.	<i>Polypodiaceae</i>	Polypodium	vulgare	L.	F
19.	<i>Dennstaedtiaceae</i>	Pteridium	aquilinum	L., Kuhn	F
20.	<i>Aspleniaceae</i>	Asplenium	scolopendrium	L.	S
21.			septentrionale	L., Hoffm	F
22.			trichomanes	L.	F
23.			ramosum	L.	F
24.			ruta-muraria	L.	F
25.		Ceterach	officinarum	Willd.	S
26.	<i>Athyriaceae</i>	Athyrium	filix-femina	L., Roth	F
27.	<i>Blechnaceae</i>	Blechnum	spicant	L., Roth	S
28.	<i>Cystopteridaceae</i>	Cystopteris	fragilis	L., Bernh	F
29.			montana	Lam, Desv	S
30.			sudetica	A. Br., Et Milde	S
31.	<i>Thelypteridaceae</i>	Phegopteris	connectilis	Watt	F
32.	<i>Dryopteridaceae</i>	Polystichum	lonchitis	L., Roth	F
33.			aculeatum	L., Roth	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

34.	Dryopteris	filix-mas	L., Scott	F	
35.		dilatata	Gray	S	
	Gymnocarpium				
36.	Polypodiaceae	m	dryopteris	L., Newman	F
37.	Pinaceae	Abies	alba	Miller	F
38.		Picea	abies	L. Karsten	F
39.	Cupressaceae	Juniperus	communis	L.	F
40.	Aristolochiaceae	Asarum	europaeum	L.	F
41.		Aristolochia	clematitis	L.	F
42.	Ranunculaceae	Actaea	spicata	L.	S
43.		Helleborus	purpurascens	Waldst. Et Kit.	F
44.		Isopyrum	thalictroides	L.	F
45.		Caltha	palustris	L.	F
46.		Aconitum	vulparia	Reichemb.	S
47.			anthora	L.	F
48.			toxicum	Reichemb.	S
49.			tauricum	Wulf.	F
50.		Thalictrum	aquilegifolium	L.	F
51.			minus	L.	F
52.			lucidum	L.	F
53.		Anemone	narcissifolia	L.	F
54.			ranunculoides	L.	F
55.			nemorosa	L.	F
56.		Pulsatilla	patens	L. Miller	S
57.			montana	Reichemb.	S
58.		Hepatica	nobilis	Scheber	S
59.			transsilvanica		S
60.		Clematis	integrifolia	L.	S
61.			vitalba	L.	F
62.			recta	L.	S
63.		Ranunculus	ficaria	L.	F
64.			platanifolius	L.	F
65.			arvensis	L.	F
66.			repens	L.	F
67.			acris	L.	F
68.			polyanthemos	L.	F
69.		Adonis	vernalis	L.	F
70.	Papaveraceae	Papaver	rhoeas	L.	F
71.			dubium	L.	F
72.		Chelidonium	majus	L.	F
	Fumariaceae	Corydalis	cava	L. Schweigg. Et	
73.				Koerte	F
74.			solida	L. Clairv.	F
75.	Ulmaceae	Ulmus	minor	Miller	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

76.	Urticaceae	Urtica	dioica	L.	F
77.	Fagaceae	Fagus	sylvatica	L.	F
78.		Quercus	cerris	L.	F
79.			petraea	Liebl.	F
80.			robur	L.	F
81.			frainetto	Ten.	F
82.	Betulaceae	Betula	pendula	Roth.	F
83.		Alnus	alnobetula	C. Koch.	F
84.			glutinosa	Gaertner	F
85.			incana	Moench	F
86.		Corylus	avellana	L.	F
87.		Carpinus	betulus	L.	F
88.	Caryophyllaceae	Scleranthus	annuus	L.	F
89.		Minuartia	verna	L. Hiern	F
90.		Arenaria	serpyllifolia	L.	F
91.			rotundifolia	Bieb.	S
92.		Moehringia	trinervia	L. Clairv.	F
93.		Stellaria	nemorum	L.	F
94.			neglecta	Weihe	F
95.			media	L. Vill.	F
96.			holostea	L.	F
97.			graminea	L.	F
98.		Cerastium	glomeratum	Thuill.	F
99.			sylvaticum	Waldst. Et Kit.	S
100.			arvense	L.	F
101.		Gypsophylla	muralis	L.	S
102.		Saponaria	officinalis	L.	F
103.		Dianthus	armeria	L.	S
104.			superbus	L.	S
105.			petraeus	Waldst. Et. Kit	S
106.			spiculifolius	Schur.	F
107.			carthusianorum	L.	F
108.		Silene	alba	E.H.L. Krause	F
109.			vulgaris	Garcke	F
110.		Lychnis	flos-cuculi	L.	F
111.		Agrostemma	githago	L.	S
112.	Amaranthaceae	Amaranthus	retroflexus	L.	F
113.	Chenopodiaceae	Chenopodium	urbicum	L.	F
114.			hybridum	L.	F
115.			album	L.	F
116.		Atriplex	hastata	Boucher	F
117.	Polygonaceae	Polygonum	aviculare	L.	F
118.			amphibium	L.	F
119.			viviparum	L.	S

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

120	Rumex	acetosella	L.	F	
121		acetosa	L.	F	
122		sanguineus	L.	F	
123		crispus	L.	F	
124		obtusifolius	L.	F	
125	<i>Tamaricaceae</i>	Myricaria	germanica	L.	F
126	<i>Grossulariaceae</i>	Ribes	grossularia	L.	F
127	<i>Saxifragaceae</i>	Saxifraga	rotundifolia	L.	S
128			adscendens	L.	F
129			aizoides	L.	F
		Chrysosplenium	alternifolium	L.	
130		m			F
131	<i>Rosaceae</i>	Rubus	hirtus	Waldst. Et. Kit.	F
132			fruticosus	L.	F
133		Fragaria	vesca	L.	F
134			viridis	Weston	F
135		Potentilla	anserina	L.	F
136			arenaria	Host	F
137			reptans	L.	F
138			argentea	L.	F
139			erecta	L. Rausch	F
140			recta	L.	F
141			thuringiaca	Bernh. Ex Link	F
142		Geum	montanum	L.	F
143			urbanum	L.	F
144		Dryas	octopetala	L.	F
145		Filipendula	hexapetala	Gilib.	F
146			ulmaria	L. Maxim	F
147		Alchemilla	vulgaris	L.	F
148		Agrimonia	eupatoria	L.	F
149		Sanguisorba	officinalis	L.	F
150		Rosa	pendulina	L.	F
151			canina	L.	F
152		Crataegus	monogyna	Jacq.	F
153		Sorbus	aucuparia	L.	F
154			torminalis	L. Crantz	S
155		Pyrus	pyraster	L. Burgsd.	F
156		Malus	sylvestris	L. Miller	F
157		Prunus	spinosa	L.	F
158		Cerasus	avium	L. Moench.	S
159	<i>Fabaceae</i>	Genista	tinctoria	L.	S
160		Cytisus	nigricans	L.	F
161		Ononis	arvensis	L.	F
162		Medicago	lupulina	L.	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

163		falcata	L.	F	
164	Melilotus	albus	Medik.	F	
165		officinalis	Lam.	F	
166	Trifolium	campestre	Schreber	F	
167		aureum	Pollich	F	
168		repens	L.	F	
169		montanum	L.	F	
170		medium	L.	F	
171		pratense	L.	F	
172		arvense	L.	F	
173	Anthyllis	vulneraria	L.	F	
	Dorycnium	hebeceum	Vill. Bonnier et		
174			Layens	F	
175	Lotus	corniculatus	L.	F	
176	Galega	officinalis	L.	F	
177	Robinia	pseudoacacia	L.	F	
178	Astragalus	dasyanthus	Pallas	S	
179		glycyphyllos	L.	F	
180		monspessulanus	L.	S	
181	Oxytropis	pilosa	DC.	S	
182	Coronilla	varia	L.	F	
183	Vicia	angustifolia	L.	S	
184		tetrasperma	L. Schreber	F	
185		vilosa	Roth.	F	
186	Lathyrus	pratensis	L.	F	
187		vernus	L. Bernh.	F	
188	Lythraceae	Lythrum	salicaria	L.	F
189	Onagraceae	Circaea	lutetiana	L.	F
190		Epilobium	hirsutum	L.	F
191			parviflorum	Schreber	F
192			montanum	L.	F
193			collinum	C.C. Gmelin	F
194	Eleagnaceae	Hippophae	rhamnoides	L.	F
195	Thymeleaceae	Daphne	mezereum	L.	F
196	Cornaceae	Cornus	mas	L.	F
197			sanguinea	L.	F
198	Santalaceae	Thesium	alpinum	L.	F
199			linophyllum	L.	S
200	Viscaceae	Viscum	album	L.	F
201	Celastraceae	Evonymus	verrucosus	Scop.	F
202			europaeus	L.	F
203	Euphorbiaceae	Euphorbia	amygdaloides	L.	F
204			cyparissias	L.	F
205		Mercurialis	perennis	L.	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

206	Rhamnaceae	Rhamnus	cathartica	L.	F
207	Staphyleaceae	Staphylea	pinnata	L.	F
208	Aceraceae	Acer	campestre	L.	F
209			pseudoplatanus	L.	F
210	Rutaceae	Dictamnus	albus	L.	S
211	Geraniaceae	Geranium	robertianum	L.	F
212			phaeum	L.	F
213			sylvaticum	L.	F
214		Erodium	cicutarium	L. Herit	F
215	Oxalidaceae	Oxalis	acetosella	L.	F
216	Balsaminaceae	Impatiens	noli-tangere	L.	F
217	Linaceae	Linum	catharticum	L.	F
218			tenuifolium	L.	F
219	Polygalaceae	Polygala	amara	L.	F
220	Araliaceae	Hedera	helix	L.	F
221	Apiaceae	Eryngium	planum	L.	F
222			campestre	L.	F
223		Daucus	carota	L.	F
224		Conium	maculatum	L.	F
225		Bupleurum	falcatum	L.	F
226		Carum	carvi	L.	F
227		Aegopodium	podagraria	L.	F
228		Pimpinella	saxifraga	L.	F
229		Seseli	gracile	Waldst. Et Kit	S
230			annuum	L.	F
231		Ligusticum	mutellina	L. Crantz	F
232		Angelica	sylvestris	L.	F
233			archangelica	L.	S
234		Peucedanum	oeroselinum	L. Moench	F
235		Laserpitium	krampfii	Crantz	F
236	Hypericaceae	Hypericum	hirsutum	L.	F
237			perforatum	L.	F
238			maculatum	L.	F
239	Tiliaceae	Tilia	cordata	Miller	S
240			tomentosa	Moench	F
241			platyphyllos	Scop.	S
242	Malvaceae	Malva	sylvestris	L.	F
243		Lavatera	thuringiaca	L.	F
244		Althaea	officinalis	L.	F
245	Violaceae	Viola	biflora	L.	F
246			tricolor	L.	F
247			declinata	Waldst. Et Kit	F
248			canina	L.	F
249			reichembachian	Jordan et Boreau	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

250		a		
		odorata	L.	F
251		hirta	L.	F
252	Brassicaceae	Sisymbrium strictissimum	L.	F
253		Erysimum odoratum	Ehrh.	F
254		Hesperis sylvestris	Crantz	S
255		Barbarea vulgaris	R. Br.	F
256		Cardamine impatiens	L.	F
		Cardaminopsi arenosa	L. Hayek	
257		s		F
258		Alyssum alyssoides	L. L.	F
259		Capsella bursa-pastoris	L. Medik	F
260		Thlaspi arvense	L.	F
261		Biscutella laevigata	L.	F
262		Cardaria draba	L. Desv.	F
263		Brassica elongata	Ehrh.	S
264		Sinapis arvensis	L.	F
265		Dentaria bulbifera	L.	F
266		glandulosa	Waldst. Et. Kit	F
267	Salicaceae	Salix fragilis	L.	F
268		cinerea	L.	F
269		capraea	L.	F
270		Populus tremula	L.	F
271	Ericaceae	Bruckenthalia spiculifolia	Reichemb.	F
272		Calluna vulgaris	L.Hull	S
273		Vaccinium vitis-idaea	L.	F
274		myrtillus	L.	F
275	Primulaceae	Primula acaulis	L.	S
276		veris	L.	F
277		Lysimachia nummularia	L.	F
278		vulgaris	L.	F
279		Anagallis arvensis	L.	F
280	Gentianaceae	Centaurium umbellatum	Rafin.	S
281		Gentiana cruciata	L.	S
282		asclepiadea	L.	F
283	Apocynaceae	Vinca minor	L.	S
284	Asclepiadaceae	Cynachum vincetoxicum	L.Pers.	F
285	Oleaceae	Fraxinus ornus	L.	S
286		excelsior	L.	F
287		angustifolia	Vahl.	F
288		Syringa vulgaris	L.	S
289		Ligustrum vulgare	L.	F
290	Solanaceae	Atropa belladonna	L.	F
291		Hyoscyamus niger	L.	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

292	Physalis	alkekengi	L.	F	
293	Solanum	dulcamara	L.	F	
294	<i>Convolvulaceae</i>	Convolvulus	arvensis	L.	F
295	<i>Boraginaceae</i>	Cerithe	minor	L.	F
		Lithospermu	purpureo-	L.	
296		m	caeruleum		F
297	Onosma	arenaria	Waldst. Et. Kit		S
298	Echium	vulgare	L.		F
299	Myosotis	arvensis	Hill.		F
300		sylvatica	Ehrh ex Hoffm.		F
301	Pulmonaria	officinalis	L.		F
		mollis	Wulfen	ex	
302			Hornem.		F
303	Nonea	pulla	DC. in Lam et DC.		S
304	Symphytum	officinale	L.		F
305		tuberosum	L.		F
306		cordatum	Waldst. Et. Kit		F
307	Cynoglossum	officinale	L.		F
308	<i>Lamiaceae</i>	Ajuga	genevensis	L.	F
309			reptans	L.	F
310	Teucrium	chamaedrys	L.		F
311	Nepeta	panonnica	L.		F
312	Prunella	vulgaris	L.		F
313	Melittis	melissophyllum	L.		F
314	Lamium	galeobdolon	L.		F
315		album	L.		F
316		maculatum	L.		F
317	Galeopsis	tetrahit	L.		F
318	Leonurus	cardiaca	L.		F
319	Stachys	annua	L.		F
320		sylvatica	L.		F
321		palustris	L.		F
322		recta	L.		F
323	Salvia	verticillata	L.		F
324		glutinosa	L.		F
325		nemorosa	L.		F
326	Melissa	officinalis	L.		S
327	Acinos	arvensis	Lam. Dandy		F
328	Origanum	vulgare	L.		F
329	Thymus	pulegioides	L.		F
330	Mentha	pulegium	L.		F
331		longifolia	L.Hudson		F
332	<i>Plantaginaceae</i>	Plantago	lanceolata	L.	F
333			media	L.	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

334		major	L.	F	
335	Scrophulariaceae	Gratiola	officinalis	L.	S
336		Veronica	arvensis	L.	F
337			spicata	L.	F
338			urticifolia	Jacq.	F
			anagallis-	L.	
339			aquatica		F
340			officinalis	L.	F
341			chamaedrys	L.	F
342			prostrata	L.	F
343		Digitalis	grandiflora	Miller	F
344			lanata	Ehrh	S
345		Verbascum	blattaria	L.	F
346			phlomoides	L.	F
347		Scrophularia	nodosa	L.	F
		Euphrasia	stricta	D. Wolf	ex
348				J.F.Lehm	F
349		Pedicularis	exaltata	Besser	S
350		Rhinanthus	rumelicus	Velen	F
351			minor	L.	F
352		Melampyrum	arvense	L.	F
353			bihariense	A.Kerner	F
354			sylvaticum	L.	F
355		Lathraea	squamaria	L.	F
356	Campanulaceae	Campanula	persicifolia	L.	F
357			rapunculus	L.	F
358			patula	L.	F
359			sibirica	L.	F
360			glomerata	L.	F
361			trachelium	L.	F
362			rotundifolia	L.	F
363		Phyteuma	orbiculare	L.	F
364	Rubiaceae	Asperula	arvensis	L.	S
365			capitata	Kit ex Schltes	S
366		Galium	aparine	L.	F
367			palustre	L.	F
368			schultesii	Vest	F
369			verum	L.	F
370			mollugo	L.	F
371		Cruciata	glabra	L. Ehrh.	F
372			laevipes	Opiz	F
373	Caprifoliaceae	Lonicera	xylosteum	L.	F
374		Sambucus	ebulus	L.	F
375			nigra	L.	F

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

376		racemosa	L.	F	
377	Viburnum	opulus	L.	F	
378		lantana	L.	F	
379	<i>Valerianaceae</i>	Valeriana	tripteris	L.	F
380			officinalis	L.	F
381	<i>Dipsacaceae</i>	Dipsacus	laciniatus	L.	F
382		Cephalaria	radiata	Griseb et Schenk	S
383		Succisa	pratensis	Moench	S
384		Knautia	arvensis	L.Coulter	F
385		Scabiosa	ochroleuca	L.	F
386			columbaria	L.	S
387	<i>Asteraceae</i>	Eupatorium	cannabinum	L.	F
388		Solidago	virgaurea	L.	F
389		Adenostyles	alliariae	Gouan A. Kerner	F
390		Bellis	perennis	L.	F
391		Aster	amellus	L.	F
392		Erigeron	acris	L.	F
393		Antennaria	dioica	L. Gartner	F
394		Inula	helenium	L.	S
395			germanica	L.	F
396			britannica	L.	F
397		Telekia	speciosa	Schreber Baumg.	F
398		Xanthium	spinosa	L.	F
399			strumarium	L.	F
400		Achillea	ptarmica	L.	S
			distans	Waldst. Et. Kit ex	
401				Willd.	F
402			millefolium	L.	F
403		Matricaria	perforata	Merat	F
		Leucanthemum	waldsteinii	Schultz Bip.	
404					F
405			vulgare	Lam.	F
406		Artemisia	absinthium	L.	F
407		Tussilago	farfara	L.	F
		Petasites	hybridus	L. P.Gaertner, B.Meyer et	
408				Scherb.	F
409			albus	L. Gaertner	F
410		Homogyne	alpina	L. Cass.	F
411		Doronicum	austriacum	Jacq.	F
412		Senecio	sylvaticus	L.	S
413			doria	L.	S
414			jacobaea	L.	F
415		Ligularia	sibirica	L.Cass.	S

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

416	Carlina	vulgaris	L.	F	
417		acaulis	L.	F	
418	Arctium	lappa	L.	F	
419	Carduus	acanthoides	L.	F	
420		personatus	L.Jacq.	F	
421	Cirsium	vulgare	Savi Ten.	F	
422		candelabrum	Griseb.	S	
423		oleraceum	L. Scop.	F	
424		arvense	L. Scop.	F	
425	Serratula	tinctoria	L.	F	
		radiata	Waldst. Et. Kit		
426			Bieb.	S	
427	Centaurea	pseudophrygia	C.A. Meyer	S	
428		cyanus	L.	F	
429		triumfetti	All.	S	
430		atropurpurea	Waldst. Et. Kit	S	
431	Cichorium	intybus	L.	F	
432	Aposeris	foetida	L. Less	S	
433	Leontodon	autumnalis	L.	F	
434	Picris	hieracioides	L.	F	
435	Tragopogon	dubius	Scop.	F	
436	Taraxacum	officinale	Weber et Wiggers	F	
437	Mycelis	muralis	L. Dumort	F	
438	Sonchus	arvensis	L.	F	
439	Crepis	foetida	L.	F	
440		biennis	L.	F	
441	Prenanthes	purpurea	L.	F	
442	Hieracium	aurantiacum	L.	F	
443		pilosella	L.	F	
444		hoppeanum	Schultes	F	
445		umbellatum	L.	F	
446		murorum	L.	F	
	<i>Alismataceae</i>				
	Alisma	plantago-	L.		
447		aquatica		F	
448	<i>Alliaceae</i>	Allium	schoenoprasum	L.	S
449		ursinum	L.	F	
450	<i>Amaryllidaceae</i>	Leucojum	vernium	L.	S
451		Galanthus	nivalis	L.	F
452	<i>Colchicaceae</i>	Colchicum	autumnale	L.	F
453	<i>Liliaceae</i>	Scilla	bifolia	L.	F
454		Ornithogalum	umbellatum	L.	F
455	<i>Iridaceae</i>	Crocus	vernus	L. Hill	F
456	<i>Orchidaceae</i>	Orchis	morio	L.	F
457		Dactylorrhiza	sp.		

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

458	Gymnadenia	conopsea	R.Br.	F	
459	Platanthera	bifolia	L.C.M. Richard	F	
460	Neottia	nidus-avis	L.C.M. Richard	F	
461	Epipactis	helleborine	L.Crantz	F	
462	Liliaceae	Convallaria	majalis	L.	F
463		Polygonatum	multiflorum	L.All.	F
464			odoratum	Miller Druce	F
465		Lilium	martagon	L.	F
466		Fritillaria	orientalia	Adams	F
467		Gagea	lutea	L. Ker-Gawl	F
468			pratensis	Dumort	F
469		Erythronium	dens-canis	L.	F
470		Veratrum	album	L.	F
471	Juncaceae	Juncus	trifidus	L.	F
472			compressus	Jacq.	F
473			effusus	L.	F
474			inflexus	L.	F
475			atratus	Krocker	F
476		Luzula	sylvatica	Gaudin	F
477			luzuloides	Dandy et Wilmott	F
478	Cyperaceae	Eriophorum	angustifolium	Honck.	F
479		Carex	brizoides	L.	F
480			sylvatica	Hudson	F
481	Poaceae	Festuca	pratensis	Hudson	F
482			arundinacea	Schreber	F
483			rubra	L.	F
			valesiaca	Schleicher	ex
484				Gaudin	F
485			ovina	L.	F
486		Lolium	perenne	L.	F
487		Poa	annua	L.	F
488			bulbosa	L.	F
489			nemoralis	L.	F
490			trivialis	L.	F
491			pratensis	L.	F
492		Dactylis	glomerata	L.	F
493		Cynosurus	cristatus	L.	F
494		Melica	ciliata	L.	F
495		Bromus	inermis	Leysser	F
496		Elymus	repens	Gould	F
497		Koeleria	macrantha	Schultes	F
		Anthoxanthu	odoratum	L.	
498		m			F
499		Holcus	lanatus	L.	F

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

500	Agrostis	capillaris	L.	F
501		stolonifera	L.	F
502	Calamagrostis	arundinacea	Roth	F
503	Phleum	montanum	C. Koch	S
504		pratense	L.	S
505	Alopecurus	pratensis	L.	F
506	Stipa	sp.		
507	Molinia	caerulea	Moench	F
508	Chrysopogon	gryllus	Trin.	F

Notă: F – frecvent; S – sporadic.

Specii de plante protejate

	Specia	Conv. Berna	Directiva Habitate	O.M. 1198
1	Botrychium multifidum	A I		
2	Pulsatilla patens	A I	A II, IV	A II, III/A
3	Cephalaria radiata			A III/B
4	Ligularia sibirica	A I	A II, IV	A II, III/A
5	Galanthus nivalis		A V	IV/A

Anexa nr. 2.2.

Lista speciilor de fungi semnalate în pădurile naturale Tâmpu și Sarmizegetusa Regia

Nr. Crt	Specia	Tâmpu	Sarmizegetusa Regia
1	Agrocybe erebia	0	1
2	Amanita rubescens	0	1
3	Auricularia auricula-judae	0	1
4	Bjerkandera adusta.	0	1
5	Boletus aestivalis	1	0
6	Chondrostereum purpureum	1	0
7	Coprinus micaceus	1	0
8	Daedalopsis tricolor	1	0
9	Diatrype disciformis	1	1
10	Fomes fomentarium	1	1
11	Fomitopsis pinicola	1	0
12	Ganoderma lipsiense	1	0

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

13	<i>Hericium clathroides</i>	1	0
14	<i>Hypholoma fasciculare</i>	1	0
15	<i>Lentinus strigosus</i>	0	1
16	<i>Lycoperdon piriforme</i>	0	1
17	<i>Marasmius alliaceus</i>	1	1
18	<i>Marasmius rotula</i>	0	1
19	<i>Mycena galericulata</i>	0	1
20	<i>Mycena pelianthina</i>	0	1
21	<i>Mycena renatii</i>	0	1
22	<i>Mycena sanguinolenta</i>	0	1
23	<i>Oudemasiella mucida</i>	1	1
24	<i>Pleurotus ostreatus</i>	1	1
25	<i>Pluteus cervinus</i>	1	1
26	<i>Polyporus leptcephalus</i>	1	1
27	<i>Polyporus squamos</i>	1	0
28	<i>Russula cyanoxantha</i>	0	1
29	<i>Russula grisea</i>	1	0
30	<i>Schizophyllum commune</i>	0	1
31	<i>Stereum hirsutum</i>	1	1
32	<i>Trametes suaveolens</i>	0	1
33	<i>Trametes versicolor</i>	1	1
34	<i>Trichaptum bifforme</i>	0	1
35	<i>Tubaria conspersa</i>	0	1
36	<i>Ustulina deusra</i>	1	1

Sursa: Raportul GEVFP 2005 , Grupul de studiu al pădurilor bătrâne din Pirinei-Franța

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

Anexa nr. 2.3.

Lista speciilor de lepidoptere

Nr. Crt.	Familia	Specia și autorul	Frecvență
1.	<i>Limacodidae</i>	Apoda limacodes Hufn.	x
2.	<i>Sphingidae</i>	Laothoe populi L.	x
3.		Hyles euphorbiae L.	x
4.		Deilephila porcellus L.	x
5.	<i>Papilionidae</i>	Iphiclides podalirius L.	x
6.	<i>Pieridae</i>	Leptidea sinapis sinapis L.	x
7.		Pieris rapae L.	x
8.		Pieris napi napi L.	x
9.	<i>Lycaenidae</i>	Hamearis lucina L.	x
10.		Lycaena virgaureae virgaureae L.	x
11.		Lycaena tityrus tityrus Poda	x
12.		Cupido argiades Pall.	x
13.		Celastrina argiolus L.	xx
14.		Scolitantides orion lariana Fruhst.	x
15.		Polyommatus icarus Rott.	xx
16.	<i>Nymphalidae</i>	Argynnis paphia paphia L.	xx
17.		Argynnis aglaja L.	x
18.		Boloria dia dia L.	xx
19.		Vanessa atalanta L.	x
20.		Polygonia c-album L.	x
21.		Araschnia levana L.	x
22.		Melitaea athalia athalia Rott.	x
23.		Neptis hylas L.	x
24.		Pararge aegeria tircis Butler	x
25.		Coenonympha glycerion glycerion Bork.	x
26.		Coenonympha pamphilus L.	xx
27.		Pyronia tithonus tithonus L.	x
28.		Aphantopus hyperantus L.	xx
29.		Maniola jurtina jurtina L.	xx
30.		Erebia aethiops aethiops Esp.	x
31.		Melanargia galathea L.	xx
32.		Minois dryas Scop.	x
33.		Hipparchia fagi Scop.	x

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

34.	Drepanidae	Thyatira batis L.	x
35.		Falcaria lacertinaria L.	x
36.		Drepana falcataria L.	x
37.	Geometridae	Lomaspilis marginata L.	x
38.		Semiothisa notata L.	x
39.		Semiothisa alternata D. & S.	x
40.		Semiothisa clathrata L.	xx
41.		Plagodis pulveraria L.	x
42.		Plagodis dolabraria L.	x
43.		Biston betularia L.	x
44.		Synopsia sociaria Hbn.	x
45.		Hypomecis roboraria D. & S.	x
46.		Ascotis selenaria D. & S.	x
47.		Ematurga atomaria L.	xx
48.		Cabera pusaria L.	x
49.		Lomographa temerata Fab.	x
50.		Campaea margaritata L.	x
51.		Gnophos obscurata D. & S.	x
52.		Pseudoterpna pruinata Hufn.	x
53.		Thetidia smaragdaria Fab.	x
54.		Chlorissa cloraria Hbn.	x
55.		Cyclophora annularia Fab.	x
56.		Scopula immorata L.	x
57.		Idaea aversata L.	x
58.		Idaea degeneraria Hbn.	x
59.		Rhodostrophia vibicaria Cl.	x
60.		Scotopteryx mucronata Scop.	x
61.		Camptogramma bilineata L.	x
62.		Mesoleuca albicillata L.	x
63.		Pelurga comitata L.	x
64.		Ecliptopera silaceata D. & S.	x
65.		Colostygia olivata D. & S.	x
66.		Horisme tersata D. & S.	x
67.		Euphyia unangulata Haw.	x
68.		Eupithecia virgaureata Dbl.	x
69.	Notodontidae	Furcula furcula forficula F. W.	x
70.		Furcula bicuspis Bork.	x
71.		Notodonta dromedarius L.	xx
72.		Pterostoma palpina Cl.	x
73.		Stauropus fagi L.	x
74.		Spatialia argentina D. & S.	x
75.	Noctuidae	Acronicta psi L.	x
76.		Acronicta leporina L.	x

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

77.		Craniophora ligustri D. & S.	x
78.		Cryphia algae Fab.	x
79.		Herminia tarsicrinalis Knoch	x
80.		Catocala elocata Esp.	x
81.		Phytometra viridaria Cl.	x
82.		Rivula sericealis Scop.	xx
83.		Diachrysia tutti K.	x
84.		Autographa jota L.	x
85.		Abrostola triplasia L.	x
86.		Pyrrhia umbra Hufn.	x
87.		Athetis furvula Hbn.	x
88.		Dypterygia scabriuscula L.	x
89.		Thalpophila matura Hufn.	xx
90.		Trachea atriplicis L.	x
91.		Euplexia lucipara L.	xx
92.		Mesapamea secalis L.	x
93.		Amphipoea oculea nictitans L.	x
94.		Melanchra persicariae L.	x
95.		Hada plebeja L.	x
96.		Mamestra brassicae L.	x
97.		Mythimna turca L.	x
98.		Mythimna albipuncta D. & S.	xx
99.		Mythimna ferrago Fab.	x
100.		Mniotype adusta Esp.	x
101.		Axylia putris L.	xx
102.		Ochropleura plecta L.	x
103.		Xestia c-nigrum L.	x
104.	Pantheidae	Colocasia coryli L.	x
105.	Lymantriidae	Lymantria monacha L.	x
106.		Lymantria dispar L.	xx
107.		Arctornis l-nigrum M.	x
108.	Nolidae	Nycteola asiatica Krul.	x
109.		Bena bicolorana Fuess.	x
110.	Arctiidae	Miltochrista miniata Frst.	x
111.		Phragmatobia fuliginosa L.	x
112.		Spilosoma lutea Hufn.	x
113.		Spilosoma lubricipeda L.	x
114.		Euplagia quadripunctaria Poda	Xx

Notă: x = 1 - 5 exemplare pe zi/noapte de colectare
xx = 5-15 exemplare pe zi/noapte de colectare

Anexa nr. 2.4.

Lista specii ortoptere

Nr. Crt.	Familia	Specia	Autorul
1.	<i>Conocephalidae</i>	Conocephalus fuscus	Fabricius, 1793
2.	<i>Meconematidae</i>	Meconema thalassinum	De Geer, 1771
3.	<i>Phaneropteridae</i>	Poecilimon schmidti	Fieber, 1853
4.	<i>Tettigoniidae</i>	Tettigonia viridissima	L 1758
5.		Decticus verrucivorus	L 1758
6.		Platycleis grisea	Fabricius, 1781
7.		Metrioptera roeseli	Hagenbach, 1822
8.		Pachytrachis gracilis	Brunner, 1861
9.	<i>Gryllidae</i>	Oecanthus pellucens	Scopoli, 1763
10.		Gryllus campestris	L 1758
11.	<i>Gryllotalpidae</i>	Gryllotalpa gryllotalpa	L. 1758
12.	<i>Tetrigidae</i>	Tetrix subulata	L 1761
13.		Tetrix tenuicornis	Sahlberg, 1893
14.	<i>Acrididae</i>	Pezotettix giornai	Rossi, 1794
15.		Oedipoda coerulescens	L. 1758
16.		Chorthippus brunneus	Thunberg, 1814
17.		Chorthippus dorsatus	Zetterstedt, 1821
18.		Chorthippus parallelus	Zetterstedt, 1821

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

Anexa nr. 2.5.

Lista specii herpetofauna

Nr. Cr t.	Familia	Specia	Autorul	Conv. Berna	Directiva Habitate	Ordonanta 57/2007
1.	Salamandridae	<i>Salamandra salamandra</i>	L. 1758	A III		A IV/B
2.		<i>Triturus vulgaris ampelensis</i>	Fuhn, 1951	A III		A III, IV/A
3.		<i>Triturus cristatus cristatus</i>	Laur., 1768	A II	A II, IV	A III, IV/A
4.	Bombinatoridae	<i>Bombina variegata variegata</i>	L. 1758	A II	A II, IV	A III, IV/A
5.	Hylidae	<i>Hyla arborea</i>	L. 1758	A II	A IV	A IV/A
6.	Bufonidae	<i>Bufo bufo bufo</i>	L. 1758	A III		A IV/B
7.		<i>Bufo viridis viridis</i>	Laur, 1768	A II	A IV	A IV/A
8.	Ranidae	<i>Rana dalmatina</i>	Bonaparte, 1840	A II	A IV	A IV/A
9.		<i>Rana temporaria temporaria</i>	L. 1758	A III	A V	A IV/B, V/A
10.		<i>Rana ridibunda</i>	Fei et al. , 1991 Pallas 1771			VA
11.	Lacertidae	<i>Lacerta viridis viridis</i>	Laur, 1768	A II	A IV	A IV/A
12.		<i>Lacerta agilis agilis</i>	L. 1758	A II	A IV	A IV/A
13.		<i>Lacerta vivipara</i>	Mayer si Bichof, 1996 Jacquin, 1787	A III		
14.		<i>Podarcis muralis muralis</i>	Laur, 1768	A II	A IV	A IV/A
15.	Anguide	<i>Anguis fragilis colchicus</i>	Nordmann, 1840	A III		A IV/B
16.	Colubridae	<i>Natrix natrix natrix</i>	L. 1758	A III		
17.		<i>Natrix tessellata tessellata</i>	Laur, 1768	A II	A IV	A IV/A
18.		<i>Elaphe longissimus longissimus</i>	Laurenti, 1768	A II	A IV	A IV/A
19.		<i>Coronella austriaca austriaca</i>	Laur, 1768	A II	A IV	A IV/A
20.	Viperidae	<i>Vipera berus berus</i>	L. 1758	A III		A IV/B
21.		<i>Vipera ammodytes ammodytes</i>	L. 1758	A II	A IV	A IV/A

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

Anexa nr. 2.6.

Lista specii chiroptere

Nr. Crt	Familia	Specia	Autorul	Localizare	Directiva Habitate
1.	<i>Rhinolophidae</i>	Rhinolophus ferrumequinum	Schreber 1174	Peștera Cioclovina Uscată, Gaura Oanei, Crivadia	Anexa 2
2.		Rhinolophus hipposideros	Bechestein 1800	Peștera Cioclovina Uscată, Peștera de la Bordu Mare, Peștera Bolii	Anexa 2
3.	<i>Vespertilionidae</i>	Myotis myotis	Borkhausen 1797	Peștera Tecuri, Peștera din Valea Clencii, Peștera Șura Mare, Peștera Cioclovina Uscată	Anexa 2
4.		Myotis blythii	Tomes 1857	Peștera Tecuri, Peștera Cioclovina Uscată	
5.		Myotis mystacinus	Kuhl 1819	Peștera Tecuri	
6.		Myotis capaccinii	Bonaparte 1837	Peștera din Valea Cheii	Anexa 2
7.		Myotis oxygnatus	Monticelli 1885	Peștera din Valea Clencii	
8.		Nyctalus noctula	Schreber 1780	Peștera Cioclovina cu Apă	
9.		Plecotus auritus	Linnaeus 1758	Peștera Cioclovina cu Apă, Peștera din Valea Cheii	
10.		Barbastella barbastellus	Schreber 1774	Peștera Cioclovina cu Apă	Anexa 2
11.		Miniopterus schreibersi	Kuhl 1819	Peștera Șura Mare, Peștera Cioclovina Uscată, Peștera Bolii	Anexa 2
12.		Pipistrellus pipistrellus	Schreber 1774	Peștera Sura Mare	
13.		Plecotus austriacus	Fischer 1829	Peștera Sura Mare	

Anexa nr. 3

Lista monumentelor istorice și siturilor arheologice

Anexa nr. 3.1.

Principalele monumente istorice și situri arheologice

Cod LMI	Monument Istoric	Unitatea administrativă	Comentarii descriere, starea de conservare
Directiva Monumente Istoric și Situri Arheologice			
HD-I-s-A-03156	Cetatea dacică de la Bănița	Sat Bănița, Com.Bănița	„Dealul Bolii”; sec II a. Chr. – epoca medievală timpurie;
HD-I-s-A-03181	Fortificația dacică de la Costești, punct „Blidaru”	Sat Ocolihu Mic, Com. Orăștioara de Sus	„Blidaru”, sec. I a. Chr. – sec. II p. Chr.
HD-I-s-A-03178	Cetatea dacică de la Costești, punct „Cetățuia Înaltă”	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	„Cetățuia Înaltă”, cca sec. I a Chr. – sec. II p. Chr.
HD-I-s-A-03178	Situl arheologic Sarmizegetusa, punct „Dealul Grădiștii”	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus	„Dealul Grădiștii”, epoca dacică – epoca romană
HD-I-s-B-03192	Așezare	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus,	„Fața Cetei”, pe dreapta Văii Cetei, la NE de „Vârful lui Hulpe”, pe o prelungire a dealului Comărnicelei Cetei, epoca dacică
HD-I-s-A-03196	Situl arheologic de la Grădiștea de Munte, punct „Masivul Fețele Albe”	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus,	„Masivul Fețele Albe” pe terasele din al doilea punct și cele apropiate; sec. II a. Chr. – sec. II p. Chr., cultura dacică
HD-I-s-A-03193	Situl arheologic de la Grădiștea de Munte, punct „Vârful lui Hulpe”	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus,	„Vârful lui Hulpe”

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

HD-I-s-A-03200	Fortificație	Sat Luncani (Alun), Com. Boșorod	„Dealul Piatra Roșie,, la S de satul Boșorod, între Valea Luncanilor, Valea Roșie și Valea Stângului; sec. I a. Chr. – sec. I p. Chr., epoca geto-dacică
HD-I-s-A-03157	Castru roman	Sat Bănița, Com. Bănița	Platoul “Jigoru Mare”, la 1501 m altitudine, epoca romană
HD-I-s-A-03175	Fortificație dacică de la Cioclovina	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	La SE de localitate, între dealul Mesteacănului și vârful lui Vârfete, inc. sec II p. Chr.
HD-I-s-A-03176	Așezare	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	„Peștera Mare”; „Peștera de Apă”; „Troianu”, 1-1,5 km de sat; 2-la 100 mai sus; 3-la E de 1 si la 2,5 km de Piatra Roșie; paleolitic mijlociu
HD-I-s-A-03179	Fortificația romană de la Costești	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	„Grădiște”, înc. sec. II p. Chr.
HD-I-s-A-03182	Turn	Sat Ocolihu Mic, Com. Orăștioara de Sus	„Poiana Perții”, terasa situată pe versantul NV al Dealului Blidaru; sec. II a. Chr. – sec. I p. Chr.
HD-I-s-A-03180	Castru roman de la Costești	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	„Prisaca” la 1219 m alt., pe platforma Luncanilor, la SE de Costești; epoca romană
HD-I-s-A-03197	Așezare	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus	„Masivul Vârtoape” în dreptul râului Grădiște, aproximativ vis-a-vis de școala din sat, la cota 933 m, pe valea Anineșului; sec. I a. Chr. – sec.I p. Chr., epoca geto-dacică
HD-I-s-A-03194	Situl arheologic de la Grădiștea de Munte, punct „Sub Cununi”	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus	„Sub Cununi” pe versantul de SE al masivului Vârtoape, epoca dacică – epoca romană timpurie
HD-I-s-B-03191	Așezare	Sat Grădiștea de Munte, Com. Orăștioara de Sus	„Meleia” versantul de SV al culmii, dinspre Valea Petrosului, epoca dacică

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

HD-I-s-A-03202	Situl arheologic de la Ohaba Ponor, punct "Peștera Bordu Mare"	Sat Ohaba Ponor, Com. Pui	„Peștera Bordu Mare” pe dealul Bordu Mare, la SE de sat.
HD-II-m-A-03304	Turn de cetate	Sat Crivadia, Com. Bănița	Pe partea stângă a DN66 spre Petroșani, la cca. 100 m E de sat.
HD-II-m-B-03361	Biserica de lemn "Adormirea Maicii Domnului"	Sat Luncani, Com. Boșorod	sec XVIII.
HD-I-s-B-03199	Castru de marș	Sat Târșa, Com. Boșorod	"Grădiște" în spatele școlii, sf. sec. I p. Chr.

Anexa nr. 3.2.

Alte monumente istorice și situri cu patrimoniu reperat

Nr.	Obiectiv	Localitate	Descriere
1.	Castru de marș	Sat Târșa, Comuna Boșorod	Situat în spatele școlii din localitate, datează din perioada războaielor daco-romane, începutul secolului II d. Chr.
2.	Castre de marș	Sat Baru, Com. Baru Mare	Comărnicele, sunt semnalate trei astfel de castre, datează din perioada războaielor daco-romane, începutul secolului II d. Chr.
3.	Urme de locuire din epoca Regatului Dac	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Poiana Primarului, situată pe partea dreaptă a Văii Făeragului
4.	Urme de locuire din epoca Regatului Dac	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Grădina Făeragului, situată pe partea dreaptă a Văii Făeragului
5.	Turn construit din piatră de talie	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	La Curmătură, din epoca Regatului Dac
6.	Turn construit din piatră de talie	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Poiana Popii, din epoca Regatului Dac

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

7.	Urmele unui turn construit din piatră de talie	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Șesul Ciorii, din epoca Regatului Dac
8.	Turn construit din piatră de talie,	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Poiana lui Mihu, din epoca Regatului Dac
9.	Sanctuar dacic	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Pietrele lui Solomon, din epoca Regatului Dac
10.	Turn construit din piatră de talie	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Poiana Perții, din epoca Regatului Dac
11.	Cisternă căptușită cu lemn	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Valea Chișetoarei, cercetată, din epoca Regatului Dac
12.	Urmele unui turn construit din piatră de talie	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Pârâul lui Todirici, în apropiere de confluența cu Apa Grădiștii, din epoca Regatului Dac
13.	Urme de locuire dacică	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Curmătura Tocaciului, în acest loc au fost semnalate din epoca Regatului Dac
14.	Fortificație cu val	Sat, Com. Orăștioara de Sus	Înălțimea Prisaca
15.	Fragmente ale unui apeduct dacic	Sat Costești, Com. Orăștioara de Sus	Pârâul Scurtele, pe malul stâng
16.	Locuință dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Punctul Arsuri, la confluența Văii Rele cu Valea Arsurilor
17.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Poiana din jos de la Căprioarele
18.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Rudele, în Poiana Brândușița
19.	Urme de locuire	Sat Prihodiște, com.	Prihodiște, la cca 300 m nord de școală

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

	dacică	Boșorod	
20.	Atelier metalurgic de mari dimensiuni și numeroase obiecte	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Căprăreața , în diferite puncte
21.	Castru roman de marș	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Vf. Muncelului, datează din perioada războaielor daco-romane, începutul secolului II d. Chr.
22.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Proprietatea N. Săvescu
23.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Valea Rea, mai multe urme de locuire dacică, pe ambii versanți
24.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Lupoiaia, au fost descoperite în repetate rânduri urme de locuire dacică
25.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul lui Bogdan
26.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Vârful Alunului
27.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Poiana Frasinului
28.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul Măgureanului, pe mai multe terase amenajate au fost descoperite urme de locuire dacică
29.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul Popii

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

30.	Urmele unui turn	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Cioaca lui Alexandru
31.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul lui Rujoi
32.	Conducte de teracotă	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	La Arsuri, deasupra izvorului Pârâul Arsurilor
33.	Locuință dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Terasa Hârban, pe dreapta Pârâului Arsurii
34.	Conducte de teracotă	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Tersa numită Groapa, situată pe Coasta Vârtoapelor
35.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Pe terasele Dealului Anineșului
36.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Confluența Văii Anineșului cu Valea Gârbavului
37.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Lunca Nastii, în luncă și pe terasele din apropierea ei
38.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Comărnicele Cetei
39.	Turn din blocuri de calcar	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul Anineșului
40.	Tezaur de monede Lysimach	Sat Grădiștea Muncelului, Com.	Râpa cu Galbeni

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

		Orăștioara de Sus	
41.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Curmătura Comărniceleului Cetei
42.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Pe Fața Cetei, 40-50 de terase antropogene cu urme de locuire
43.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Șesurile de sub Bordul, la sud-vest de Ceata, au fost descoperite cinci terase cu urme de locuire dacică
44.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	La confluența Văii Godeanului cu Valea Largă, au fost descoperite urme de locuire dacică
45.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Valea lui Brad, pe botul de deal din spatele confluenței cu Valea Godeanului, au fost descoperite urme de locuire dacică
46.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Vârful Tâmpu, în apropiere de acesta au fost descoperite urme de locuire dacică
47.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Meleia, urmând culmea, la sud de al treilea al patrulea și al cincilea vârf au fost descoperite urme de locuire dacică
48.	Depozit de unelte dacice	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Muntele Strâmbu
49.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Vârful Secuiului, la nord-vest de școala amintită
50.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Dealul Voineagu
51.	Urme de locuire dacică	Sat Grădiștea Muncelului, Com.	Dealul Grosului

**PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA**

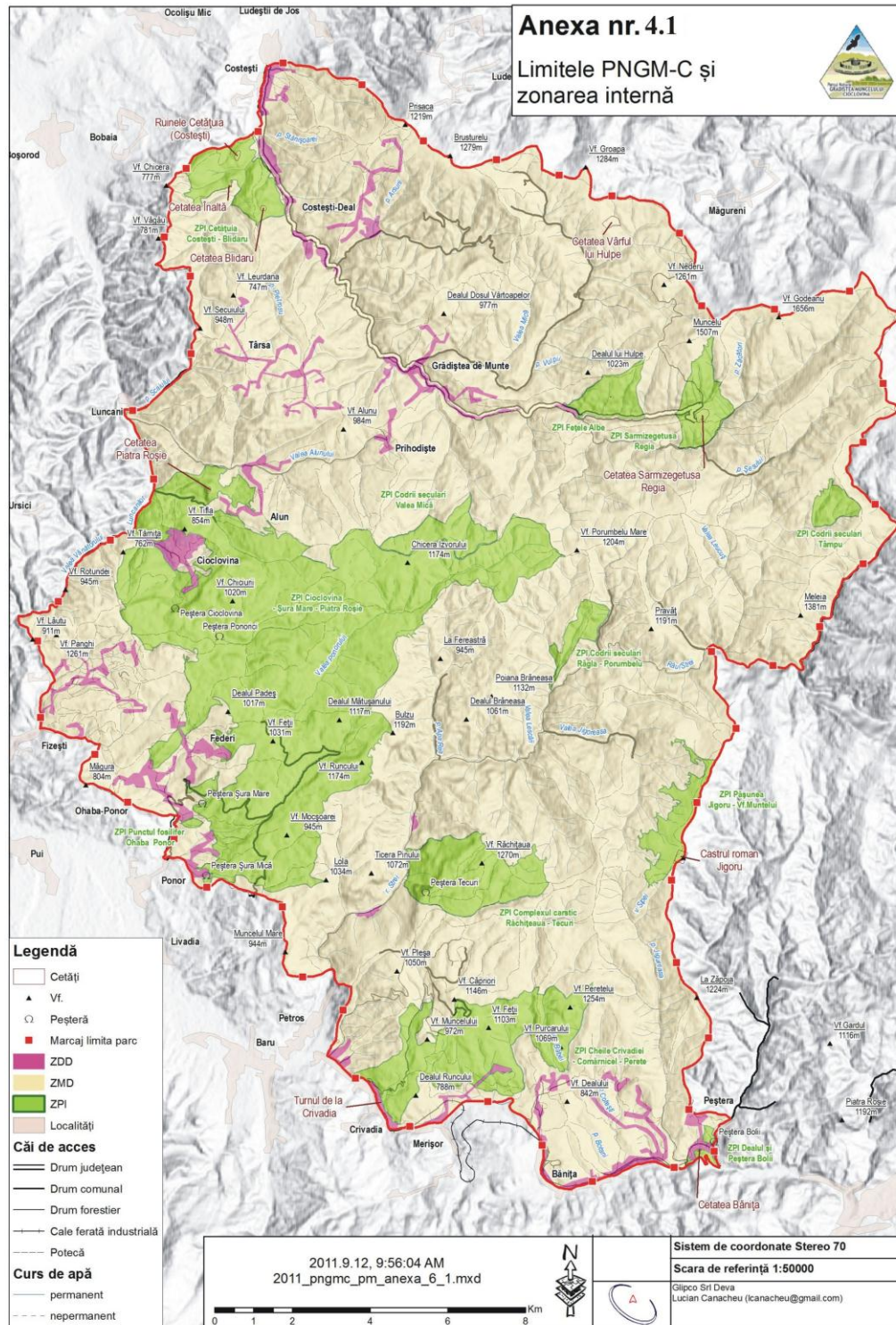
		Orăștioara de Sus	
52.	Urme de locuire dacică	Sat Prihodiște, com. Boșorod	Poiana Omului
53.	Urme de locuire aparținând Culturii Coțofeni	Sat Prihodiște, com. Boșorod	Vârful Țâfla, au fost descoperite urme de locuire aparținând Culturii Coțofeni
54.	Urme de locuire aparținând Culturii Coțofeni	Sat Baru Mare, com. Baru	Baru Mare, pe stânca numită Biserică
55.	Urme de locuire aparținând Culturii Coțofeni	Sat Baru Mare, com. Baru	Baru Mare, în punctul Blidaru sau Măgura
56.	Urme de locuire din eneolitic	Sat Ponor, Com. Pui	în Peștera lui Cocolbea
57.	Urme de locuire din paleolitic	Sat Ponor, Com. Pui	Peștera Piatra Poienii
58.	Urme de locuire din paleolitic	Sat Ponor, Com. Pui	Peștera Ponor
59.	Urme de locuire din eneolitic, epoca bronzului și epoca dacică	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	Peștera Ponorici
60.	Urme de locuire din eneolitic	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	Vârful Coastei
61.	Fortificație dacică	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	Dealul Robului
62.	Fortificație dacică	Sat Cioclovina, Com. Boșorod	Dealul Troianului
63.	Turnuri construite din piatră de talie	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Muchia Chișetoarei, epoca Regatului Dac
64.	Urmele unui turn de piatră din talie	Sat Grădiștea Muncelului, Com. Orăștioara de Sus	Muchia lui Todirici, cinci terase amenajate, pe ultima au fost descoperite urme din epoca Regatului Dac

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA
MUNCELULUI - CIOCLOVINA

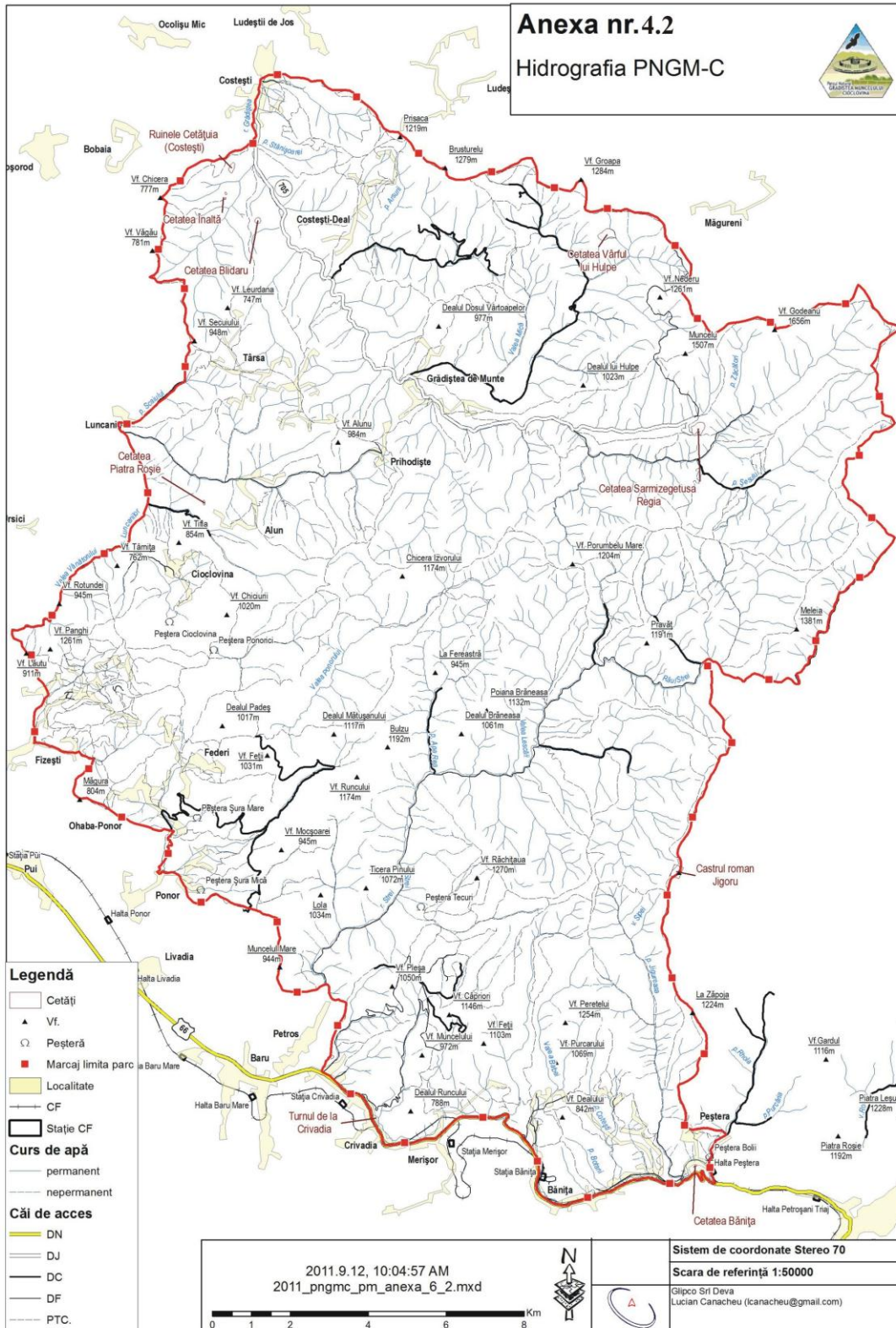
ANEXA NR. 4

HĂRȚI

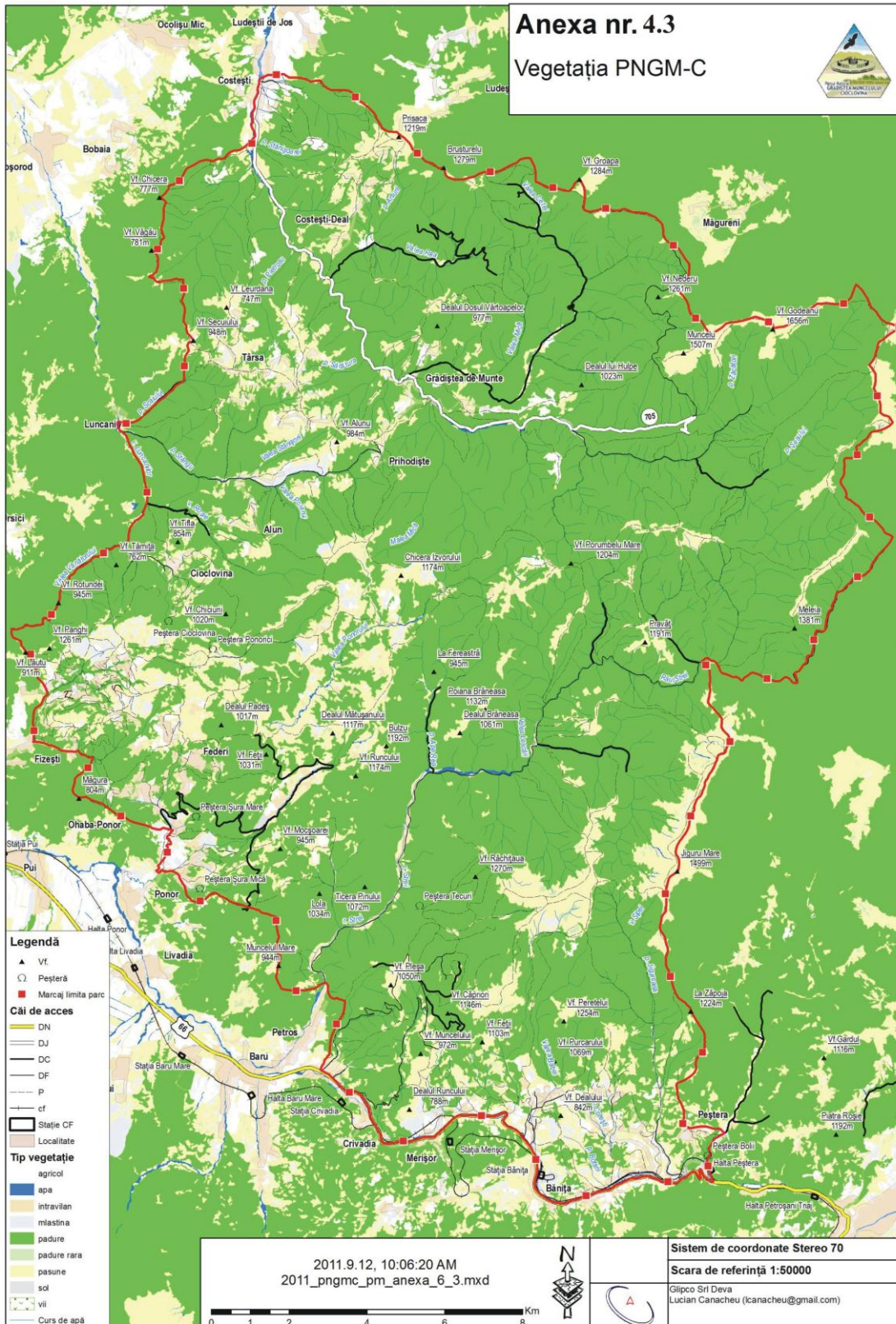

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

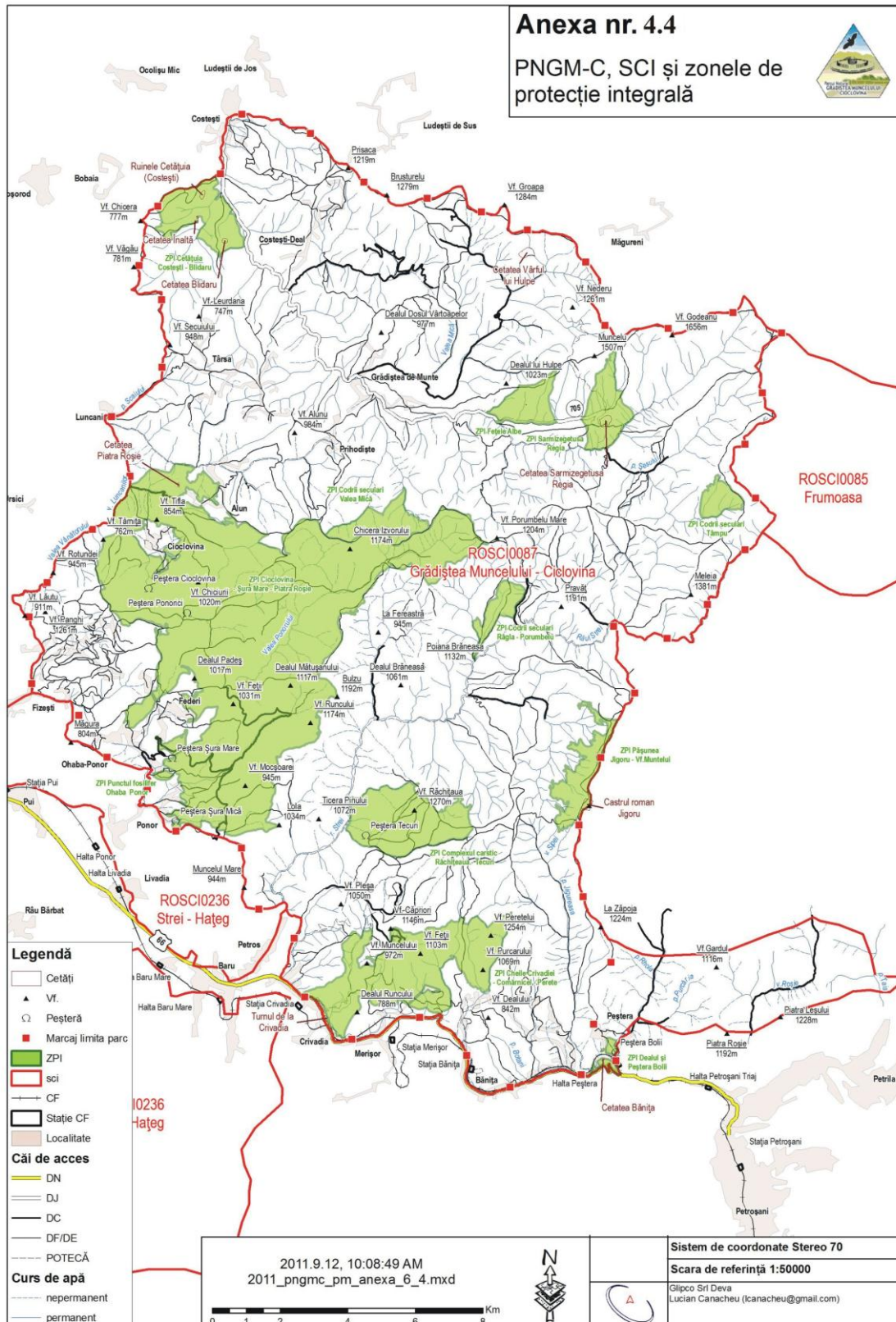

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCCELULUI - CIOCLOVINA

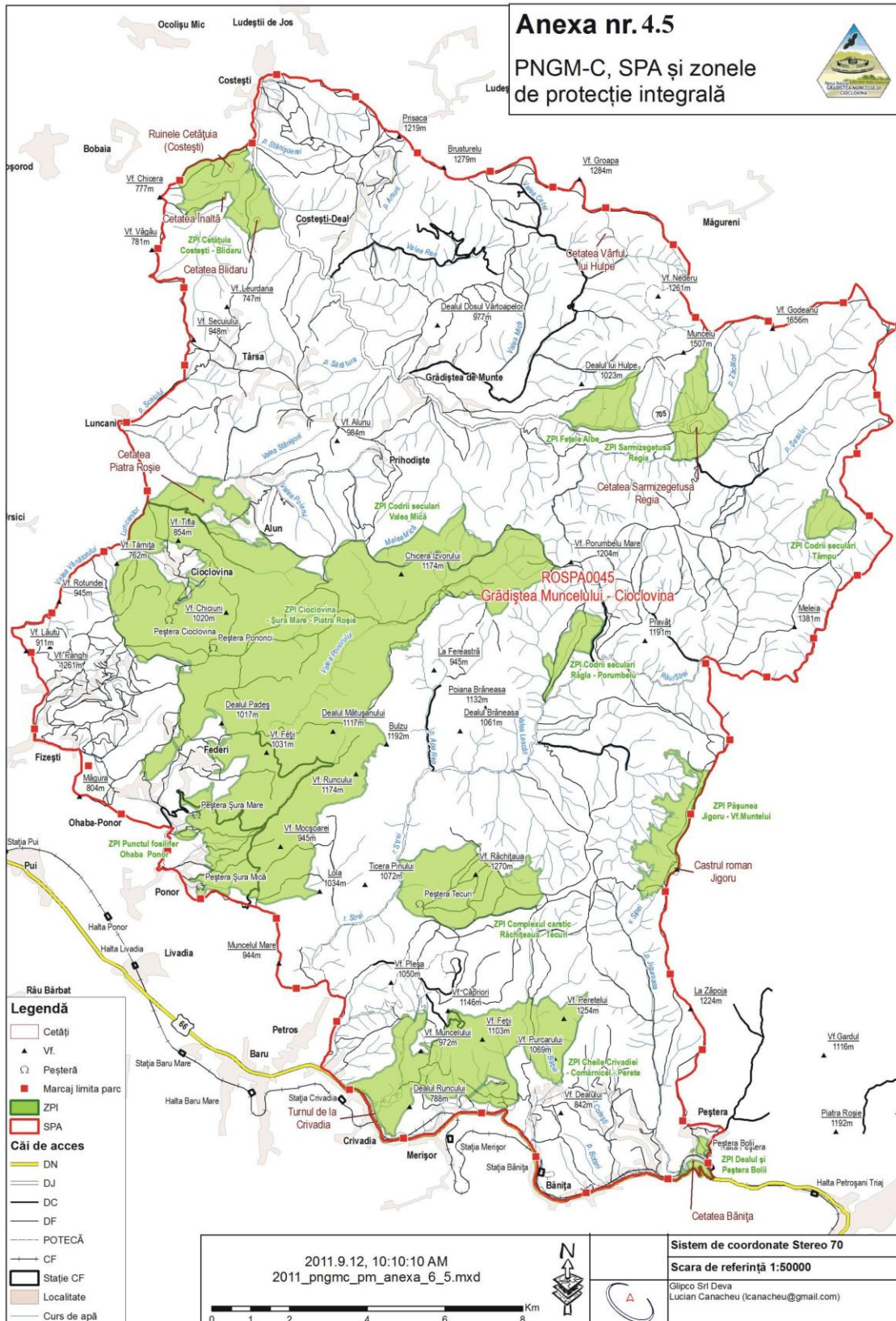

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

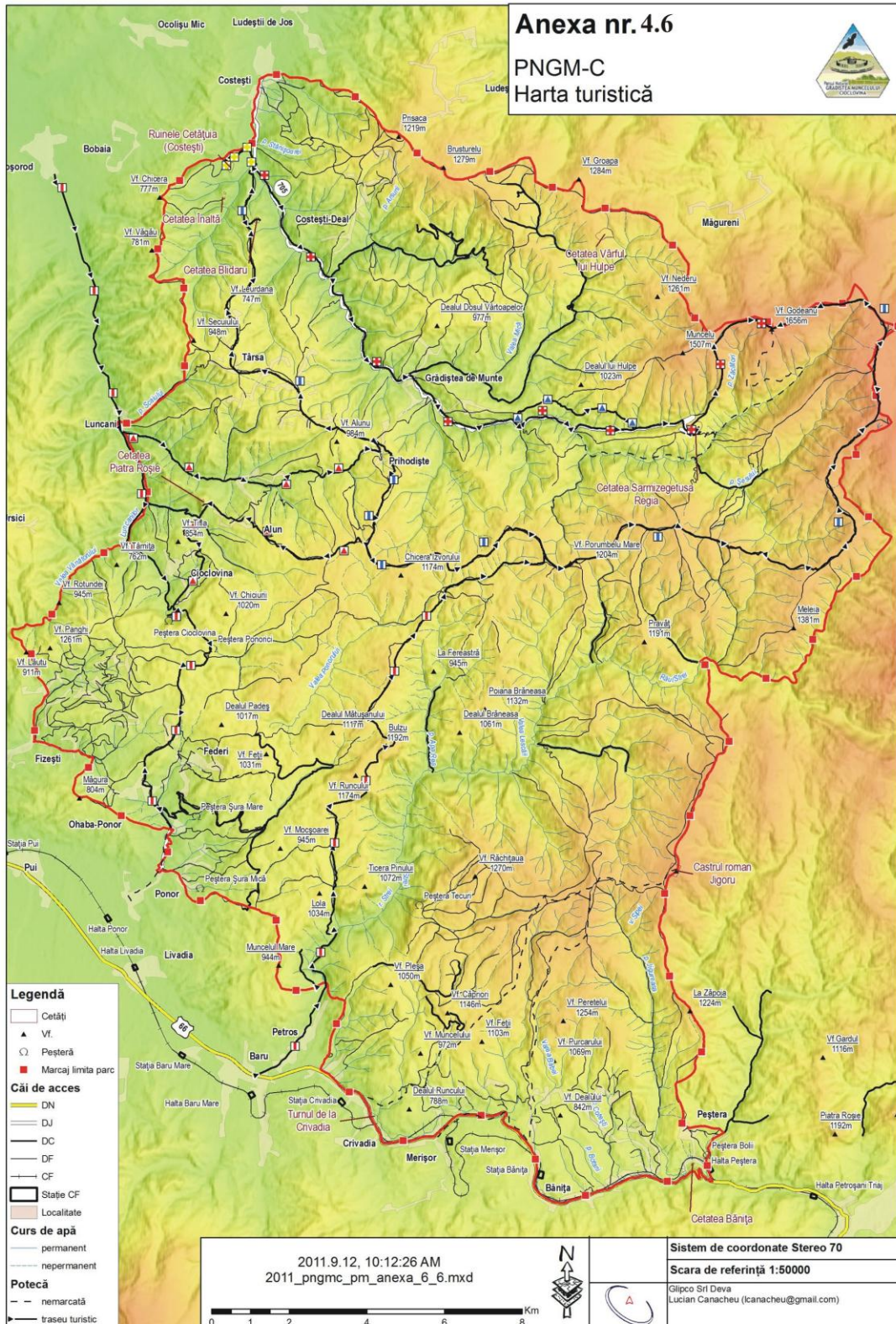

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

PLANUL DE MANAGEMENT AL PARCULUI NATURAL GRĂDIȘTEA MUNCELULUI - CIOCLOVINA

ANEXA NR. 5

Lista persoanelor și instituțiilor implicate în elaborarea planului de management

Numele	Instituția
Canacheu Lucian	A.P.N.G.M.-C. / A.P.N.R.
Drăgoi Cătălina Ioana	A.P.N.G.M.-C.
Farcas Andreea-Cristina	A.P.N.G.M.-C.
Faur Mihaela Alexandra	A.P.N.G.M.-C.
Ionescu Mihaela	A.P.N.G.M.-C.
Hebel Arthur	A.P.N.G.M.-C.
Macarie Ilie	A.P.N.G.M.-C.
Papp Cristian-Remus	A.P.N.G.M.-C.
Pop Liana	A.P.N.G.M.-C.
Radu Stelian	Președinte C.Ș. A.P.N.G.M.-C.
Stratulat Lucian	A.P.N.G.M.-C.
Badea Adriana	APM
Goran Cristian	Institutul de Speologie- București
Ferencz Iosif Vasile	MCDR
Marcu Daniela	MCDR
Sicoe Ioan	MC